

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

20 Ekim 2026 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel COŞKUNYÜREK (Bolu)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Durmuş Ali KESKİNKILIÇ (Karabük)

----- 0 -----

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

28'inci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın 3'üncü Birleşimini açıyorum.

Bugünkü gündemimizde İller Bankası Anonim Şirketi, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim Şirketinin 2023 ve 2024 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Toplantımıza İller Bankası Anonim Şirketiyle başlıyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, hoş geldiniz.

Evet, sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdürümüze veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

İLLER BANKASI GENEL MÜDÜRÜ EYYÜP KARAHAN - Sayın Başkanım, Sayın KİT Komisyonu üyelerimiz, milletvekillerimiz, Sayıştayımızın kıymetli temsilcileri, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerimiz; sizleri saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonumuzun İller Bankası Anonim Şirketinin ilgili toplantısının ülkemiz, milletimiz ve Bankamız için hayırlı olmasını diliyorum.

Bankamız cumhuriyetin şehircilik ve planlı kalkınma anlayışının kurumsal yansıması olarak Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatlarıyla 1933 yılında kurulmuştur. O günden bu yana doksan üç yıldır şehirlerimizin daha güçlü olması için çalışıyoruz. Türkiye'nin yapıcı gücü niteliğimizle 81 il 1.485 yerel yönetimimiz için yoğun faaliyetlerimizi, çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Yaklaşık bir asrı bulan tarihî geçmişle İLBANK yerel yönetimlerimizin yanında duran, teknik bilgi, finansman ve planlama gücünü aynı anda yürüten stratejik bir devlet kurumu olma vasfını koruyup sürdürmüştür ve sürdürmeye de devam edecektir çünkü şehirlerimizin imar ve ihya çalışmaları süreklilik arz etmektedir.

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda geleceğimizle ortak projelerinde Türkiye'nin 2053 vizyonunda yer alan net sıfır emisyon hedef doğrultusunda faaliyetlerimizi sürdürmekteyiz. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'un öncülüğünde iklim dirençli şehirler için faaliyetlerimize devam ediyoruz. Yerel yönetimlerin çevre dostu, düşük karbonlu ve iklim dirençli yatırımlarına teknik ve finansman destek sağlayarak bu dönüşüme katkı sağlamayı hedefliyoruz.

Bankamız doğal sermayenin korunması ve güçlendirilmesini sadece proje bazlı uygulamalarla değil, ulusal politika çerçeveleriyle uyumlu, bütüncül bir yaklaşım üzerinden ele almaktadır. Bu kapsamda, Bankamız, İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı doğrultusunda net sıfır emisyon dönüşümünü destekleyen projeleri önceliklendirmekte, düşük karbonlu altyapı yatırımlarına finansman sağlamaktadır. İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde iklim risklerinin azaltılması, afetlere dayanıklı şehirlerin geliştirilmesi ve uyum kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmaları desteklemektedir. Enerji Verimliliği 2030 Stratejisi ve İkinci Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı ile uyumlu biçimde enerji verimli sistemlerin kurulması, yenilenebilir yatırımların yaygınlaştırılması ve kamu hizmetlerinde enerji yoğunluğunun azaltılması yönünde finansman ve teknik danışmanlık sunmaktadır. Değişen iklime uyum çerçevesinde Su Verimliliği Strateji Belgesi ve Eylem Planı doğrultusunda içme suyu, atık su ve su kayıp kaçak azaltım projelerine öncelik vermekte, su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini destekleyen yatırımları teşvik etmektedir. Ulusal Döngüsel Ekonomi Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında ise katı atık yönetimi, geri kazanım, biyomekanizasyon ve kaynak verimliliği projelerini destekleyerek döngüsel üretim modeline geçişe katkı sağlamaktadır.

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; içme suyu yönetiminde kayıp kaçakla mücadele de stratejik bir öneme sahiptir. Ülkemizde yerel yönetimlerden alınan veriler doğrultusunda kayıp kaçak oranının yüzde 32,4 seviyesinde olduğu görülmektedir. Şehirlerimizin altyapı verimliliğini bütüncül bir yaklaşımla arttırmak amacıyla içme suyu yönetimine ilave olarak kanalizasyon hatlarının güçlendirilmesi, mevcut atık su arıtma tesislerinin kapasite ve teknoloji yönünden modernize edilmesine yönelik projelerde kararlıkla devam etmekteyiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; Türkiye'nin 2053 vizyonunda yer alan atık yönetimi, artık endüstrisi, geri kazanım ve geri dönüşüm başlıklarında da önemli adımlar atmaktayız. Hiç şüphesiz Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan eşi Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendinin öncülüğünde yaklaşık dokuz yıl önce başlatılan, bugün küresel bir çevre markasına dönüşen sıfır atık hareketi bu vizyonun en önemli göstergesi olmuştur. Bankamız atıkların çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesi ve kaynakların yeniden ekonomiye kazandırılması amacıyla hem büyük ölçekli tesis yatırımlarına katkı sunmakta hem de kendi operasyonlarında geri dönüşüm ve sıfır atık uygulamalarını yaygınlaştırmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; İLBANK olarak attığımız tüm adımlarla birlikte değişen ekonomik koşullar içerisinde sürdürülebilir büyüme anlayışımıza, finansal istikrarımıza kararlıkla devam etmekteyiz. Bu yaklaşımımızın bir yansıması niteliğinde 2025 yılı itibarıyla aktif büyüklüğümüz güçlü bir artış göstermiş, kredi portföyümüz genişlemiş ve öz kaynak yapımız daha da sağlamlaşmıştır. 2026 yılı Ağustos sonu itibarıyla Bankamızın nominal sermayesi 120 milyar lira, ödenmiş sermayesi 114 milyar 320 milyon lira, öz kaynağı 156,25 milyar lira, aktif büyüklüğü ise 462,12 milyar liradır. 120 milyar TL olan sermayemiz 10/10/2026 tarihinde yayınlan Cumhurbaşkanlığı kararıyla 250 milyar TL'ye çıkarılmıştır. Ödenmiş sermayemiz 2025 yılında 86,6 milyar, 2026 Ağustos sonu itibarıyla da 114,32 milyar liradır. Öz kaynaklarımızdan 2025 yılında 2.554 adet iş için toplam 55,4 milyar lira nakdî, 196 adet iş için 17,2 milyar gayrinakdî olmak üzere toplam 72,6 milyar lira, 2026 Ağustos sonu itibarıyla 1.688 adet iş için toplam 56 milyar nakdî, 132 milyar iş için de 17,7 milyar gayrinakdî olmak üzere toplam 73,7 milyar lira finansman sağlanmıştır. 2026 yılı boyunca Kamu Yatırım Programı kapsamında ayrılan 113 milyar 377 milyon liralık kaynak belediye hizmetleri, kent içi ulaşım, enerji, içme suyu ve kanalizasyon sistemlerinde önemli projelerin tamamlanması sağlanmıştır.

5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun kapsamında bankamız aracılığıyla yerel yönetimlerimize genel bütçeden tahakkuk eden 2025 yılında 653,2 milyar lira, 2026 Ağustos sonu itibarıyla 648,1 milyar lira kaynak aktarılmıştır.

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; kendi imkânlarıyla alt yapı ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalan yerel yönetimler için 2011 yılında başlatılan ve bugüne kadar son derece başarıyla yürüttüğümüz SUKAP projesinin çalışmalarına da devam etmekteyiz. SUKAP kapsamında, 2011 yılından bu zamana kadar genel bütçeden aktarılan 11,7 milyar lira SUKAP fonu, bankamızdan sağlanan 16,7 milyar lira uygun koşullarda kredi olmak üzere toplam 28,4 milyar lira finansman tahsis edilmiştir. Söz konusu finansmanın güncel değerle bugünkü büyüklüğü 400 milyar liradır. Bu kapsamda, 1.518 adet işten 1.484'ü tamamlanmış, 34'ünde de çalışmalarımız sürmektedir.

2019 yılında Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi gerçekleştirilmesi hususunda da bankamız görevlendirilmiştir. Bu kapsamda, 2026 yılında 8,1 milyar lira KÖYDES Projesi için Köylere Hizmet Götürme Birliklerine ödenek olarak aktarılmıştır. KAP kapsamında ise 2026 yılında 3 milyar lira ödenek aktarılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyelerimiz; 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve 11 ilimizi, 14 milyon vatandaşımızı etkileyen depremler ülkemizi derinden sarsmıştır. Hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet, yakınlarına sabır ve milletimize başsağlığı diliyoruz. Deprem, şehirlerimizin yanı sıra altyapı sistemlerinde de büyük hasarlara yol açmıştır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'un öncülüğünde yürütülen yeniden inşa ve ihya süreci devletimizin güçlü koordinasyon ve kararlılığının göstergesi olmuştur.

İLBANK da bu süreçte ilk andan itibaren sahada yer alarak kurumlar ve yerel yönetimlerle koordinasyon içinde çalışmıştır. Bu kapsamda, 11 ilimizde 13.705 kilometrelik içme suyu, kanalizasyon ve yağmur suyu altyapısı yeniden inşa edilmiştir.

Aynı zamanda, afet bölgesinde yerleşimlerin yeniden ayağa kaldırılması ve güvenli altyapıların oluşturulması amacıyla İLBANK'ın katkılarıyla 153,78 milyar TL'yi bulan bir yatırım devreye alınmıştır. Bu kapsamda, bölgede şimdiye kadar 172 proje tamamlanmıştır. Kentsel hizmetler, içme suyu, atık su ve güneş enerjisi sistemleri yatırımları hayata geçirilmiştir. Söz konusu finansmanın 35,75 milyar TL'si tamamlanan işleri kapsamaktadır. Devam eden 79 işin finansmanı 68,35 milyar lira, planlanan 51 adet işin finansman ise 49,68 milyar TL'dir.

Sayın Başkanım, değerli üyelerimiz; bankamız toplam büyüklüğü yaklaşık 330 milyar TL yani 5,9 milyar avro olan uluslararası proje portföyünü de yönetmektedir. Bu portföyle 67 ilde 800'den fazla projeye finansman desteği sağlanmış olup bu kapsamda 38 ilde 59 yerel yönetimle 91 milyar TL yani 1,61 milyar avro bedelli 490 proje tamamlanmış, 63 ilde 135 yerel yönetimle 344 proje devam etmektedir.

2026 yılında, dış kaynaklı projeler kapsamında 29,8 milyar TL tutarında harcama gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 2026 yılında 21 ilde 26 idareyle yapılan alt finansman anlaşmalarıyla yaklaşık 30,1 milyar TL'lik yani 535 milyon avroluk tahsisat yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli üyelerimiz; bildiğiniz üzere, bu yıl 9-20 Kasım tarihlerinde, Türkiye'nin ilk kez ev sahipliğinde ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'un Başkanlığını yapacağı COP31 Zirvesi Antalya'da gerçekleştirilecektir. Sayın Bakanımızın belirttiği gibi COP31 sürecindeki en önemli uygulamalardan biri de İLBANK tarafından oluşturulan Sürdürülebilir Kentsel Dirençlilik Finansman Faaliyeti yani SURFF'tür. İLBANK'ın bir girişimi olan SURFF yeni bir fon değildir. SURFF; finansmanı, proje hazırlama kapasitesini ve uygulamayı bir araya getiren bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Bizim buradaki amacımız, yerel yönetimlerin proje geliştirme kapasitesini geliştirmek ve şehirlerin ihtiyaçlarını finansmana hazır yatırımlara dönüştürmektir. Bu modelle İLBANK'ın uzun yıllara dayanan belediye altyapı yatırımları, uluslararası finansman kaynaklarının

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

yönetimi ve proje uygulamaları tecrübesinin küresel ölçekte iklime dirençli şehirlerin geliştirilmesine katkı sağlayacak şekilde paylaşılması hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyelerimiz; İLBANK olarak yerel yönetimlerimizin yanında olmaya, onların projelerinde teknik ve mali destek sağlamaya ve şehirlerimizin gelişimine katkı sunmaya devam edeceğiz çünkü inanıyoruz ki güçlü şehirler güçlü bir Türkiye'nin temelidir.

Sözlerime son verirken kurumumuzun bugün ulaştığı seviyede geçmişten günümüze emeği bulunan herkese, Komisyonumuzun değerli üyelerine, aynı zamanda denetimleri ve istişari katkılarıyla kurumumuzun gelişimine katkıda bulunan saygıdeğer Sayıştay temsilcilerimize, katılım ve katkılarınız için hepinize ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2023 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 1, 2024 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 1 öneri bulunmaktadır.

Kurumun 2023 yılına ait 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 1:

Bankada 6107 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde istihdam edilen sözleşmeli personelin statüsünün ne olduğunu ve personel ile banka arasında çıkacak ihtilaflarda hangi yargı mercisinin görevli olacağının denetime olanak verilecek biçimde kurala bağlanması ve bu konudaki boşluk ve tereddütlerin giderilmesini teminen yasal bir düzenleme yapılması konusunda ilgili merciler nezdinde girişimde bulunulması önerilir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yanıt için buyurun.

İLLER BANKASI AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İLKER ŞADİ İŞLEYEN - Cevap 1:

Konuya ilişkin 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'da "Kuruluş" başlıklı 1'inci maddesinin (1)'inci bendinde "Bu Kanun ile düzenlenen hususlar dışında, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, anonim şirket statüsünde 'İller Bankası Anonim Şirketi' unvanıyla bir kalkınma ve yatırım bankası kurulmuştur. Bankanın kısaltılmış unvanı 'İLBANK'tır ve merkezi Ankara'dadır. "Banka personeli" başlıklı 11'inci maddesinin (1)'inci bendinde "Banka hizmetlerinin gerektirdiği görevler, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli personel eli ile yürütülür."

Aynı maddenin (2)'inci bendinde "Banka personelinin hizmete alınması, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayıları Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Yönetim Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yönetmelik ile düzenlenir." hükümleri, İller Bankası Anonim Şirketi İnsan Kaynakları Yönetmeliği'nde "Müracaat, şikâyet ve dava açma" başlıklı 12'inci maddesinin (1)'inci bendinde "Banka personeli, Bankayla ilgili veya şahsi işlerinden dolayı müracaat, amirleri veya birimleri tarafından kendilerine uygulanan idari eylem ve işlemlerden dolayı şikâyet ve idari yargı yoluna başvurma hakkına sahiptir."

Aynı yönetmeliğin "Disiplin cezalarına itiraz" başlıklı 89'uncu maddesinin (1)'inci bendinde "Disiplin amirleri tarafından verilen uyarı, kınama ve ücretten kesme cezalarına karşı Disiplin Kuruluna, yıllık ücret artışından yararlanırlama cezasına karşı Yüksek Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir. İşten çıkarma cezalarına karşı doğrudan idari yargı yoluna başvurulabilir." hükümleri yer almaktadır.

Bankamızın 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'la statü değiştirmesi sonrasında personel statüsüyle ilgili tereddütler yaşanmış ve bu tereddütlerin sonucu olarak göreve ve personel statüsüne ilişkin ilk derece mahkemeleri ve yüksek mahkemelerce kamu personeli idari yargı ve işçi adli yargı değerlendirmeleri yapılarak farklı kararlar verilebilmiştir. Mezkur yönetmelikte her ne kadar göreve ilişkin düzenlemeler mevcut ise de Türk yargı sisteminde mahkemelerin görevi kanunla düzenlenebildiğinden bahse konu tereddütlerin önüne geçilememiştir. Bu itibarla 6107 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde istihdam edilen sözleşmeli personelin statüsünün ve personel ile banka arasında çıkacak ihtilaflarda görevli olacak yargı mercisinin açıklığa kavuşturulmasını teminen yasal düzenleme yapılması gerekmekte olup yasa değişikliği ihtiyaçlarına yönelik Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne hitaben yazılan 23/10/2023 tarih ve 37755 sayılı yazımızla başlatılan çalışmalara denetim raporunda yer alan öneri de dikkate alınarak devam edilecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Var.

Sayın Gürer, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu sözleşmelilerin dışında hâlihazırda kurumunda taşeron olarak çalıştırılan personel var mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Daha sonra, bu geneli üzerindeki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Varsa "Var." veya "Yok." derlerse ona göre bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

İLLER BANKASI AŞ GENEL MÜDÜRÜ EYYÜP KARAHAN - Sayın Başkanım, güvenlik ve temizlik personeli olarak var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanlığı -2024'te en son çıkarmıştı herhâlde- bunların kadroya alınması yönünde KİT'lere genelge çıkarıyor ve bu genelge doğrultusunda o arkadaşların kadroya alınması gerekiyor. Bununla ilgili uygulamanın yapılamaması nedendir, niye devam ediyor bu taşeron? Bu konuya da bir açıklık getirirse faydalı olur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Daha sonra, geneli üzerindeki...

Peki, teşekkür ediyorum.

Başka da yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Bulgunun Sayıştay tarafından izlenmesinin uygun olacağını değerlendiriyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylelikle 2023 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2024 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Kurumun 2024 yılına ait 1 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 1:

2024 yılı Sayıştay denetim raporunda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, yanıt için buyurun.

İLLER BANKASI AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İLKER ŞADİ İŞLEYEN - Cevap:

Diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesi hususunda bankamızca gerekli dikkat ve özen gösterilecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı sayın üyeler?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Bir söz almak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, buyurun Sayın Tahtasız.

Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür, Sayıştayın kıymetli temsilcileri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayıştay denetim raporlarında yapım işlerinde yeni birim fiyatlarının mevzuata aykırı biçimde tespit edildiği ve uygulama ayının fiyatları esas alınmayarak yüklenicilere ödeme yapıldığı belirtiliyor. Kurumumuzda hatalı birim fiyat uygulanan işlerin sayısı ve toplam tutarı ne kadardır? Hatalı yeni birim fiyatı nedeniyle yüklenicilere yapılan fazla veya yersiz ödemelerin toplam tutarı ne kadardır? Bu tutarların geri tahsili için hangi işlemler yapılmıştır?

Daha önce Sayıştay raporlarına da yansdığı üzere AR-GE birimlerinde Kurum Başkanı, eski Genel Müdür Yardımcılarından oluşan 4 müşavir, 2 müdür, eski Daire Başkanlarından oluşan 22 kıdemli uzman, 9 teknik uzman, 14 uzman, 4 yönetim personeli, 1 muhasebeci ve 3 büro personeli olmak üzere 62 kişi görev yapmaktaydı. Günümüz itibarıyla AR-GE biriminizde görev alan kişi sayısı kaçtır? AR-GE biriminde görev yapanlar son beş yılda kaç adet yenilikçi projeyi hayata geçirdi? AR-GE biriminde görev yapan personelin yıllık maliyeti kuruma ne kadardır?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Tahtasız.

Böylelikle önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim.

Buyurun Sayın Akalın.

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, İller Bankasının kıymetli yöneticileri, kurumlarımızın değerli yöneticileri; ilk olarak, Sayın Genel Müdüremize sunumları için teşekkür etmek istiyorum.

Yine, konuşmama başlarken, başta deprem bölgesi olmak üzere, ülkemizin dört bir yanında yürütülen altyapı çalışmalarında emeği geçen herkese teşekkür etmek istiyorum.

İller Bankası belediyelerimizin finansman ihtiyacının karşılanması ve vatandaşlarımızın temel hizmetlere erişimi açısından son derece önemli bir kurumdur. Bugün İller Bankasının 2023-2024 yılı faaliyetlerine ilişkin denetimleri gerçekleştiriyoruz. Dolayısıyla, bankanın mali büyüklüğü kadar bu kaynakların belediyelerimize ve vatandaşlarımıza ne ölçüde hizmet olarak döndüğünü de değerlendirmek durumundayız.

Sayın Başkan, İller Bankasının mali tablolarını incelediğimizde üzerinde durulması gereken önemli bir konuyla karşı karşıyayız. Şimdi, 2023 yılında 4 milyar 127 milyon lira olan net dönem kârı 2024 yılında 17 milyar 207 milyon liraya yükselmiştir yani bankanın net kârı bir yılda yaklaşık yüzde 317 artmıştır. Aynı dönemde mali plasmanlar yüzde 59, faiz gelirleri ise yaklaşık yüzde 179 artmıştır ancak belediyelere kullandırılan nakdi kredi stoku yalnızca yüzde 16,4 oranında artmıştır. Üstelik, TÜİK verilerine göre 2024 yılı sonunda yıllık enflasyon yüzde 44,38'dir. Yıl sonu kredi stoklarını tüketici enflasyonundan arındırarak karşılaştırdığımızda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

da yaklaşık yüzde 19,4 oranında reel bir gerileme görüyoruz. Burada açıklanması gereken önemli konu şudur: Bankanın kârı 4 katına çıkarken belediyelere sağlanan nakdi kredi stokunun reel olarak gerilemesini nasıl açıklıyorsunuz?

Bakın, dahası da var: Hazine ve Maliye Bakanlığının 2024 Kamu İşletmeleri Raporu'na göre İller Bankasının toplam faiz gelirleri içerisindeki kredilerden elde edilen faiz gelirlerinin payı 2023 yılında yüzde 35,5 iken 2024 yılında yüzde 16,7'ye gerilemiştir yani bankanın faiz gelirleri içerisinde kredi faaliyetlerinin payında ciddi bir azalma söz konusudur. Şimdi, buradan soruyorum: Bu değişimin nedeni nedir? Bankanın artan kârlılığı hangi finansal faaliyetlerden kaynaklanmaktadır? Elbette bankanın mali yapısının güçlenmesi kıymetlidir, İller Bankasının kuruluş amacı düşünüldüğünde -konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi- bu büyümenin yerel yönetimlerin yatırım kapasitesine nasıl yansıdığını da bilmemiz gerekmektedir. Özellikle, mali plasmanların hangi araçlarda değerlendirildiğini ve belediyelerin kredi taleplerinin ne ölçüde karşılandığını öğrenmek istiyoruz.

Bir diğer dikkat çekici veri ise kredi dağılımıyla ilgilidir. İller Bankasının 2024 faaliyet raporuna göre nakdi kredilerin yüzde 80,26'sı kredi kullanan ilk 100 müşteride yoğunlaşmaktadır, bu oran 2023 yılında yüzde 78,71 seviyesindedir. Şimdi, buradan sormak istiyorum: Kredi tahsislerinde hangi objektif kriterler uygulanmaktadır? Finansmana erişimde küçük ve mali imkânları sınırlı belediyelerin durumu nasıl gözetilmektedir? Bu konuları detaylı olarak sözlü ya da isterseniz yazılı şekilde cevaplırsanız çok memnun olurum.

Sayın Başkan, Genel Müdürümüz sunuşunda veya bize bildirdiği sunuşta 2025 yılında belediyelere ve il özel idarelerine 653 milyar lira, 2026 yılının ilk sekiz ayında ise 648 milyar lira kaynak aktarıldığını ifade etmiştir ancak burada önemli bir ayrımı yapmamız gerekiyor. 5779 sayılı Kanun kapsamında genel bütçe vergi gelirlerinden yerel yönetimlere aktarılan yasal paylarla İller Bankasının sağladığı yatırım finansmanı farklı kalemlerdedir. Yine, Sayın Genel Müdürümüzün bugün Komisyonumuza sunduğu konuşma metninde, yerel yönetimlerden alınan verilere göre ülkemizde içme suyu kayıp kaçak oranının yüzde 32,4 seviyesinde olduğu ifade edilmektedir ancak bu verinin hangi yıla ait olduğu, hangi belediyeleri kapsadığı ve hangi hesaplama yöntemiyle elde edildiği edildiği sunuşta açıklanmamaktadır. Öncelikle bu hususların açıklığa kavuşturulmasını talep ediyoruz. Türkiye gibi kuraklık ve iklim değişikliği riskiyle karşı karşıya olan bir ülke için bu oran son derece düşündürücüdür. Bir taraftan yeni su kaynakları bulmaya çalışıyoruz, diğer taraftan mevcut şebekelerimizde ciddi miktarda su kaybediyoruz.

Şimdi buradan yine soruyorum: 2023 ve 2024 yıllarında su kayıp kaçaklarını azaltmak için kaç belediyeye ne kadar finansman sağlanmıştır? Bu yatırımlar sonucunda kayıp kaçak oranında ne kadar iyileştirme gerçekleşmiştir? Bu sorunun cevaplarını da özellikle öğrenmek istediğimi belirtmek isterim.

Sayın Başkan, SUKAP kapsamında bugüne kadar 28 milyar 400 milyon lira finansman sağlandığı, bunun güncel değerinin ise 400 milyar civarında olduğu ifade ediliyor. Yine bu büyüklüğün hangi yöntemle hesaplandığını da öğrenmek isterim. Daha önemlisi, tamamlandığı açıklanan 1.484 proje sonucunda kaç vatandaşımızın içme suyu ve kanalizasyon hizmetlerine erişimi iyileştirilmiştir?

Bir başka önemli konu deprem bölgesindeki altyapı yatırımlarıdır. Kurumun açıklamasına göre 11 ilimizde toplam 153 milyar 780 milyon liralık yatırım finansmanı öngörülüyor ancak bu tutarın 35 milyar 750 milyon liralık bölümü tamamlanan işlerle, geri kalanı ise devam eden ve planlanan projelerle ilişkilendiriliyor. Bu projeler için bugüne kadar fiilen ne kadar harcama yapılmıştır? Devam eden işlerin tamamlanma takvimi nedir? Bunların da yine açıklanmasını talep ediyoruz.

Sayın Başkan, İller Bankasının büyümesini ve mali yapısının güçlenmesini elbette önemsiyoruz ancak Bankanın başarısında yalnızca bilanço büyüklüğü, sermaye artışı veya açıklanan kâr rakamları buz dağının sadece görünen taraflarıdır. Bunun yanında, Bankanın büyüyen bilançosuyla belediyelerin yatırım kapasitesinin, sağlanan finansmanla tamamlanan projelerin, harcanan kaynaklarla vatandaşın aldığı hizmetin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, mali kaynakların kullanımının şeffaf biçimde ortaya konulması, Sayıştay bulgularının giderilmesi ve altyapı yatırımlarının somut sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması gerekmektedir.

Bu duygu ve düşüncelerle, konuşmam sırasında yönelttiğim sorularımın cevaplanmasını bekliyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Akalın.

Buyurun Sayın Güner

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de Sayın Vekilimin belirttiği kayıp kaçaklardan başlayayım. Kayıp kaçakla içme suyunun temininde mücadelede Eylül 2023 yılı için konulan hedef %30'du, 32,4 olduğuna göre demek ki hedefe hâlihazırda erilememiş çünkü Sayın Bakanın sorumuza verdiği bir yanıtta yer alan veri buydu. Bu tabii önemli, özellikle büyük kentler açısından da önemli. Ben diğer ülkelere de bakmıştım, birkaç tane Avrupa ülkesinin dışında büyükşehirlerimizin hepsinde bunun oran olarak yüksek olduğu görülüyor ama bunun yanında bir de bu atık suların değerlendirilmesine yönelik daha önce gündeme alınan çatı sularıyla birlikte gri suların da ayrı ayrı yönetilmesiyle ilgili bir proje vardı, onunla ilgili burada pek bilgiye rastlamadım ama Türkiye su fakiri bir ülke olduğu için yağmur suyu altyapısıyla ilgili en azından deprem bölgesinde belki bir pilot bölge seçilip böyle bir uygulamaya gidilebilirdi diye düşünüyorum ama sunumda böyle bir çalışma yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

Şimdi, kayıp kaçak olgusunda tabii suyun önemli bölümünün %70'i tarımda veya sulamada veya farklı alanlarda kullanılıyor, yüzde 30'u kent içme suyu olarak geliyor. Onunla ilgili yapılacak çalışmaların önemli olduğunu düşünüyorum.

Bir sorun... Bu kasaba belediyeleri vardı, onların kapanmasıyla bunlar Köy Hizmetlerine devredildi. Bunlarda yenileme, değiştirme konusunda da problemler olduğunu düşünüyorum çünkü bu asbestli boruları.. 2012'de Türkiye'de asbestli su borusu ve asbestten üretilen maddelerin kullanımı yasaklanmıştı. Farklı dönemlerde sorduğumuz sorularda hâlâ Türkiye'de asbestli içme suyu borularının olduğu görülüyor. Bunlarla ilgili birkaç kasabanın belediyesiyle girişimde bulunduk, İller Bankasına da o yazıları gönderdik, orada kredi olarak destek verilebileceği belirtiliyor. Dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı ağır bir eleştiriyi "Allah onları ıslah etsin, eğer hâlâ asbestli boruyla su içiyorlarsa." kürsüde söylemişti yine bir sorumuza yanıtta. Ama şu an Türkiye'de hâlâ asbestli içme suyu boruları kullanılıyor, onun oranını bilmiyorum, eğer varsa açıklarsanız faydalı olur. Bayağı azalmasına rağmen yüzde 17 civarında benim aklımda kaldığı kadarıyla veri olarak. Bir an önce bu asbestli su boruları değiştirilmeli.

Bir de arsenik, Orta Anadolu'da özellikle içme sularının kullanımında önemli ölçüde problem yaratıyor. Bu arsenikli suların olduğu yerde yeni su kaynaklarının yaratılmasına da destek verilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum.

Belediyeler açısından İller bankası çok önemli ama burada da hangi belediye öncelikli, hangi belediyenin talebi diğerinden daha öne konuluyor? Çünkü biz muhalefet belediyelerinin çoğuyla konuştuğumuzda talepte bulunduklarını ama talebin o dönem içinde gerçekleşmediği yönünde iletiler alıyoruz.

AR-GE konusu önemli. AR-GE konusunda kurum ne kadar başarılı olursa ve gelişmişliği sağlarsa o kadar daha faydalı işler yapacağını düşünüyorum.

Bu KÖYDES projesi kapsamında köylere yapılan bu halı sahalara da katkı sağlıyor musunuz? Nedeni şu: Köyde bir, sağlık birimi yok; iki, spor yapan adam kalmamış; üç, her köy bize de halı saha yapılsın diye bir sürü atıl var, içinde inek var, tavuk var. Yani amaca hizmet eden ve faydalı kılınabilecek projelerin değerlendirilmesi bence daha doğru. Örneğin, o köyün içme suyu, eğer dediğim gibi hâlâ su boruları günümüz teknolojisine uygun değilse onlar değiştirilse daha doğru olur. Biz karşı değiliz, köye gelsin ama köyde insan kalmadı, kırsal boşaldı, okul kapalı; halı saha var, halı sahaya geliyorsunuz, içinde 2 tane inek otlayıp duruyor. Keşke o köy okulları açılrsa, sosyal donatı alanları genişlese, köylerde halı sahada spor yapılırken doktor lazım, onu sürdürececek hoca lazım, o çocuklardan birisinin ayağı, eli kırılrsa o anda müdahale edecek en azından bir sağlıkçı lazım; hiçbirisi yok. Kiminin kapısı kırık, ben gezdiğim için görüyorum. Hem olmasını istiyoruz hem de olduktan sonra eğer onu gereği gibi değerlendiremiyorsak sıkıntı olur.

Bu anlamda İller Bankasını, tabii, kuruluş amaçlarına uygun, her belediyenin sorunlarına çözüm üreten ve sonuçta da sağlayacağı faydayla ülkenin geleceğinin daha iyi kurulmasına katkı veren bir kuruluş olarak önemsiyoruz. Bunun için de burada tek tek hepsini sorgulamıştım.

Sayın Başkanın açıkladıklarında yaptıkları dokümanları illere göre bize iletme şansları olursa hangi belediyeye hangi çalışma sağlandı ve bu belediyelerde bu bağlamda hangi sorun bugün sona erdi, bunları da görmüş oluruz diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Güler.

Sayın Dindar, buyurun.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli Bakan Yardımcım, Sayın Genel Müdürüm -ayrıyeten Genel Müdüre sunumundan dolayı teşekkür ediyoruz- Sayıştayımızın değerli çalışanları, değerli hazırun; sizleri saygıyla selamlıyorum. İyi bir çalışma günü olmasını diliyorum.

İller Bankası, yerel yönetimlere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payların aktarılmasında aracılık eden belediyelerin altyapı yatırımlarına finansman, kredi ve hibe sağlayan en önemli bir kamu kurumudur. Bu nedenle, aşağıda halkımız ve partimiz adına sunacağımız tespitler hem öneri hem de eleştiri olarak ele alınmalıdır.

Kurumun sitesini incelediğimizde, Yönetim Kurulu içinde sadece bir kadın arkadaş üye mevcuttur; Denetim Kurulu, genel müdür yardımcıları, bölge müdürleri arasında kadın kamu görevlisi oranı neredeyse hiç yok. Bu yaklaşım, açıkça cinsiyetçi bir yaklaşımdır Sayın Genel Müdürüm. Para, banka ve kredi işlerinde üst yönetimi erkeklere özgü bir alan olarak gören bu yaklaşımın birçok riski barındırdığı bilinmelidir. Kurum stratejik raporunda 2.605 personelin yaşı, eğitimi, kadro durumu açıklanmış ama cinsiyet dağılımına dair bilgi sunulmamış. Bu yaklaşım ancak bankacılık alanında kamu hizmeti sunan kadın emekçilere de bir haksızlıktır.

Bilindiği üzere bankanın kaynak dağıtım politikası yalnızca mali bir konu değil, yerel demokrasinin kamusal hizmetlere erişimi ve bölgeler arası eşliğin de önemli bir unsurudur.

İLBANK'ın 2023 ve 2024 Faaliyet Raporu'nda, kredi ve hibe alan belediyelerin isimlerinin açıklanmaması, kaynakların hangi ölçütlerle dağıtıldığının kamuoyu ve Meclis tarafından denetlenmesini güçleştirmektedir. Kamu kaynağı kullanan belediyeler, proje tutarları ve finansman koşulları denetime elverişli biçimde yayımlanmalıdır.

Alandan gelen geri bildirimlere baktığımızda, belediyeler arasında ayırımcılığa işaret eden birçok vaka mevcuttur. Muhalefet belediyelerinin kredi ve hibe başvurularında güçlük yaşadığına ilişkin açıklamalar bulunmaktadır. Van Edremit Belediyesi de 2024 yılında kredi taleplerinin karşılanmadığını kamuoyuna duyurmuştur. Yine, İpekyolu Belediyesinin 250 milyon TL'lik kırk sekiz ay vadeli kredi başvurusu değerlendirme aşamasında hâlâ bekliyor. Muradiye Belediyesinin 150 milyon TL üst yapı için kredi talebine olumlu dönüş yapılmamış henüz. Özel bankalardan kredi alabilmek için teminat mektubu talep ediliyor, yine olumlu dönüş yapılmıyor. Bu durumların teyit edilmesi için son üç yılda başvuran, kabul edilen ve reddedilen belediyelerin parti aidatı, başvuru tarihi ve ret gerekçeleri ve tahsis edilen tutar bazında karşılaştırmalı verileri açıklanmalıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

Yine, bir önemli sorun bölgesel ayrımcılık durumudur. Finansmanın illere, bölgelere ve belediyelerin ihtiyaçlarına göre dağılımı açık değildir. Nüfus, altyapı açığı, yoksulluk, deprem ve afet riski yüz ölçümü ve mali kapasite gibi ölçütlerin kaynak tahsisindeki ağırlığı açıklanmalıdır. Özellikle altyapı ihtiyacı yüksek bölgelerin yatırım finansmanından yeterince yararlanıp yararlanmadığı incelenmelidir.

2026-2028 Stratejik Planı'nızda dirençli kentlerin iklim değişikliğine, uluslararası iş birliklerinin önünün açılmasına dair hedefler sıralanmış. Ancak deprem yaşamış Van Gölü gibi bir değeri barındıran B2 Bölgemiz başta olmak üzere, bu hedeflerin gerçekleşmesi için belediyelere nasıl bir destek sağladınız?

Değerli hazirun, İLBANK'ın kredileri ve genel bütçe paylarından yapılan borç kesintileri, belediyelerin personel giderleriyle su, kanalizasyon, ulaşım ve diğer temel hizmetlerini finanse etme kapasitesini etkilemektedir. Van'da on yıllık bir kayyum gaspı ve talan dönemini geride bırakıyoruz. Kayyum dönemlerine dair kesinlikle halktan saklanan gerçekler var. Halk kayyum dönemlerinde borçlandırılan belediye sayısını, toplam alacak borç miktarını, yıllık tahsilat, faiz ve diğer maliyetleri bilme hakkına sahiptir. Ancak ne kayyumlar ne İller Bankası ne de kayyumları atayan bu iktidar, bu halka bu hesabı şeffaf bir biçimde sunmamaktadır. Partimiz ve belediye yönetimlerimizce kamuoyuna sunulan kayyum borçları verileri, bazı belediyelerde İLBANK kredilerinin önemli bir borç kalemi olduğunu göstermektedir. Ancak bu borçların hangi projelerden ve hangi karar süreçlerinden kaynaklandığı da kamuoyuna açıklanmalıdır. Kayyum dönemlerinde kullanılan krediler, proje gerçekleştirmeleri, kalan borçlar ve geri ödeme planları belediye bazında açıklanmalıdır. Belediyelerin başvurularında proje değerlendirme, kredi tahsisi ve hibe kararlarında kullanılan puanlama sistemi ile mali yeterlilik kriterleri kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Benzer mali ve teknik koşullara sahip belediyelerin başvuruları karşılaştırılarak kararların eşitlik ilkesine uygunluğu test edilmelidir. Ret kararlarına karşı itiraz mekanizmasının bulunup bulunmadığı da açıklanmalıdır. İLBANK'ın 2025 Entegre Faaliyet Raporu'nda çeşitli başlıklarda yaklaşık 171 milyar TL'lik kredi ve hibe planlaması yapıldığı ifade edilmektedir. Burada sunulması gereken ve halkımızın bilme hakkı olan bilgiler şudur: Söz konusu 171 milyar hangi belediyelere ve hangi amaçla verildi? Bunun dışındaki tüm veriler soyut kalmaktadır. Birçok belediyede içme suyu, kanalizasyon, arıtma, katı atık ve enerji projelerinin iklim değişikliği, kuraklık, deprem ve sel risklerine karşı yeterlilik sorunu mevcuttur. İller Bankası kaynak tahsisi olmadan belediyelerin bu açığı kapatması mümkün değildir. İLBANK'ın arsa satışına dayalı gelir paylaşımı ve ortak gayrimenkul projelerinden 2024 yılında 1,12 milyar TL net kâr elde ettiği faaliyet raporunda belirtilmekte. 2025 Faaliyet Raporu'nda da 41 adet satış yapıldığı ifade edilmektedir. Bu satışların hangi belediyeler alanında yapıldığı ve projelerin hangi taşınmazlarda yürütüldüğü, değerlendirme ve ihale yöntemleri, kamuya sağlanan gelir ve yerel yönetimlere aktarılan kaynaklar açıklanmalıdır. Kamu arazilerinin değerlendirilmesinde kamu yararı ve şeffaflık esas alınmalıdır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; İller Bankası yerel yönetimlerin mali kapasitesini güçlendiren, bölgeler arasındaki hizmet eşitsizliklerini azaltan ve kamusal altyapı yatırımlarını destekleyen bir anlayışla çalışmalıdır. Kamu kaynaklarının dağıtımında siyasi yakınlık değil nesnel ölçütler, ihtiyaç ve toplumsal fayda esas alınmalıdır. Partimiz ve halkımız adına İLBANK yönetiminden 2023, 2024, 2025 ve 2026 yıllarını ayrı ayrı kapsayan belediye adı, siyasi yönetim, başvuru-ret bilgileri ve ret gerekçelerinin makul dayanakları, kredi ve hibe tutarları, borç kesintileri, proje gerçekleştirmeleri ve denetim sonuçlarını içeren karşılaştırmalı bir tablo talep ediyoruz. 2027 bütçe tartışmalarını yürüteceğimiz yakın dönemde bu tablo bazı tartışmaları daha gerçekçi verilerle yürütmemizi sağlayacaktır. Birçok belediyemiz halkımıza hizmet sunmak istiyor ama İller Bankasının kesintileri ve kayyum dönemi borçları nedeniyle kısıtlanma durumu vardır. Temel sorun şudur: İller Bankası bütün belediyelerin eşit koşullarda hizmet üretmesini sağlayan kamusal bir finansman kurumu olarak mı çalışmaktadır yoksa finansmana erişimdeki farklılıklar yerel yönetimlerin hizmet kapasitesini ve halkın temel hizmetlere erişimini olumsuz etkilemekte midir? Bizlere ve kamuoyuna yeterli ayrıntıda veri sunulmadıkça bu sorun ve sorgulama devam edecektir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Dindar.

Buyurun Sayın Olan.

Geçmiş olsun ayrıca.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkanım, sağ olun.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlar, İller Bankasının ve Sayıştayın değerli üyeleri, yöneticileri, temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Umarım bu çalışma döneminde iyi bir performans göstererek gerçekten İller Bankasını asli görevi olması gereken yere getirebiliriz.

İller Bankası 1933'te şehirlere su, kanalizasyon, imar planı götürmek için kurulmuştur. Kamusal bir yerel yönetim bankasına bugün her zamankinden çok daha ihtiyaç var. Tam da bu yüzden, bankanın bugün ne hâle getirildiğini konuşmak zorundayız, tartışmak zorundayız. Bu bankanın sahibi her şeyden önce bakanlık ya da hazine değil, bu bankanın sahibi belediyelerdir ve il özel idareleridir. Sermayesi peki nereden geliyor? Her ay her belediyenin vergi payından yüzde 2 kesiliyor, bankanın sermayesine konuluyor.

Bu, Bitlis'in Tatvan Belediyesinde de böyledir, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde de bu şekildedir. Yani, bu Banka, belediyelerin kendi parasıyla kurulmuş, belediyelere kredi versin diye var olan bir bankadır. Peki, bu Banka, belediyelere kredi veriyor mu? Sayıştayın rakamlarına baktığımızda, 2021'de bankanın elindeki her 100 liranın 54 lirası belediyelere kredi olarak verilmiştir. 2024'te 36 liraya düştü, 2025'te 31 lira. Bakın, burada grafik var, kırmızıyla belediyelere verilen kredinin yıllar içinde ne kadar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

düşüğünü, mavi çizgi de yine bankaya yatıran mevduatın yıllar bazında ne kadar yükseldiğinin grafiğidir. Sayıştay 2024 raporunda aynen şunu yazıyor: Kaynakların yüzde 36,38'i kredi olarak verilmiş, kalan yüzde 63,62'si mali plasman, likit ve diğer aktiflere bağlanmıştır. Geri kalan para nerede? Bankalarda. İller Bankası, belediyelerin parasını alıyor, başka bankalara yatırıyor ve faizini topluyor.

Değerli üyeler, şu tabloya dikkatinizi çekmek isterim: 2020 yılında bu bankanın faiz gelirinin yüzde 81'i belediyelere verdiği kredilerden geliyordu. 2025'te bu faiz gelirinin yüzde 82'si ise bankalara yatırdığı paradan geliyor. Yani tablo tam tersine dönmüş. 2025'te Banka, belediyelere verdiği kredilerden 9,8 milyar faiz almış, bankalara yatırdığı paradan 46,7 milyar lira faiz almış. Bankanın kârı 2023'te 4,1 milyar lirayken 2024'te 17,2 milyar lira olmuş. 2025'te bu 21 milyar liraya çıkmış. Yönetim bunu başarı diye sunuyor. Ben soruyorum: Bu kimin başarısı? Belediyeler maaş ödeyemezken, işçisinin toplu sözleşme farkını veremezken, su şebekesini yenileyemezken, belediyelerin bankada tuttuğu parasını "rekor kâr" diye açıklaması başarı mıdır diye sormak istiyorum. Bu soruyu Sayın Bakana yazılı olarak sorduk. Kârın nereden geldiğini kalem kalem açıklayın dedim. Cevap gelmedi her zaman olduğu gibi, cevabı bankanın kendi tablolarından biz çıkardık; az önce söylediğim tablo.

İkinci mesele, yatırım. Dünya Bankasından, Japonya'dan, Avrupa'dan içme suyu, kanalizasyon, katı atık için uzun vadeli, düşük faizli kredi alınıyor. 2024'de bu projeler için 60,8 milyar lira ödenek ayrılmış, harcanan 8,3 milyar lira yani yüzde 14. 2025'te planlanan dış kredinin yüzde 22'si kullanılmış. Aynı yıl Bankanın en büyük faaliyet kalemi nedir biliyor musunuz; 55,9 milyar lirayla gayrimenkul. Su parası harcanamıyor, arsa işi tam kapasite yürüyor. Yani İller Bankası, faiz ve imardan, gayrimenkulden gelen bir gelirle ayakta duruyor veyahut çevriliyor.

Üçüncü mesele, yönetim. Parayı belediyeler koyuyor, yönetimi bakanlık belirliyor. 7 kişilik yönetim kurulunun 4'ünü bakanlık atıyor, genel müdürü Cumhurbaşkanı atıyor, kalan 2 üyeyi genel kurul seçiyor ama ancak İçişleri Bakanlığının gösterdiği adaylar arasından; öyle kendi başlarına kimse genel kurulda seçemiyor. 2024'te bu Bankada yönetim kurulu başkanı bir yılda 2 kez değişti. Yönetim ve denetim kurulunda kendi öz geçmişlerine göre iktidar partisinin eski milletvekili, il başkanı, milletvekili adayları olan isimler oturuyor. 31 Mart 2024'ten bu yana, bu ülkede nüfusun çoğunluğu muhalefetin yönettiği belediyelerde yaşıyor. O belediyelerin kendi bankalarının yönetiminde bir tek temsilcisi ne yazık ki yoktur. Sayıştay 2023 raporunda bir bulgu var. Bankada Ar-Ge Kurulu diye bir birim var. 62 kişi bu Ar-Ge kurulunda çalışıyor. Peki, kimdir bunlar? 4'ü eski genel müdür yardımcısı, 22'si eski daire başkanı. Sayıştay bakın ne diyor bu noktada, Sayıştay yetkilileri de beni dinliyor: Bu kişilere düzenli maaş ödeniyor ama deneyimlerinden faydalanılmıyor, Kurul fiilen çalışmıyor. Bu kaynak israfıdır. Peki, ben de aynı soruyu soruyorum: Bu kurul neye yarıyor? Eğer faydalanılmıyorsa, eğer bilgilerini paylaşıyorlarsa, eğer fiilen çalışmıyorlarsa bu 62 kişiye neden maaş veriliyor? 2024 raporunda bu bulgunun akıbeti yok. Her yönetim değişikliğinde deneyimli kadroyu kenara alıp yerine yenisini atarsanız olacağı da budur, ne bir çalışma olur ne bir araştırma olur ne de ortaya çıkan bir emek olur.

Dördüncü mesele, şeffaflık. Yıllardır aynı iddia dile getiriliyor. İller Bankası krediyi ve hibeyi belediye başkanının partisine göre veriyor, kesintiyi partisine göre yapıyor, kayyum atanan belediyeye musluk açılıyor; seçilmiş başkan gelince bu musluk kapanıyor.

Bakın, bire bir yaşadığım bir olayı buradan size anlatmak istiyorum. 2014-2016 yılında Bitlis merkezde Belediye Eş Başkanlığı yaptım. 2016 yılında devraldığım mevcut borcun neredeyse yüzde 60'ını, yüzde 70'ini ödedik, ödemek zorunda kaldık daha doğrusu. Bir projeye, ödenen borcun yüzde 10'unu kredi olarak gittim, talep ettim, şu anda o dönemin Altyapı Daire Başkanına gittim projemi onaylaması için ve benim de İller Bankasına gidip kredi almam için. Ancak o dönemin Altyapı Daire Başkanı -ki şu anda, yine bu kurumun üst düzey bir yöneticisidir- bana şunu dedi: "Sizin bu projenizi onaylamam için üstten bana talimat gelmesi lazım." Yani, o zaman, eğer bu belediye herkesinse, Tatvan'dan da yüzde 2 alınıyorsa İstanbul'dan da yüzde 2 alınıyor. Neden bu kurum sadece iktidara hizmet ediyor, sadece iktidarın belediyelerine musluğu açıyor; bunu da buradan sormak istiyorum. Şimdi "Bu iddianı kanıtla." dersiniz, doğrudur, kanıtlayamam, elimde bir belge yok ama neden yok? Çünkü Banka 400 sayfalık faaliyet raporu yayımlıyor, içinde hangi belediyeye ne kadar kredi verdiğini gösteren tek bir tablo yok, "Bankacılık sırrı." deniliyor. Belediyenin borcu sır olmaz diye soruyoruz yani belediyelerin borcu neden sır oluyor; onu da anlamış değiliz. "Belediye, meclis kararıyla kamuya açık borçlanır." Bu iddianın doğru olmadığını göstermenin tek yolu vardır, listeyi açıklamaktır. Buradan listeyi açıklamamızı istiyoruz. Açıklamadığınız her gün biz iddialarımızda haklıyız anlamında bir anlam çıkar. 2025'te belediye paylarından 93 milyar lira kaynağından kesilmiş, belediyelerin payının yüzde 15'inden fazlası hangi belediyeden, hangi borç için, hangi oranda; bu da açıklanamıyor, raporlarınızda yok bunlar.

Gelelim önem verdiğimiz bir noktaya, emek meselesine. Bu Bankada, 2024'ün sonunda 1.022 taşeron işçi çalışıyor; temizlikçi, güvenlikçi, şoför her 4 çalışandan 1'i. Bunlar geçici iş değil, sürekli iş. 2025'te, Banka personeline 4 iş kazası, sayısı onların yarısı bile olmayan taşeron işçilerde 8 iş kazası olmuş. Buradan şunu çıkarmak lazım: Demek, taşeron işçileri daha ağır işlerde çalıştırılıyor ki iş kazası daha fazla oluyor. Sayıştay, ayrıca, sözleşmeli personelin hukuki statüsünün belirsiz olduğunu yazıyor yani ne memur ne işçi. Statüsü belirsiz olanın toplu sözleşme hakkı da belirsizdir doğal olarak.

Raporlarda engelli çalışan sayısına dair tek bir rakam yok, kredilerin bölgelere dağılımına dair tek bir rakam yok; öz geliri en düşük olan bu bankaya en çok muhtaç olan bölge belediyelerinin ne aldığını bilmiyoruz. Bir de şunu sormak lazım: Müşterisi kanunla belli olan, rakibi olmayan bir banka neden reklam veriyor? Bakınız, reklam ve ilan giderleri 2023 yılında 3,4 milyon iken,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

2025'te 159 milyon liraya çıkıyor. Yani, korkunç bir rakam ve korkunç bir artış. Yardım ve bağış giderleri 2024'te 282 milyon yani neredeyse yardıma ve bağışa eş değer bir oranda ilan ve reklama gitmiş. Peki, kime verilmiş bu ilan ve reklam?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Olan, toparlayalım.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Tamam Başkanım.

Bu bağış kime yapılmış?

Sayın Başkan, sonuç olarak, bu Banka belediyelerin bankası olmaktan çıkarılıp belediyelerin parasını toplayan, bankada değerlendiren ve arsa geliştiren bir fon yöneticisine dönüştürülmüş.

Talebimiz şudur: Kredi, hibe ve kesinti verileri belediye bazında Komisyona sunulsun, bankalarda tutulan paranın faizi belediyelere faiz indirimi ve hibe olarak geri dönsün. Kanunu değişsin, bankayı gerçek sahipleri yönetsin, taşeron işçiler kadroya alınsın.

Yine bu noktada demin belediyelere verilen şeyden bir iki açıklama daha yapmak istiyorum: Vekili olduğum Bitlis'in Ahlat ilçesinin Ovakişla Belediyesinin yine 15 milyonluk bir parke ve kilimli taş talebi olmuş, ne yazık ki reddedilmiş. Bunu Sayın Genel Müdürlüğümüz not alırsa sevinirim.

Bir de yine Tatvan Belediyesinin hem kombine kanal temizleme aracı alımı, atık su terfi, kanalizasyon, yağmur suyu hattı; Karşıyaka, Dumlupınar atık su altyapı tesisi, birçok şey var. Yine aynı şekilde son olarak şöyle bir talebimiz olacak özellikle: Van Gölü sahil balçık temizliğiyle ilgili 327 milyon tutan ki Sayın Cumhurbaşkanımızın da o noktada talimatları var, Van Gölü havzasının korunması noktasında. Eylem planı çerçevesinde sahildeki 233.750 metre küp balçığın temizliği belediye imkânlarını açmaktadır. Bakanlığın bu projeye özel ödenek ayırması bölge ekolojisi ve kamuoyu beklentisini açısından kritiktir. Yine Çağlayan içme suyu -Tatvan'dan bahsediyorum- bu da daha önce 2025 yılında, yine İller Bankası yapmış ancak arıtma tesisi bırakılmadığı için su sertliği litre başına 604 miligram seviyesindedir. Bunun da yapılması için 104 milyonluk bir talepleri var. Buna benzer yaklaşık 567 milyonluk bir talebi var Tatvan Belediyesinin, tek tek projeleri burada açıklamak zaman alır.

Son olarak şu sorularını da sorarak bitirmek istiyorum.

Soru bir: 2024 ve 2025'te kaç belediye kredi başvurusu yapmış? Kaçı kabul edilmiş, kaç reddedilmiş, kaç bekletilmektedir? Ortalama sonuçlanma süresi nedir? Ret gerekçeleri nelerdir?

İki: Van, Diyarbakır, Elâzığ, Erzurum Bölge Müdürlüklerinin sorumluluk alanındaki belediyelere 2023-2024 ve 2025'te kullandırılan kredi ve hibe tutarı nedir? Bitlis'in belediyelerine ayrı ayrı ne kadar kaynak aktarılmıştır?

Üç: Bugüne kadar hangi belediyelerin hangi taşınmazları banka borcuna mahsuben devralınmıştır? Bu taşınmazlar bugün ne durumdadır?

Dört: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığıyla yapılan protokoller kapsamında bankaya 2023, 2024, 2025'te ne kadar ödenek aktarılmış, ne kadarı harcanmıştır? Harcanmayan tutar bankada nasıl değerlendirilmiştir?

Teşekkür ediyorum. Dinlediğiniz için, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Olan.

Evet, buyurun, Sayın Temür.

ALİ TEMÜR (Giresun) - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri, değerli katılımcılar; İlbank Genel Müdürlüğüne, İlbank çalışanlarına, tüm ekibe ülkemiz genelinde yaptıkları güzel çalışmalar nedeniyle teşekkür ediyorum.

Birkaç yıldır yaptığımız ziyaretlerde İlbankımızın daha önceki yıllarda küçük belediyelere, ilçe ve belde belediyelerine yaptığı hibe yardımları noktasında sıkıntı olduğunu, yapamadıklarını ifade etmişlerdi. Yakın zamanda hibeler konusunda bir gelişme oldu mu? 2025-2026 yılında hibe yardımları konusunda belediyelerimize bir destek sağlandı mı ya da sağlanması ne zaman düşünülüyor, böyle bir çalışma var mı? Hibe yardımı sağlandıysa 2025-2026 yılında ne kadar yapılmıştır? Hangi belediyelere yapılmıştır? Bu konuda bize bilgi vererseniz çok mutlu olurum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Biz de teşekkür ediyoruz.

Sayın Keskin Kılıç...

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Karabük) - Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Genel Müdürüm, İlbankın değerli yöneticileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, İlbak, tabii, cumhuriyetimizin kurduğu en önemli kuruluşlardan bir tanesi, 1933 yılında kurulmuş. O zamanki genç cumhuriyete baktığımız vakit, şehirlerde yaşayan insan oranı yüzde 24'lerde fakat zaman içinde, özellikle 1950'lerden sonra devam eden süreçte şehirlerde yaşama oranı yüzde 60'lara çıkıyor, 64'leri buluyor ve bugün baktığımızda yaklaşık nüfusun yüzde 93'ü şehirlerimizde yaşıyor. Gerçekten, özellikle 50'den sonra devam eden, 1980-90'larda devam eden süreçte Türkiye'deki aşırı şehirleşme bütün şehirlerimizin altyapılarını çöktürmüştü ve şehirlerimiz yaşanamayacak hâle gelmişti. Sayın Cumhurbaşkanımızın özellikle İstanbul Belediye Başkanlığıyla başlayan bir dönem vardır ki işte çöpleri toplanamayan, suyu akmayan, gecekondu içinde boğulmuş, yolu olmayan, ulaşım olmayan bir şehirden yeni bir şehircilik vizyonu ortaya koyduk ve bu ortaya koyduğumuz vizyonla da gerçekten şu anda Türkiye'de baktığımızda şehir altyapıları dünyadaki en güçlü ülkelerden biri hâline geldik. Bunu niye söylüyorum? Bugün Avrupa'ya baktığınızda, Amerika'ya baktığınızda, dünyanın büyük metropollerine baktığınızda bütün dünyadaki büyük metropollerde altyapıların çöktüğünü görüyorsunuz. Özellikle bu ülkelerde banliyölere doğru çıktığınızda iki tane farklı şehrin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

yaşadığını görüyorsunuz; bir, merkezde yaşayan şehir var ve insanlar var, bir de banliyölere çıktığınızda banliyölerde yaşayan ve banliyölerdeki hayatı sürdürmek zorunda olan insanlar var. Burada İller Bankası şu fonksiyonu yerine getirdi bu zaman içinde: Bu yapılan hizmetlere, enerjiyle ilgili yapılan yatırımlara, su altyapısı ile atık yönetimiyle ilgili yapılan hizmetlere baktığımızda, gerçekten bunların hiçbir belediyelerin tek başına kaldırabileceği işler değildi arkadaşlar. İller Bankasının sayesinde bugün Türkiye'de özellikle SUKAP projesi kapsamında bütün şehirlerimizin su altyapıları yenilenme imkânı buldu ve depremde sonraki olan olaylara da baktığımızda bunu net vaziyette görüyoruz; gerçekten 11 şehrin altyapısı çökmüş ve iki yıl içinde siz 11 tane şehrin altyapısını tekrar kuruyorsunuz; bu, dünyada mucize gibi bir şeydir. Ben burada özellikle Murat Kurum Bakanımıza teşekkür ediyorum, gerçekten bir efsane olmuştur bu iş. Dünyada 11 şehri iki yıl içinde ayağa kaldırmak gerçekten yapılacak bir iş değildir, gerçekten dünya tarihine de geçecek müthiş bir çalışmadır. Burada özellikle İller Bankasının bu altyapıyı yetiştirmesi, bu altyapıyı kurması da olağanüstü bir çabadır. Ben İller Bankası yöneticilerimize de buradan çok çok teşekkür ediyorum, minnetlerimi sunuyorum milletim adına.

Tabii, şu anda dünyadaki şehirlerin en önemli iki temel riski var arkadaşlar. Bir tanesi iklim değişimiyle meydana gelen afetlere karşı dirençli ve iklimle uyumlu şehirler oluşturmamız, bir de şehirlerimizin sosyal direncinin kaybedilmiş olması yani dünyada bugün Paris'teki hadiselerle baktığımızda sosyal direncin nasıl çöktüğünü görüyoruz şehirlerde, New York'u görüyoruz, New York'ta sosyal direncin nasıl çöktüğünü görüyoruz. Yani bu büyük metropollerdeki bu iki tehlikeye çok dikkat etmek gerekiyor. İller Bankası da özellikle afetle ilgili, iklim değişimiyle ilgili çok büyük projeler başlattılar, tebrik ediyorum kendilerini. Bizim belediyelerimizin birçoğu da bundan faydalaniyor, görüyorum ama sosyal direncin gelişmesi açısından da ben birtakım projelerin desteklenmesi gerektiğine inanıyorum. Özellikle büyük metropollerden başlamak üzere sosyal direncimizi de bu şehirlerde kuvvetlendirmemiz gerektiğine inanıyorum. Sayın Bakan Yardımcıma ve Sayın Genel Müdüre buradan bir şeyim var: Özellikle iklimle karşı, sıfır karbon emisyonu hedefimize karşı şehirlerde bu elektrikli ulaşım araçlarını desteklerseniz, özellikle belediyelerimizin dijitalleşmesini desteklerseniz de geleceğe dönük şehirleri hazırlamamızda büyük katkı olacağı kanaatindeyim.

Ben çok teşekkür ediyorum, minnetlerimi sunuyorum, saygılarımı sunuyorum efendim.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Biz de teşekkür ediyoruz.

Sayın İrmez, buyurun.

MEHMET ZEKİİRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kurum temsilcileri ve sayın hazırunu saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Ayrıca, Sayın Genel Müdürün sunumundan dolayı da teşekkür ediyorum.

İller Bankasının kanuni görevlerini ve misyonunu burada tekrar etmeyeceğiz, tüm arkadaşlar genel itibarıyla zaten hem Genel Müdürün yaptığı sunumda hem dosyada bariz bir şekilde görmüşlerdir. Kurumun düzenli aralıklarla kâr açıkladığı da bir gerçek ancak altını çizgilerle çizmek zorundayız ki salt kâr etmek kamu kaynağının doğru, yerinde ve en önemlisi ahlaklı kullanıldığı anlamına gelmez. Asıl mesele şu: İller Bankası elindeki muazzam kamu gücünü, halkın emeğiyle oluşturulan bütçesini bütün belediyelere eşit ve adil bir şekilde dağıtabiliyor mu yoksa iktidar partisine mensup belediyelere musluklar sonuna kadar açılırken muhalefet belediyelerine kapılar duvar mı ediliyor? Açıkça sormak istiyorum: Başka partilerden devşirilen belediye başkanlarına İller Bankası kredileri birer transfer ödülü olarak vadediliyor mu? Bu kamu gücü yerel yönetimler üzerinde bir siyasi şantaj aracına mı dönüştürülmüştür? Çıkıp "Asla böyle bir şey yok." diyebilecek tek bir kişi var mıdır? İtiraz eden varsa da tabii, buna bu ülkede elbette ki inanan var mıdır, onu da sormak isteriz.

Arkadaşlar, çok net bir şey var: İller Bankası bütün belediyelere amasız, fakatsız eşit mesafede durmak zorundadır; bu konunun tartışılacak hiçbir tarafı da yok ancak hakikat bunun maalesef tam tersi ne yazık ki. Partimizin, DEM PARTİ'nin yönetiminde olan belediyelerin içme suyu, kanalizasyon, yol ve altyapı projeleri için talep ettikleri kredilerin onaylanmadığını, bekletildiğini görüyoruz. Bunları söylerken kayyımların belediyelerde yarattığı tahribatı, talanı, hırsızlığı, yolsuzluğu; borcu kapatmak için kredi dahi talep edemeyen belediyeleri de belirtmek isterim. Mesele sadece iktidarın İller Bankasını ve kamu gücünü ahlaki ilkeleri yok sayarak kendi lehine kullanması değil; bir diğer mesele kayyımlar eliyle kasası boşaltılan belediyelerin kredi alamaz hâle getirilmesidir ya da İller Bankasının bu kayyımlara nasıl eli bol davrandığıdır.

Ben şu an, kredi başvurusunda bulunan ve bunun onaylanmasını bekleyen bazı belediyeleri genel müdürümüz ve İller Bankası yöneticilerine de aktarmak istiyorum: Bakınız, Diyarbakır'da Ergani Belediyesinin 60 milyon TL'lik gençlik, kültür ve bağımlılıkla mücadele merkezi kredi başvurusu; Silvan Belediyesinin kredi talebi ve Bismil Belediyesinin iki yıldır bekleyen teminat mektubu talebi hâlâ yanıt bulamamıştır. Sur Belediyesi Sanayi Bakanlığından teşvik almasına rağmen teminat mektubu için İller Bankası Diyarbakır Bölge Müdürlüğünün onayını beklemektedir. Hani Belediyesinin hayvan barınağı ve parke taşı projeleri için yaptığı iki farklı kredi başvurusu da maalesef cevapsızdır. Şanlıurfa'da Hilvan, Suruç ve Bozova Belediyelerinin farklı kredi başvuruları yanıtsız bırakılmış, ihtiyaç duydukları teminat mektuplarına onay verilmemiştir. Siirt'te Kurtalan, Hakkâri'de Yüksekova, Mardin'de Derik Belediyelerinde de benzer bir tablo söz konusudur.

Şimdi, 2024 yılında yatırım programındaki ödeneklerin harcamaya dönüşme oranının 2023'teki yüzde 38,1'den yüzde 14,5'e gerilemesi İller Bankasının belediyeleri yeterince sübvans etmediği, kaynakların yalnızca iktidar belediyelerine aktarıldığı ve eşitlikçi davranılmadığı sorularını akıllara getirmektedir.

Bu kapsamda şu soruların yanıtlanmasını talep ediyoruz: Bahsi geçen belediyeler toplam ne kadar kredi ve hibe talebinde bulunmuş, ne kadarı karşılanmıştır? Hibe ve düşük faizli kredi bekleyen kaç belediye vardır? Başvurular hangi gerekçelerle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

reddedilmiş veya geciktirilmiş? İller Bankasının 2023 yılı Sayıştay raporunda iki önemli sorun var. Birincisi, kurumda çalışan emekçilerin statülerine ilişkin belirsizlik. İkincisi ise AR-GE birimindeki personelin etkin bir faaliyet ortaya koyamaması. Sayıştayın pek çok denetim raporunda kötü yönetimin ve kamu kaynaklarının olumsuz yönde kullanılmasının teknik ifadeler arasında kaybedildiğine çoğu kez şahit olduk. Bunun kişisel bir eleştiri olmadığını özellikle belirtmek isterim; bu, AKP iktidarı döneminde kamu kurumlarında yapısal hâle gelen yönetim anlayışına yönelik temel bir tespit ve eleştiridir fakat burada Sayıştay kaynak israfı tespitini açıkça ortaya koyuyor. AR-GE biriminde kurul başkanı, başkan yardımcıları, uzmanlar ve teknik personel dâhil yaklaşık 62 kişi görev yapıyor. Buna rağmen ortaya konulan somut çalışmaların ve sonuçların ne olduğu konusunda ciddi soru işaretleri var. Bu 62 kişi yan gelip yattı mı? Her gün işe gelip masa başında uyudu mu? Çay, kahve sohbetine mi daldı? Tabii, insan sormadan edemiyor. Bu kadar personelin, kıdemli personelin emeği nerede? Hangi projeler üretildi, hangi araştırmalar yapıldı? Belediyelerin kaynaklarını daha doğru kullanılmasını sağlayacak hangi sistemler geliştirildi? Kamuya hangi somut fayda sağlandı? Kamu personeli istihdam etmek, yalnızca kadro ve maaş meselesi değildir. Kamu kaynakları kullanılıyorsa bunun karşılığında toplumsal fayda üretilmesi gerekir. Emek de bütçede kamu yararı için değerlendirilmelidir. Aksi hâlde, karşımızda yalnızca idari bir aksaklık değil, kamusal sorumluluk sorunu bulunur. Ama İller Bankasının bize sunduğu dosyaya bakıyorum, Sayıştay söz konusu dosyaya dair cevap dahi vermemiş, tenezzül dahi edilmemiş. Dosya da zaten hepimizin önünde.

Sayın Genel Müdüřümüze tabii ki soruyorum: 62 kişinin ne iş yaptığına yönelik neden cevap verilmedi? Daha dikkat çekici olan ise aynı bulgunun 2024 Yılı Raporu'nda tekrarlanmaması. Bir yılda neler değişti? 2023'te eleştirilen faaliyetler nasıl düzeltildi? 2024'te, 2025'te ve 2026'da hangi işler yapıldı? Sorun çözüldüyse bunun kanıtı nedir? Sayın Genel Müdür, bir bulgunun rapordan çıkması tek başına sorunun çözüldüğünü göstermez. Biz açıklama değil, somut veri istiyoruz. Hangi projeler tamamlandı, hangi sonuçlar elde edildi ve kamu kaynaklarının verimli kullanıldığı nasıl ölçüldü; bunun yanıtını bekliyoruz.

Sonuç itibarıyla, asıl mesele, bu kurumun kimin için çalıştığı ve kamu kaynaklarının kimin yararına kullandığıdır. Bizim talebimiz çok açık ve net. Belediyeler arasında siyasi aidiyete göre ayırım yapılmasın. Diyarbakır'da, Hakkâri'de, Mardin'de, Şanlıurfa'da ve 81 il, 1.481 ilçe ve beldede yaşayan yurttaşların içme suyu, kanalizasyon ve altyapı ihtiyacı hangi partinin belediye başkanınca yönetildiğine göre değerlendirilmesin. Kamu kaynağı, iktidarın siyasi pazarlık aracı değil, halkın ortak hakkıdır. Ayrıca, Sayıştay bulguları dosyalarda kaybolmasın, sorunlar gerçekten çözülsün ve hesap verilsin.

İller Bankasının bütün belediyelere eşit mesafede durup durmadığını sorgulamaktan ve hesabını elbette ki sormaktan vazgeçmeyeceğiz diyerek dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Genel Müdür, Sayın Sayıştay temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İller bankası, ülkemizin kurtarıcısı, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatıyla 11 Haziran 1933 tarihinde "belediyelerin bankası" adıyla kurulmuştur. Doksan üç yıllık köklü geçmişle ülkemizin 81 ilinde 1.485 yerel yönetimiyle iş birliği içerisinde faaliyet gösteren İller Bankası, yerel kalkınmanın ve şehirlerimizin altyapı yatırımlarının en önemli finansman kuruluşlarından birisidir. Atatürk'ün bu kurumu oluştururken ortaya koyduğu temel anlayış, belediyelerimizin güçlendirilmesi, şehirlerimizin kalkınması ve vatandaşlarımızın çağdaş yaşam koşullarında illerinde, ilçelerinde yaşamasıdır. İller Bankası, herhangi bir siyasi partinin değil, milletimizin bankasıdır. Belediyelerin hangi siyasi parti tarafından yönetildiğine bakılmaksızın kamu kaynaklarının adil, eşit, şeffaf ve objektif kriterlere dayanarak dağıtılması esastır.

Her ne kadar iktidar seçimde, sandıkta kaybettiği belediyeleri seçmenin iradesine ipotek koyarak 3T; teklif, tehdit, tutuklama formülüyle, kamuoyunda çokça tartışılan transferlerle siyasi etiğe yakışmayan bir şekilde kendi partisine katsa da belediyeler hangi siyasi kimliğe sahip olursa olsun vatandaşlarımızın kamu hizmetlerinden eşit yararlanması hakkı vardır. Ama bu son zamanlarda maalesef bazı belediyeler göz ardı edilmekte.

Türkiye'nin en önemli turizm merkezlerinde, özellikle yaz aylarında nüfusun on kat artması, yerel yönetimlerin altyapı ve hizmet kapasitesinin üzerine çıkarak ciddi sıkıntılar oluşturuyor. Örnek olarak Muğla, Antalya, Aydın, İzmir, Balıkesir, Mersin gibi illerin kıyı ilçelerinde içme suyu, kanalizasyon, atık su arıtma, çöp toplama, ulaşım, bakım ve çevre temizliği hizmetlerindeki faaliyetler önemli ölçüde fazlalaşıyor. Örneğin nüfusu 200 bin civarında olan Bodrum'un Fethiye'nin, Marmaris'in, Çeşme'nin yaz aylarındaki nüfusu 1 milyonu geçiyor. Diğer yazık bölgelerde de durum aynı yani nüfusları en az 5-6 kat artıyor. Ancak bu il ve ilçelerimizde resmî nüfuslara göre ödenek ayrıldığından dolayı belediyelerin temel ve haklı talebi- İller Bankası paylarının yalnızca kayıtlı nüfusa göre değil, yaz aylarında hizmet verilen fiilî nüfus da dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekiyor. Çünkü o yaz aylarında insanların yoğunluğundan dolayı belediyelerin bir kaynak aktarması, fazlaca eleman çalıştırması gerekiyor. Bunu dikkate alıyor musunuz? İller Bankası, yaz aylarında nüfusu 10 kata çıkan turizm ilçelerindeki belediyelerimizin fiilî nüfusu dikkate alınacağı ve belediyelere ilave kaynak aktarılacağı yönünde bir finansman modeli üzerinde çalışıyor mu? En azından şu anda vatandaşlarımızın 2 tane ikametgâh birincisi ve ikincisi diye en azından o bölgelerde yaşayan insanlarımızın ikinci nüfus kayıtları da göz önüne alınarak o ilçelerdeki ödeneklerin artırılması gerekiyor.

Şimdi, bazı sorularımız var: İller Bankası AŞ 2023 yılını 4 milyar 127 milyon TL net dönem kârıyla kapatırken 2024 yılında 17 milyar 207 milyon net dönem kârıyla kapatmış. Bu iki yıl arasında ortaya çıkan yüksek kâr artışının kalem bazında gerekçeleri nelerdir? 2024 yılında net kârda meydana gelen artışın ne kadarı faiz gelirinden, ne kadarı ücret ve komisyon gelirinden, ne kadar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 12

tek seferlik veya olağan dışı gelirlerden kaynaklanmaktadır? 2021-25 yılları ile 2026 yılının ilk dokuz ayında İLBANK tarafından hangi belediyelere, hangi projeler için, ne kadar kredi ve hibe sağlanmış? Bu kaynakların siyasi parti ve belediye bazında dağılımını açıklayabilecek misiniz? 2020 yılında yüzde 100 hibeyle tamamlanan 102 projenin 99'unun AKP, MHP veya kayyum yönetimindeki belediyelere ait olduğunu -tabii, kayyum derken sizin atamış olduğunuz yani Hükûmetin atamış olduğu kayyumlar olduğunu- biliyoruz. 2021 yılında ise yüzde 100 İLBANK kredisıyla tamamlanan 43 projenin 42'sinin AKP'li, 1'inin de MHP'li belediyelere ait olduğu açıklanmıştı. Bu dağılımın gerekçesi nedir? Bunu kendi düşüncenizle mi yapıyorsunuz? Yoksa birilerinin, iktidar partisinin talimatıyla mı bu işleri yapıyorsunuz? Finansman veya hibeler belediyelerin ait olduğu partiye göre mi veriliyor, yoksa yerel yönetimlerin ihtiyaçlarına göre mi veriyorsunuz? Son beş yılda belediyelerden gelen kredi ve hibe başvurularının kaçını kabul edilmiş, kaçını reddedilmiş? Reddedilen başvurular hangi belediyelere ait ve ret gerekçeleri nelerdir?

Bir önceki üst komisyon toplantısında belediyelere ne kadar kredi ve hibe verildiği şeklinde sorularım belediye isimleri "ticari sır" gerekçesiyle bize açıklanmamıştı. Ancak hibe, kredi proje ödeneği ve belediye gelirlerinden yapılan yasal pay dağıtımı farklı hukuki işlemlerdir. Hepsinin tek bir "ticari sır" başlığı altında değerlendirilmesinin yasal dayanağı nedir? Kamu kaynaklarıyla finanse edilen belediye yatırımlarının hangi belediyelere kullanıldığını açıklamanız gerekiyor çünkü bu önemli bir şey. Kendi ilimde de biz bunu yaşıyoruz. Bazı belediyelerimiz maalesef korunuyor. Bazı belediyelerimiz göz ardı ediliyor. Belediyelerimizin kredi talepleri var, belediyelerimiz altyapısını yenileyecek, belediyelerimizde sorunlar var ama maalesef kredi talepleri göz ardı ediliyor. 2025 yılında 57,17 milyar TL faiz geliri elde eden bankanızın bu gelirinin yaklaşık 46,75 milyar TL'sini diğer bankalardan, yalnızca 9,81 milyar TL'sini kredilerden kaynaklandığı yazıyor. İLBANK'ın asli görevi belediyelerin altyapı yatırımlarını finanse etmekten faiz gelirlerinin büyük bölümünü diğer bankalardan elde edilmesini nasıl açıklayacaksınız? Bu kaynakların belediye yatırımlarına yönlendirilmesi gerekirken gerekirken önünde engeller mi var, bu engeller nelerdir? Yani İLBANK'ın başka bankalarda para yatırıp faiz geliri elde etmesini nasıl açıklayacaksınız bilemiyorum. 2025 yılında yaklaşık 6,04 milyar TL hibe kullanılırken bankanın net dönem kârı 20,99 milyar TL olmuş. Hibe havuzundan bekleyen ve henüz kullanılmayan kaynak ne kadardır? 2024-25-26 yıllarında belediyelerin genel bütçe vergi gelirleri paylarından toplam ne kadar kesinti yaptınız? Bu kesintilerin ne kadarı İLBANK kredi borçlarından, ne kadarı SGK, vergi ve diğer kamu alacaklarından kaynaklanmaktadır? Son üç yılda hangi belediyelerden, hangi dayanakla, ne kadar kesinti yapıldığını açıklamanızı istiyoruz. Özellikle iktidara yakın olmayan belediyelerden yaptığınız kesintileri en azından açıklarsanız biz orada zaten süreci işleyebiliriz. Daha önceki süreçte İzmir Büyükşehir Belediyesinin gelirlerinden dört ayda yaklaşık 6 milyar TL kesinti yapılmıştı. İzmir Büyükşehir Belediyesi kısa bir süre önce ballı teklifler ve tehditler kabul edilmezse tutsaklıktan korktuğundan dolayı tartışmalı bir şekilde AK PARTİ'ye geçti. 2024 yılından 2026 yılının ilk dokuz ayına kadar İzmir Büyükşehir Belediyesinin gelirlerinden ne kadar kesinti yaptınız? İzmir Büyükşehir Belediyesinin AK PARTİ'ye geçmesinin ardından yapılan bu kesintilere devam edecek misiniz? Bunu kamuoyu gerçekten merak ediyor. Yani, şu anda İzmir Büyükşehir Belediyesine sizin özellikle 2024'ten 26 yılına kadar yapmış olduğunuz kesintileri ve 2026'da AK PARTİ'ye geçtikten sonraki yapacağınız kesintileri kamuoyu çok merak ediyor. Bankanız 2025 yılında yaklaşık 29,98 milyar TL tutarında yatırım amaçlı gayrimenkul edindi mi? Edindiye bunlar nelerdir? Belediyelerin altyapı ve finansman ihtiyaçları devam ederken bu büyüklükte gayrimenkul yatırımı yapılmasını doğru buluyor musunuz? Taşınmazlar kimlerden, hangi bedellerle ve hangi değerlendirme raporlarına dayanarak satın alındı? Sayıştayın 2025 yılı AFAD denetiminde bazı proje ödeneklerinin mevzuata aykırı biçimde İLBANK'a aktarıldığı yönündeki tespitler kamuoyuna yansdı. Bankanıza aktarılan toplam tutar ne kadardır? Bu kaynakların ne kadarı fiilen projelerde kullanılmış, ne kadarı harcamada bekletilmiştir? 6 Şubat depreminin ardından afet bölgesindeki belediyelerin altyapısını yeniden inşa etmek amacıyla İLBANK tarafından 2023 ve 2026 döneminde toplam ne kadar kaynak aktarıldı, kaç proje tamamlandı, kaç proje devam etmekte ve kaç proje gecikmiştir? Gecikmelerin sebepleri nelerdir? Son üç yılda İLBANK yönetim ve denetim kurulu üyelerine Genel Müdürlük üst yönetimine ödenen ücret, huzur hakkı, ikramiye, prim ve diğer mali hakların toplamı ne kadardır? Yönetim ve denetim kurullarında başka kamu kurumlarında görev yapan üyeler var mıdır? Bu üyelerin görevleri ve mali hakları nelerdir? İLBANK 2025 yılı Stratejik Plan değerlendirmesinde performans göstergelerinin bir bölümünün gerçekleşmediği veya kısmen gerçekleştiği belirtilmekte. Hedeflenen ancak tamamlanamayan belediye altyapı yatırımları hangileridir? Gerçekleşmeyen hedeflerden sorumlu birimler hakkında herhangi idari ve mali değerlendirmeler yapılmış mıdır? İhtiyacınız olmasa da reklam veriyorsunuz. 2023, 24, 25, 26 yıllarında reklam giderleriniz ne kadar olmuştur? Hangi kurumlara reklam verildi? Rakamlarını ayrı ayrı açıklamanızı istiyoruz çünkü reklam giderlerinizle, aslında ihtiyacınız olmayan reklam giderlerinizle birçok ilçemizin, ilimizin altyapı sorununu çözebilirsiniz.

Sayın Genel Müdür, son olarak seçim bölgem ve memleketim Çorum'la ilgili de sorularım olacak. Çorum'da son beş yılda Çorum Belediyesi ve ilçe belediyeleri olarak Çorum'a aktarılan hibe tutarları ve finansman tutarı ne kadardır? Bu bağlamda hangi belediyemize ne kadar hibe, ne kadar finansman sağlanmış? Bu çok önemli çünkü yani en azından ayırım yapmıyorsanız... Bu göndermiş olduğunuz tabloda Çorum ilinde ayırım yapıp yapmadığınızı ortaya çıkacak. Yine, son beş yılda, yıl yıl, isim isim belirtmek kaydıyla Çorum merkez ve ilçelerinde hangi belediyede hangi bedelle, hangi hizmetleri tamamladınız ve tamamlanmasına katkı koydunuz? Çorum'un 759 köyünün yaklaşık yüzde 80'inde temiz içme suyu problemi var. Su depoları otuz, kırk yıllık, arıtma sistemi yok, kimi köyümüzde ise içme suyu hattı dahi yok. Bu bağlamda Çorum'un köylerindeki içme suyu problemlerinin çözülmesi noktasında Çorum İl Özel İdaresi tarafından İller Bankasına bir başvuru olmuş mudur? Olduysa bunun için ne kadar ödenek ayrılmış ve ne kadar ücret ödenmiştir? Son beş yılda KÖYDES projeleri kapsamında Çorum'a hangi yıl, ne kadar ödenek ayrılmış? Bu ödeneklerin yerinde kullanılıp kullanılmadığına ilişkin bir denetim yaptınız mı? Çorum ilçe belediyelerimizden Ortaköy, Sungurlu,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 13

Kargı Belediyelerimizin kredi talepleri var. Ayrıca Mecitözü Belediyemizin de işçi tazminatlarını ödeyebilmek için kredi talebi var. Bu taleplerin uygun gördüğünüz takdirde gereğinin yapılmasını arz ediyoruz.

Teşekkür ediyoruz, çalışmanızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Tahtasız.

Buyurun Sayın Özsoy.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sayın Başkan, kıymetli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcım, Değerli Genel Müdürüm, kurumlarımızın kıymetli yetkilileri, Sayıştay denetçilerimiz; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin dört bir yanından yerel yönetimlerimizin en güçlü destekçilerinden biri olan İller Bankamızın Sayın Genel Müdürüne, kıymetli yöneticilerine ve fedakârca çalışan tüm personele teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

İller Bankası yalnızca bir finans kuruluşu değil, şehirlerimizin kalkınmasına, belediyelerimizin güçlenmesine ve vatandaşlarımızın yaşam kalitesinin yükselmesine doğrudan destek sağlayan stratejik bir kurumdur. İçme suyundan kanalizasyona, atık su arıtma tesisinden çevre düzenlemesine, altyapı yatırımlarından şehirlerimizin geleceğini şekillendiren projelere kadar pek çok alanda İller Bankamızın emeği ve imzası bulunmaktadır. Özellikle 6 Şubat depremlerinin ardından afet bölgelerimizde yürütülen altyapı çalışmalarında İller Bankamızın üstlendiği sorumluluk son derece kıymetlidir.

Cumhurbaşkanımız, Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ortaya koyduğumuz Türkiye Yüzyılı vizyonunun en önemli hedeflerinden biri güçlü şehirler ve güçlü yerel yönetimler inşa etmektir. İşte İller Bankamız da bu hedefler doğrultusunda belediyelerimizin yanında durarak ülkemizin kalkınmasına önemli katkılar sunmaktadır.

Bizler biliyoruz ki yapılan her altyapı yatırımı, döşenen her kilometre içme suyu hattı, tamamlanan her arıtma tesisi milletimizin hayatına doğrudan dokunan kalıcı bir hizmettir. Bu vesileyle İller Bankamızın 2023-2024 yıllarında gerçekleştirdiği çalışmaların ve ortaya koyduğu gayretin son derece değerli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Elbette kamu kaynaklarının etkin, verimli ve şeffaf kullanılması hepimizin ortak sorumluluğudur. Komisyonumuzun yürüttüğü denetim çalışmaları da kurumlarımızın daha güçlü yarınlara ulaşımı açısından önemlidir. Bizim anlayışımızda esas olan milletimizin her kuruluşunu yine milletimizin hizmetine sunmak, eser ve hizmet siyasetiyle ülkemizi daha ilerlere taşımaktır.

Sözlerime son verirken başta Sayın Genel Müdürümüz olmak üzere, İller Bankamızın tüm yöneticilerine, teknik personeline ve çalışanlarına ülkemize sundukları değerli hizmetlerden dolayı gönülden teşekkür ediyorum. Başarılı çalışmalarının artarak devam etmesini temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Özsoy.

Buyurun Sayın Zabun.

OSMAN ZABUN (Isparta) - Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyelerimiz, Kıymetli İller Bankası, İLBANK Yönetim Kurulu üyelerimiz, Genel Müdürümüz ve Bakan Yardımcımız; ben de bu toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Öncelikle şunu ifade etmem lazım: Yani gerçekten de İller Bankası özellikle belediyelerimiz ve il özel idareleri üzerinden memleketimize çok güçlü hizmet üreten, hizmet üretilmesine vesile olan temel kurumlardan bir tanesi. Yani arkadaşlarımız, özellikle muhalefet tarafındaki arkadaşlarımız birçok şeyi söylediler, birtakım kısmen içerisinde itham olan şeyler de söylediler ama bunları bir temenni olarak kabul etmek lazım. Ancak ben bu temennilerin birçoğunun İller Bankası tarafından yerine getirildiği ve karşılandığı kanaatindeyim. Çünkü İller Bankası çalışmalarını büyük oranda objektif kriterler üzerinden ve kendisine konulmuş olan mevzuat çerçevesi içerisinde kredi kullandırma, hibe kullandırma kriterleri üzerinden, objektif kriterler üzerinden karşılamakta. Bunun birçok örneği var. Biz de zaman zaman kendi belediyelerimizle ilgili taleplerde bulunduğumuz zamanlarda kredi kullanma limitlerinin dolduğundan dolayı kullanamayan birçok belediyemiz oldu. Bunların her birinin ayrıntısı birbirinden daha farklı şeyler.

İkincisi, yani tabii, burada kullandırılan krediler, biliyorsunuz kontrole tabi ve bu işlerin işleyişi ve ilerleyişine bağlı olarak ödemeleri gerçekleştiriliyor. Bu ödemeler çerçevesi içerisinde işler aksadığı müddetçe bu iş kapatılmıyor ve yeni işe de maalesef imkân tanınmıyor. Yani bu noktadaki birçok eleştirinin ya da talep ve eleştiri olarak, soru olarak daha doğrusu ortaya konan birçok mevzunun ben zaten İller Bankası tarafından karşılandığı kanaatindeyim.

Şimdi, öbür taraftan, yani gerçekten de teşekkür ediyoruz. Ben yani diğer illerdeki durum da aynı mahiyettedir diye düşünüyorum ama biz sadece bir belediyemizin sınırları içinde kalan -o da büyük bir belediye- merkez belediyesinin sınırları içinde kalan borular hariç bütün il genelinde -Isparta için söylüyorum- köylerimiz, 204 köyümüz, 9 beldemiz dâhil bu yıl itibarıyla İller Bankasından almış olduğumuz kaynaklarla asbest borularını tamamen sıfırlamış bulunuyoruz. Yani son çalışmalarını da yaptığımız takdirde hiçbir problem kalmamış olacak. Bundan dolayı da özellikle teşekkür ediyoruz. Tabii, özellikle arsenik problemi olan, yaşayan yerlerde şu tür bir sıkıntı var: Daha eskiden oluşturulan açık alanlardan temin edilen içme suyu sularında bu problem yaşanıyor. Nedir? Bir gölden temin ediyorsa içme suyunu ya da bir barajdan temin ediyorsa etrafında tarımsal faaliyet yürütülüyorsa buna bağlı olarak zaman zaman su miktarının durumuna göre de bu tür sonuçlarla karşı karşıya kalınabiliyor ama bunlar için de yine İller Bankası, İller Bankamız, gerekli arıtma tesislerini, ileri arıtma tesislerine gerekli destekleri vermek suretiyle bunların da telafisini sağlıyor.

Yine, aynı şekilde, SUKAP açısından geçen yılki toplantıda da dile getirmiştik, özellikle geçmişte aslında ihtiyacı çok fazla olmasına rağmen bir belediye, atıyorum, çok cüzi miktar, bugünkü rakamlarla 2 milyon lira gibi bir SUKAP kullanmış, SUKAP bir defa

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 14

kullanılabileceği için şimdi yeni belediye, yeni belediye başkanı bunu tekrar talep ediyor ve daha yüksek miktarda bir rakam talep ediyor ancak bir sefer kullandığı için bu maalesef önüne bir engel olarak çıkıyor. Bunu zaman zaman aşmakta zorluk çekiyoruz, bunun bir şekilde düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyim.

Onun dışında, tarafsızlıkla ilgili birçok şeyi zaten az önce ifade ettim, orada bir problem yok. Yine, böylesine aktif, böylesine kredilerle ilgili, parayla ilgili organizasyonlar yapan, yatırımlar yapan, doğrudan ihaleler yapan ve bunların kontrolünü yapan, denetimlerini yapan bir kurum olarak İller Bankasının denetim raporuna baktığımız zaman 2 tane unsur görüyoruz. Bir tanesi, sözleşmeli personelin hukuki statüsüyle ilgili Sayıştay tarafından tespit edilen, bir tanesi bununla ilgili. Bu unsur İller Bankasının dışında başka kurumlarda, Kit'lerde de var aynı problem ama İller Bankasında da aynı sorunu Sayıştay tespit etmiş ve buraya bir bulgu olarak yansıtmış. İkinci de, diğer yıldaki bulgu da yine aynı şekilde ihale ürün fiyatlarının daha dikkatli belirlenmesine dönük bir bulgu. Yani koskoca bütün Türkiye'de bütün yerel yönetimler üzerinden çok ciddi işler üreten İller Bankasıyla ilgili yapılan bütün Sayıştay denetimlerinde bula bula Sayıştay sadece bu 2 hususu bulmuş. Ben özellikle size teşekkür etmek istiyorum. Yani bu kadar büyük işleri yapıp da sadece böyle küçük 2 konuyla ilgili bulgunun sınırlanmış olması da bence her şeyden önce tebrik edilmesi gereken bir özellik diye düşünüyorum.

Şimdi, öbür taraftan, Sayın Tahtasız az önce söyledi, özellikle AK PARTİ'ye geçen belediye başkanlarıyla ilgili bir şey söyledi ama ben öyle zannediyorum ki bu ithamlar çok doğru şeyler değil. Ben birçoğunun vefa duygusuyla hareket ederek bazı şeyleri konuşmadıkları kanaatindeyim ama tahammüllerini çok fazla zorlarsanız karşınıza ne tür sonuçlar çıkacağını tahmin bile edemezsiniz. Buna daha dikkatli olması gerektiği kanaatindeyim. Yine, özellikle bu eleştirilerin bir kısmıyla ilgili şunu söylemek istiyorum: İki âma oturmuş, dolmayı yiyor, bir tanesi diğerine demiş ki: "Kardeşim, niye çifter çifter yiyorsun." O da demiş ki: "Ya, kardeşim, bunu nereden çıkartıyorsunuz? Böyle bir şey yok. Hem sen âma değil misin? Nereden görüyorsun benim çift yediğimi de bu kanaate ulaşıyorsun.? O da "Sus, ben çifter çifter yiyorum da." demiş. Şimdi, arkadaşlar, işin trajikomik tarafı bu. Yani maalesef, soru adı altında, başka tespitler altında bir kurumu topyekün töhmet altında bırakıcı ifadeler ortaya koymak, bir defa her şeyden önce temelsiz olduğu gibi hakkaniyete de uygun değil.

Ben bu vesileyle, bütün İller Bankası personelimize ve çalışmaları ortaya koyan, yine, bu denetim raporlarını ortaya koyan Sayıştay görevlisi arkadaşlarımıza teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Zabun.

Buyurun, Sayın Ok.

İSMAİL OK (Balıkesir) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, İller Bankamızın değerli Genel Müdürü, Yönetim Kurulu üyeleri, Sayın Bakanım ve Sayıştayımızın değerli denetçileri, diğer kurum ve kuruluşların değerli katılımcıları; öncelikle ben de canıgönülden hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Tabii, sözlerimi ben de fazla uzatmadan, kısaca toparlamak istiyorum. Öncelikle, Mehmet Akalın Hocamıza gerçekten objektif değerlendirmeleri, soruları ve eleştirileri için teşekkür ediyorum. En son yapılan KİT Komisyonunda da bu görüşlerinden faydalanmıştık. Sayın Zabun biraz önce değindi, ben de fazla uzatmak istemiyorum ama bazı arkadaşlarımız soyut söylemler üzerinden gerçekten böylesine güçlü, belediyelerimizin en büyük destekçisi İller Bankamızın töhmet altında bırakmaya çalışsalar da gerçekler hiç öyle değil. Malumunuz, yüzyılın felaketi, deprem bölgesinde hiçbir belediyenin ayrımı yapılmadı, bütün vatandaşlarımız kucaklandı ve gerçekten burada İller Bankası, tabiri caizse, bütün muslukları, kaynaklarını sonuna kadar kullandı. Ben onun için, özellikle emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, kendilerini tebrik ediyorum. Türkiye bununla gurur duyuyor, bütün Türk milletin gözünü önünde bu başarı ama ben kendi bölgemle ilgili özellikle bir şeyi dile getirmek istiyorum. Balıkesir'in coğrafi olarak "körfez bölgesi" olarak adlandırılan Edremit, Burhaniye, Gömeç, Ayvalık bölgemiz sadece Balıkesir'in değil, Türkiye'nin, hatta dünyanın en güzel bölgelerinden, beldelerinden ama maalesef, burada atık su denizlerimize medeni bir şekilde atılmadan akıtılıyor. Balıkesirli hemşehrilerimize bir kez daha müjde vermek istiyorum: İller Bankamızın bulmuş olduğu kaynağın yaklaşık 100 milyon eurosu -bu da yüzde 20'sine karşılık geliyor- Balıkesir Büyükşehir Belediyesine aktarılarak körfezimizin daha sağlıklı... Hatta, arıtılan atık suların tarımda sulama amacıyla kullanılacak kadar son derece çevreci bir projenin hayata geçirilmesi -şu anda başlangıç aşamasında- bu kaynak dolayısıyla kendilerine teşekkür ediyorum. Söylememe gerek var mı bilmiyorum, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi muhalefette. Dolayısıyla, biraz önce deprem bölgesinde yapılanlar ve bu konuyla ilgili söylediğim İller Bankamızın nasıl çalıştığını gözler önüne sermektedir. Ben gerçekten Balıkesir halkı adına, hemşehrilerimiz adına Sayın Genel Müdüre ve onun şahsında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Tabii, Murat Kurum Bakanımıza ve onun bütün ekibine de bunun için ayrıca teşekkür ediyorum.

Kısacası, söylenecek çok söz var ama şu anda sadece İller Bankasındayız, diğer görüşeceğimiz konular da var, kendim de eski bir belediye başkanı olarak ben de İller Bankasının bu finans kaynaklarından şehrimiz adına gerçekten faydalanmıştım, hâlâ ayırım yapılmadan bunların devam etmesi dolayısıyla da duyduğum memnuniyetle Genel Müdüremizin şahsında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, başarılı çalışmalarınız daim olsun diyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ok.

Buyurun Sayın Kaşıkçı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 15

Aslında Türkiye'de reklama en fazla ihtiyaç duyan kurumlarımızdan biri bence İller Bankası olmalı çünkü yaptığı bütün projeler zemin altında, toprak altında. Örneğin, deprem bölgesinde yapılan çalışmalar kapsamında en fazla bildiğimiz kurumumuz, hiç şüphesiz, Toplu Konut İdaresi. Neden? Yaptığı tüm yatırımları görebiliyoruz, dokunabiliyoruz, hissedebiliyoruz ancak zemin altında da tıpkı zemin üstünde yapılan gibi çok önemli eserler var fakat İller Bankası bu konuda şanssız çünkü yapılan bu hizmetler vatandaşlar tarafından çok net görülemiyor, hissedilemiyor, dokunulmuyor. Dolayısıyla, reklamı hangi manada yapıyorlar bilmiyorum ama bence İller Bankamızın bu konuda hem reklama hem tanıtıma oldukça ihtiyacı var.

Sayın Başkanım, ben bugün kırsal yaşamın teşvik edilmesiyle ilgili bir konuşma yapmak istiyorum ama deprem bölgesinde İller Bankasının yapmış olduğu faaliyetleri de yakından gören biri olarak ben kurumumuza bir teşekkürle başlamak istiyorum. Alt komisyonda da deprem sonrası yaşananların, verdiğimiz kayıpların, yaşadığımız tüm olayların artık bize büyük bir tecrübe kazandırması ve bu manada önümüzde deprem riski yaşayan illerimizde, hiç değilse Hatay başta olmak üzere 11 ilimizde yaşanan hadiselerin bir kısmının veya büyük bir kısmının yaşanmaması gerekir diye bir hatırlatma yapmıştım, onu da burada tekrardan kayıtlara geçirmek istiyorum.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum değerli arkadaşlar: İller Bankası ve dışarıdan desteğe gelen belediyelerimiz olmamış olsaydı bizim deprem bölgesi olarak ayağa kalkmamız çok zor olurdu. Neden? Bizim kendi yerel yönetimlerimiz, belediyelerimiz yok mu? Evet, var ancak belediyelerimiz de bizim birer afetzedeydi; kurumumuz, kurumumuzda iş makinelerini kullanan çalışanlarımız, itfaiye çalışanlarımız. Dolayısıyla, hiçbir belediyemizden istediğimiz performansta bir hizmet alamadık ama lütfen bu yanlış anlaşılmasın. Alamamamızın sebebinin de o kurumların da zaten depremle beraber yerle bir olmasından kaynaklı olduğunu ayrıca da belirtmek isterim. Hatay'a, depremin en fazla etki ettiği ilçe olan Antakya'ya Konya Büyükşehir Belediyemiz geldi. Konya ile Hatay arasında çok büyük bir gönül bağı oluştu; bu gönül bağının oluşmasındaki en önemli sebep de Konya Büyükşehir Belediyesinin depremin ilk anından itibaren vatandaşımızın temiz suya ulaşması için yapmış olduğu inanılmaz destek, inanılmaz katkılar oldu. Sadece altyapıların onarılması, tedavi edilmesi, altyapı hatlarının ayağa kalkması konusunda değildi elbette ki Konya Büyükşehir Belediyesinin çalışmaları, yine Anadolu'daki ilk camimiz Habibi Neccar'ın da yıkılan enkazının tekrardan toparlanıp tekrardan eski hâline gelmesinde de Konya Büyükşehir Belediyemiz çok önemli katkılar sundu. Ben huzurlarınızda hem deprem bölgesinde yapmış oldukları faaliyetler için bir Hataylı olarak Belediye Başkanımıza ve tüm himayesindeki çalışanlara ve tabii ki İller Bankamıza da teşekkür etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ben alt komisyon toplantılarında da şunu ifade etmiştim, burada da kayıtlara geçsin istiyorum çünkü çok önemli bir husus olduğunu düşünüyorum: Dışarıdan gelen belediyelerimizin veya İller Bankasının Hatay'da bence en fazla zorluk çektiği noktalardan biri -sadece Hatay demeyeyim, tüm deprem bölgelerinde- elimizde yer altı sistemlerimizle ilgili doğru düzgün bir haritalama veya bir veri olmamasından dolayı dışarıdan gelen arkadaşlarımız, dışarıdan gelen kurumlarımız... Örneğin Antakya ilçemizin içme su kaynaklarının temin edildiği adres veya kuyu nerede, bu kuyu hangi mahalleleri besliyor; pompa istasyonları nerede, terfi hatları nerede gibi hiçbir sayısal veri yerel belediyelerimizin de elinde yoktu. Dolayısıyla dışarıdan gelen kurumlarımız da maalesef böyle bir bilgiden yoksun bir hâlde şehrimize geldiler, tüm deprem bölgesine gittiler. Konya Büyükşehir Belediye Başkanımız burada, biraz sonra cevaplar mı bilmiyorum ama Konya Büyükşehir Belediyemiz de tamamiyle ilkel sayılabilecek yöntemlerle Antakya veya deprem bölgesindeki vatandaşımıza içme suyu sağlayan kaynakların nerede olduğunu deneme yanılma yöntemleriyle öğrenip daha sonra ulaştıkları o su kaynaklarından "Temiz suyu vatandaşımıza nasıl ulaştırabiliriz?" diye çok büyük bir çalışma içerisine girdiler. Değerli arkadaşlar, bu tecrübe artık bize önümüzdeki süreçle ilgili bir ödev ve sorumluluk veriyor, o da şudur: 11 ilimizde bu afeti yaşadık ama hâlâ afet riski olan illerimiz var; başta İzmir, Manisa, Aydın, Uşak, Afyon, Balıkesir, Çanakkale, Erzincan, Sivas, Tokat gibi illerimiz; hiç değilse burada bizim yer altındaki ve adına "alt yapı sistemi" dediğimiz bu sistemlerin sayısal ortamlara aktarılması ve bunların mümkünse merkezî idarede toplanması, mesela İller Bankasında. Yarın Allah korusun olası bir afette o ilimizin yerel yönetimlerinin biz çalışamayacağını çok net biliyoruz, tecrübeyle sabit. Dışarıdan bir destek için o ilimize giden arkadaşlarımızın elinde kesinlikle o ilin altyapısıyla ilgili bir sayısal veri haritasının olması, bulunması artık elzem. Bu Türkiye Cumhuriyeti devletin gücüne ve şanına bizim 6 Şubatta yaşadığımız o biraz önce Konya Büyükşehir Belediyesi özelinde anlattığımız durum yakışmıyor. Biz kurum olarak ki İller Bankasının da böyle bir çalışmasının olduğunu da biliyorum, hani reklama ihtiyacı var bu kurumun derken de bunu kastediyordum, çok özel ve önemli çalışmaları yapıyorlar. Özellikle 6 Şubattan sonra yaşanan o hafızayı bir yerde sabit tutup diğer sıkıntı, problem yaşayacağımız illerle ilgili de şimdiden bir hazırlık içerisinde olduklarını da ayrıca biliyorum. Bunu yapmamız lazım, bunu başarmamız lazım.

İller Bankası, evet, 11 ilde inanılmaz projeler hayata geçirdiler. Vatandaşlarımız konteyner kente gittiler. Arkadaşlar sadece Hatay için söylüyorum: 350-400 bin insanımızın yaşadığı bir sistem kurduk çok kısa bir zamanda. Devletimiz elbette bunu kurdu ama bu sistemin kurulmasında İller Bankamızın çok önemli bir katkısı vardır ki İller Bankamıza sorulmadan tespit edilen alanlarda kurulan konteyner kentlere İller Bankamız hiç öf bile demeyip oranın içme suyu ihtiyacını karşıladı, oranın kanalizasyon atığının uzaklaştırılmasıyla ilgili hızlı bir çalışma yaptı. Hatta her konteyner kente bir atık su araçları koydu, evet. Dolayısıyla konteyner kentler bittikten sonra da TOKİ marifetiyle yaptığımız konutların altyapılarının yapılması, içme suyu, kanalizasyon, yağmur suyu gibi faaliyetlerin yapılması çok önemliydi, çok değerliydi. İnşallah bir daha böyle büyük bir acı yaşamayız ama lütfen bu acıdan gereken dersi alalım. Önümüzde bu acıyı yaşayabileceğini düşündüğümüz illerle ilgili de şimdiden çalışmalar muhakkak yapalım değerli arkadaşlar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 16

Bir konu, aslında ben bu dönem kendi milletvekilliği içerisinde en fazla ve en değer verdiğim konu bizim artık kent yaşamımız, kentlerimiz yoğunlaşan nüfusumuzu kaldıramıyor. İstanbul'da da son yaşanan yağışlardan sonra bunu bir defa daha gördük. Ama artık yaşanan acılar sonucunda bu gerçeklikle karşılaşmak içimizi acıtıyor. Bizim bir şekilde cumhuriyetin ikinci yüzyılında kırsalı canlandırmanın önündeki engelleri birer birer tespit edip bu engellerin ortadan kaldırılmasıyla ilgili de üzerimize düşen bir görev olduğunu düşünüyorum ve bir araştırma komisyonu kurulmasını talep ettim. Kırsalda yaşamı nasıl destekleyebiliriz? Bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi mi? Evet, görevidir. Bizim yoğunlaşan kent nüfusunu kırsala doğru, hiç değilse emekli olan vatandaşlarımızın bir kısmını oralara doğru yönlendirmemiz lazım. Ama biraz önce bir milletvekilimiz konuştu, kırsalda yaşam güç. Dolayısıyla o güçlüğü kaldırıp vatandaşlarımızın huzurlu bir şekilde yaşayacağı bir altyapı oluşturmamız lazım bizim kırsalda. Sizin finans sağlarken çok önemli kriterleriniz var. Mesela sıfır atık projesi ile ilgili bir proje getiren yerel yönetime finans sağlıyorsunuz veya yenilenebilir enerjiyle ilgili bir proje getiren belediyemize finans sağlıyorsunuz ve finans sağlamada kolaylık gösteriyorsunuz. Kırsal yaşamı da bu manada destekleyecek projeler getiren yerel yönetimlerimizi de bir manada önümüzdeki süreçte desteklememiz gerekiyor diye düşünüyorum. Kırsaldaki içme suyu; bakın yine şehrimden pay biçeceğim, hâlâ içme suyuna, sağlıklı içme suyuna ulaşamayan kırsalda yaşayan vatandaşlarımız var değerli arkadaşlar. Biz bununla nasıl kırsal yaşamın güçlenmesini, kırsal yaşamda insanlarımızın kırsala gidip yoğun yaşamasını söyleyeceğiz, teklif edeceğiz? Dolayısıyla kırsaldaki içme suyu, kanalizasyon ve diğer altyapı sistemlerinin kesinlikle güçlendirilmesine yönelik özel destekler vermemiz lazım.

Bence bir destek de... Bizim kentlerimizde dirençli altyapı projelerini getiren belediyelerimize de bu manada, finansmana ulaşma konusunda destek vermemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Bir de eleştiri Sayın Başkanım: İş yapma noktasında muazzamızı, hatta idarenin belirlediği tarihten önce işi bitirmek neredeyse bizim firmalarımız için bir madalya olarak görülüyor ama ben bunu doğru kabul etmiyorum. İş yapma noktasındaki azim ve kararlılığımızın bir benzerini de yapılan işlerin denetimi konusunda muhakkak surette göstermemiz lazım. Yaptığımız işler zemin altı, kot altında yapılan işler, dolayısıyla bir daha tafelsi mümkün olmayan... Göremeyeceğiz, içme suyundaki kayıp kaçığı ölçemeyeceğiz, kanalizasyondaki bir problemi, bir sıkıntıyı ancak büyük bir problemle karşılaştığımız zaman... O yüzden bu imalatlar sırasındaki denetim vazifesi kurumumuzda. Buradaki teknik arkadaşlarımızı özellikle yapılan işlerin, imalatların denetimi konusunda özel eğitimlere tabi tutmak ve hatta onları da denetlemek ve hatta onları da kontrol etmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Ben bu toplantımızın hayırlara vesile olmasını dilerken tekrardan belediye başkanımızı da burada gördüm, sözlerimin başında da teşekkür etmek istedim.

Tüm kurumumuza ve kurum çalışanlarımızı tek tek teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

Evet, son konuşmacı olarak sözü Sayın Karaman'a veriyorum.

Buyurun.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, vekil arkadaşlarım, çok değerli Bakan Yardımcım, İLBANK Yönetim Kurulu Başkanı, yöneticileri, Genel Müdürüm, Sayıştayın değerli temsilcileri ve toplantıya katılan diğer kurum ve kuruluşlardan gelen arkadaşlar; hepinizi sevgi, saygı, hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Evet, Lütfü Bey çok derin konulara girdi, ben müsaadenizle teşekkür kısmına geçeyim.

Öncelikle "sıfır emisyon" hedefi için yapılan bütün çalışmalarınızı gerçekten tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum; çok önemli bir konu olduğunu zaten her platformda görüyoruz.

6 Şubat 2023 yılında meydana gelen depremdeki yaptığınız çalışmalar için hakikaten özel teşekkür ediyoruz çünkü biz de o depremde oralardaydık, buralar hakikaten düzelecek mi, yeniden şehir hâline gelecek mi diye hem merak içindeydik hem korku içindeydik. Hem İLBANK'ın hem TOKİ'nin yaptığı çalışmalar, Çevre Bakanlığımızın yaptığı çalışmalar dolayısıyla deprem bölgesi Allah'a şükür yaşanabilir hâle geldi.

Tabii, bizim için milletvekili olarak sahadan gelen taleplerle ilgilenmeniz en önemlisi; bu ilginiz için özellikle Bakanlığınızın her kademesindeki arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

Atık yönetimi, atık endüstrisi, geri kazanım gibi konularda yaptığınız çalışmalar takdire şayan, bunun için de teşekkür ediyoruz ama muhalefet vekillerimizin bazılarının dediği gibi değil, hakikaten belediyelerin bankası İLBANK gerçekten AK PARTİ döneminde belediyelerin bankası olarak çalışıyor, herhangi bir eşitsizliğe, tarafsızlığa ben rastlamadım. Dolayısıyla bütün bu eleştirileri de reddediyorum ve bütün bu çalışmalar için öncelikle, Çevre Bakanımız Sayın Murat Kurum'a, birlikte çalıştığımız çok değerli Bakan Yardımcımız Burak Demiralp'e ve Eyyüp Karahan'a da özellikle teşekkür ediyorum ve bütün ekibe teşekkür ediyorum.

Bu toplantının hayırlı olmasını diliyorum ama bir de seçim bölgem Erzincan olarak -biraz önce Lütfü Bey söyledi ya "Her gün depremle anılıyor." diye- biz yatıp kalkıp depremle anılıyoruz. Onun için, bizim altyapımıza da birazcık daha önem verilirse, hakikaten buralar depreme daha dayanıklı hâle getirilebilirse çok seviniriz.

Toplantının hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Başkanım, aslında, il il, ilçe ilçe kurumumuz vermiş olsa ayırım yapıp yapılmadığı göz önüne çıkar.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 17

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Konuşmalar bitti, geneli üzerindeki değerlendirmeler tamamlandı.

Şimdi sözü Sayın Genel Müdüřümüze vermeden önce ben bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum.

Sayın Genel Müdüřüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak yanıt verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi "web" sayfasında yayınlanmasından itibaren on beş gün içerisinde Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Sayın Genel Müdüřüm, şimdi sayın milletvekillerimizin sorularını yanıtlamak üzere sözü size veriyorum.

Buyurun.

İLLER BANKASI GENEL MÜDÜRÜ EYYÜP KARAHAN - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, eleştiriler bizim için bir gelişme alanı olarak değerlendirip tüm bunları biz değerlendireceğiz, yönetim olarak her birini kabul edip geliştirebileceğimiz kadar kurumun gelişmesine katkıda bulunmasını sağlayacağız.

Biz eleştirilerin çoğuna yazılı olarak cevap vereceğiz Sayın Başkanım ama sadece bir iki tanesiyle ilgili şöyle söyleyeyim: KÖYDES projeleriyle ilgili biz sadece yol ve içme suyu destek veriyoruz, KÖYDES projelerine halı saha yapılması mümkün değil yani burada sadece yol ve içme suyu olarak yapılır.

Hâlâ bizim asbest borularla ilgili bir kısım tartışma olması tabii ki üzücü. Şimdiye kadar kalan kısımda Türkiye genelindeki, bizdeki belediyelerden aldığımız verilere göre yaklaşık bin kilometrelik bir asbest boru var, bunun için ayırdığımız kaynağımız var, hızlı bir şekilde de bunun çözümünü üretiyoruz. Bu genelde kırsalda olan, daha önce kapatılan belediyeler ve köy hizmetlerinin sahalarında olan, şimdi özel idarelerin gündemindeki alanlarda, bunlarla ilgili çalışmaları da devam ettiriyoruz, hızlı bir şekilde çözeceğiz.

Yine, AR-GE'yle ilgili olan bir eleştiri vardı, AR-GE birimimiz bizim için önemli birim. Şu anda 62 kişi değil, şu anda 30 kişiden oluşuyor bu birim ve bizim bütün iç birimlerimize de destek veriyor ve dönem dönem de diğer birimlerdeki uzman arkadaşlarımız bu birimde değerlendirilerek yeni raporlar oluşturuyor ki 62'nin olduğu dönemde de deprem sırasında deprem bölgesindeki çalışmaları Genel Müdürlüğe raporlayıp ve bunlardan politika ürettiğimiz bir çalışmaydı bu. Bu çalışmalarımızda görevi biten arkadaşlarımız, orada görevi biten arkadaşlarımız yine ilgili kurumlarda, ilgili birimlerde gerekli çalışmaları yapıyor.

Belediyelerin borçlarıyla ilgili olan kısma gelince Sayın Başkanım, bizim İLBANK olarak belediyelerin kamu borçlarıyla ilgili yapacağımız bir şey yok, bunlar tamamen kanuni, hukuki bir sistemdir. SGK borçları, vergi borçları ve diğer alacaklar dediğimiz kamu alacaklarının olduğu kısım ki kanunen yüzde 40'a kadar olan kısımları sistem bizim elimizde değil, bu otomatik olarak bildirilen belediyelerin borcu olduğu müddetçe onun kim olduğuna bakılmadan, belediyesine bakılmadan sistem otomatik olarak keser hesaplardan, bunları ilgili kurumların hesaplarına aktarılır. Dolayısıyla bizim sadece kontrolümüzde olan belediye borçları ki bizim kredilendirdiğimiz belediyelerin borçlarıdır, bunların da yasal anlamda ötelenmesi, şey yapılması kurallara bağlıdır, buna da herhangi bir noktada müdahil olmayız, tamamen bunlar hukuki bir zemin içerisinde devam eder yani "A belediyesine daha fazla, B belediyesine daha az." şeklinde bir değerlendirmede bizim İLBANK yönetimi olarak olmamız mümkün değil. Yasanın bize verdiği...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Hangi kurum?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, bakın, Sayın Genel Müdüřümüz konuşuyor, lütfen, siz konuştunuz, dinledik.

İLLER BANKASI GENEL MÜDÜRÜ EYYÜP KARAHAN - Yasanın bize verdiği çerçevede değerlendiriyoruz, bu anlamda yani İzmir de olsa, İstanbul da olsa, Konya da olsa, varsa borcu yani kamu borcu varsa hiçbir şekilde şey yapmadan gelirinin yüzde 40'ına kadar olan kısmı otomatik olarak sistem keser. Bunu zaten genel bir yapıyla ilgili de değerlendiriyoruz.

Ben, vakitten kazanma noktasında diğer soruları yazılı olarak cevaplandıracağımızı beyan ediyorum ve bütün eleştiriler için de teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi İller Bankası Anonim Şirketinin 2023 ve 2024 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup genel görüşmeye sunacağım.

Önce 2023 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

İller Bankası Anonim Şirketinin 11/6/2024 tarihindeki genel kurulunda kabul edilen 2023 yılı bilançosu ve 4 milyar 127 milyon 268 bin TL net dönem kârıyla kapanan kâr veya zarar tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2023 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Şimdi 2024 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

İller Bankası Anonim Şirketinin 3/4/2025 tarihindeki genel kurulunda kabul edilen 2024 yılı bilançosu ve 17 milyar 207 milyon 394 bin TL net dönem kârıyla kapanan kâr veya zarar tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2024 yılının sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Evet, Sayın Bakan Yardımcım, sözü size veriyorum, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 18

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI BURAK DEMİRALP - Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; KİT Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayıştayımızın kıymetli temsilcileri; öncelikle sizleri şahsım, İLBANK ve Bakanlığımız adına saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Yüce Meclisimizin çatısı altında bu toplantıyı gerçekleştirdiğimiz için çok teşekkür ediyorum.

Genel Müdürümüz, bankamızın hesapları, faaliyetleri ve yürüttüğümüz projelere dair bir sunum yaptı, bir görüşme yaptı.

Ben kısaca şunları ifade etmek istiyorum: Tabii, cumhuriyetimizin şehircilik vizyonunun en önemli kurumlarından bir tanesi olan İller Bankamız, başta yerel yönetimlerimiz olmak üzere tüm kamu kurumlarımız için kilit bir rol üstlenmektedir. Biz herhangi bir ayırım olmadan tüm belediye başkanlarımızla ve milletvekillerimizle temas ediyoruz, il ve ilçelerimize olan ihtiyaçları projeler dâhilinde gidermeye çalışıyoruz.

Tabii, Sayın Bakanımız Murat Kurumun öncülüğünde de iklimle dirençli şehirlerin inşası bizim en temel önceliğimizdir. Genel Müdürümüzün de değindiği gibi, sürdürülebilir kentsel dirençlilik faaliyetinin hayata geçmesi en önemli gündem maddelerinden bir tanesidir. Tabii, bu girişimin şehirlerimiz adına, Sayın Cumhurbaşkanımızın da ortaya koyduğu net sıfır ve yeşil dönüşüm hedeflerine ulaşabilmeleri için gerekli finansmana daha kolay, daha hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlayacaktır.

Aynı zamanda, Bakanlığımızla birlikte yürüttüğümüz bu seneki COP31 süreçlerinde de öncelikli gündem maddelerinden bir tanesi olmuştur. COP31'de hem ülkemizi hem kurumumuzu temsil edeceğiz, yatırımlarımızı ve projelerimizi dünyaya tanıtmaya fırsatı bulacağız.

Ben, bu duygu ve düşüncelerle de denetimleri ve değerli katkılarıyla Kıymetli Komisyon üyelerimize, Sayıştay Başkanlığımıza ve şehirlerimize, milletimize bu toplantının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim.

İller Bankası Anonim Şirketinin 2023 ve 2024 yıllarına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.

Ben de teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

Değerli üyelerimiz, toplantımıza Toplu Konut İdaresi Başkanlığıyla devam ediyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli komisyon üyeleri, toplantımıza Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2023 ve 2024 yıllarının bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam ediyoruz.

Sayın Başkanımızdan başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Başkanım.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sunumunu yapması için sözü Sayın Başkanımıza veriyorum.

Buyurun Sayın Başkanım.

TOKİ BAŞKANI MUSTAFA LEVENT SUNGUR - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, Sayıştay Başkanlığı ve Bakanlığımızın değerli temsilcileri; öncelikle sunumumuz ekranlarda devam edecek efendim, oradan da sizlere bilgi arz edeceğiz.

Millî mücadelenin yönetildiği ve cumhuriyetin temellerinin atıldığı Gazi Meclisin mukaddes çatısı altında idaremizin faaliyetlerini sizlerle paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyuyor, Toplu Konut İdaresi ve şahsım adına hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

TOKİ'nin 2023-2024 yıllarına ait hesap ve işlemlerini görüşmeye başlamadan önce geride bıraktığımız dönemin genel bir değerlendirmesini yapmak, elde ettiğimiz sonuçları ve önümüzdeki döneme ilişkin hedeflerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Toplu Konut Kanunu ve kalkınma planları doğrultusunda şehirlerimizin gelişimi, sosyal konut ihtiyacı, yeni yaşam alanlarının oluşturulması, afet bölgelerinde konut ihtiyacının karşılanması ve yeşil alanların artırılması noktasında çalışmalarımızı bütüncül bir anlayışla sürdürüyoruz. 2003 yılında ülkemizin en kapsamlı şehircilik hamlelerinden biri olarak başlatılan planlı kentleşme ve konut üretim seferberliğiyle 81 ilimizde ve ilçelerimizde çok sayıda projeyi hayata geçirdik. Geride bıraktığımız yirmi iki yılda toplam 1 milyon 770 bin konut rakamına ulaştık.

Bunun yanında, kamu hizmetlerinin vatandaşlarımıza daha nitelikli sunulması için geniş bir yelpazede sosyal donatı ve hizmet binaları inşa ettik. Okullardan üniversitelere, hastanelerden güvenlik binalarına, stadyumlardan spor salonlarına, ticari alanlardan camilere kadar toplumun ihtiyaç duyduğu 71 bin sosyal donatı ve kamu hizmet binasını ülkemize kazandırdık. Sanayi siteleri ve millet bahçeleriyle de şehirlerimizin sosyal ve ekonomik hayatına katkı sağlamaya devam ediyoruz.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; bugün görüşülecek olan 2023-2024 yılları, aynı zamanda, ülkemizin yakın tarihinde büyük bir afetin yaşandığı ve ardından kapsamlı yeniden yapılanma sürecinin başlatıldığı kritik bir dönemdir. Etki alanı, can kaybı, yapı stokunda meydana gelen yıkım ve sosyoekonomik sonuçları itibarıyla tarihimizin en ağır doğal afetlerinden biri yaşandı. Bölgede çok boyutlu, yeniden yapılanma süreci zorunlu hâle geldi. TOKİ olarak afetin ilk gününden itibaren Sayın Bakanımızın koordinasyonunda bölgeye intikal ederek yeniden yapılaşma çalışmalarına başladık. Sosyal donatı alanlarından altyapıya, kentsel

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 19

tasarımdan yaşam alanlarına kadar şehirlerimizi bir bütün olarak ele aldık. TOKİ'nin mekân planlama, imar düzenleme, yapı üretimi, teknik uygulama ve kurumsal koordinasyon kapasitesi sahaya yansıtılarak kısa sürede 11 ilimizde yüzlerce şantiye kurduk. Bu şantiyelerde mimarından mühendisine, işçisinden üreticisine kadar yüz binlerce vatandaşımıza istihdam imkânı sağladık. Depremın hemen ardından yalnızca kırk beş gün içerisinde yaklaşık 40 bin konutun ihalesini tamamlayarak 24 Mart tarihinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle Hatay'da 3.122 konutun temelini attık. Bugün geldiğimiz noktada 11 ilimizde TOKİ tarafından 351.744 konut, 24.576 iş yeri, 52 okul ve 142 cami olmak üzere diğer kurumların da yapımlarıyla toplam 455.357 bağımsız bölüm inşa edildi. Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımlarıyla 27 Aralık 2025 tarihinde Hatay'da gerçekleştirilen törenle konutların kura ve teslim süreçleri de tamamlandı.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; ülkemizde, maalesef, afetler çeşitli boyut ve türde devam etmektedir. 10 Ağustos 2025 tarihinde meydana gelen ve özellikle Sındırgı ile Bigadiç ilçelerimizde etkili olan depremlerde birçok yerleşim birimi zarar gördü. Sındırgı ve Bigadiç merkezde 513 konut, köylerde 365 köyevi olmak üzere toplam 898 konut ve köyevini inşa ediyoruz.

Yine, 2025 yılının Haziran ayında İzmir'in ilçe ve köylerinde meydana gelen yangınların ardından 138 köyevi, 21 ağır, 1 cami ve 1 köy konağının yapım sürecini de başlattık. Bilecik'in Gölpazarı ilçesi ve köyleri ile Karabük'te meydana gelen yangınların ardından da 70 köyevi, 57 ahır ve 3 dükkânı inşa ediyoruz; bu konular da en kısa sürede tamamlanacak, vatandaşlarımız güvenli ve sıcak yuvalarına kavuşacaktır.

Sayın Başkanım, bugün ülkemizin en önemli meselelerinden biri de vatandaşlarımızın güvenli ve erişilebilir konuta ulaşabilmesidir. Ekonomik şartlar içerisinde konutun yalnızca bir barınma ihtiyacı olmaktan çıkarak bir yatırım aracına dönüşmesi özellikle dar gelirli vatandaşlarımızın konuta erişimini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, devletin sosyal konut alanındaki sorumluluğu her geçen gün daha da önem kazanmıştır. TOKİ olarak biz de bu sorumluluğun bilinciyle dar gelirli vatandaşlarımızın konut ihtiyacını karşılayan, şehirlerimizin yenilenmesine katkı sağlayan, piyasayı dengeleyen ve fırsat eşitliğini gözeten projeler geliştiriyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın başlattığı ve Bakanlığımızın koordinasyonunda yürütülen 50 bin, 100 bin ve 250 bin sosyal konut kampanyalarıyla konut sahibi olmayan vatandaşlarımıza gelir ve ödeme imkânlarına uygun şartlarda konut sahibi olma imkânı sağlanmıştır.

Deprem konutlarının yapımının ardından cumhuriyet tarihimizin en kapsamlı sosyal konut projesi hayata geçirilmiştir. 24 Ekim 2025 tarihinde 500 bin sosyal konutu kapsayan Yüzyılın Konut Projesi vatandaşlarımız tarafından büyük ilgi görmüştür. 10 Kasım-19 Aralık tarihleri arasında, toplam 5 milyon 242 bin geçerli başvuru alınarak 29 Aralık 2025 tarihinde hak sahiplerinin belirlenmesine yönelik süreç başlatılmış ve 81 ilimizde noter huzurunda vatandaşlarımızın katılımıyla yıl içinde kura çekimleri tamamlanmıştır. Evi olmayan şehit ve gazi ailelerimize, engelli vatandaşlarımıza, emeklilerimize, gençlerimize ve en az 3 çocuklu ailelerimize özel kontenjanlar ayrılmıştır. Bu konutlar yatay mimariyi esas alan, şehirlerimizin tarihî dokusuyla uyumlu, güvenli, sağlıklı ve kaliteli olarak inşa edilecektir. Bu konutların içinde aile sağlığı merkezleri, gündüz bakımevleri, taziyeevleri, spor salonları ve kafeteryalar gibi farklı sosyal ve kültürel birimlerin yer alacağı mahalle konaklarını da yeni bir yaşam alanı olarak faaliyete geçiriyoruz. Ankara ve İstanbul'da birer mahalle konağının yapımına başlanmış ve ilk uygulamalar hayata geçirilmiştir.

İdaremez tarafından yürütülen İlk Evim Arsa ve İlk İş Yerim Projesi kapsamında da çalışmalarımız devam etmektedir. Altyapısı tamamlanmış ve imar planları hazırlanmış arsaları uygun ödeme koşullarıyla hak sahiplerine tahsis ediyoruz. İlk Evim Arsa Projesi'nde 235.439 hak sahibi bulunmakta olup 212.339 hak sahibinin imar planı onaylanıp işlemleri tamamlanmış, kalan 23.100 hak sahibinin mülkiyet çalışmaları da en kısa sürede yıl sonuna kadar tamamlanacaktır, 186.819 hak sahibi için de tapu tahsis süreci başlatılmıştır. İlk İş Yerim Projesi kapsamında ise 10 bin iş yerinin yapılması hedeflenmiş, bu kapsamda 6.788 dükkânın inşaatları hızla tamamlanmaktadır, 1.862 dükkânın proje çalışmaları tamamlanmış, 1.297 dükkânın ise planlama ve mimari proje çalışmaları devam etmektedir.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; ülkemizde yaşanan kira baskısını azaltmak ve vatandaşlarımızın konuta erişimini kolaylaştırmak amacıyla ilk kez kiralık sosyal konut modelini hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda, İstanbul'da planlanan 15 bin kiralık konutun ilk etabı olan 1.071 konutu vatandaşlarımıza sunduk. 14-25 Eylül 2026 tarihleri arasında toplam 201.480 vatandaşımız müracaatta bulunmuştur. 12 ayrı ilçede yer alan bu konutlardan yararlanacaklar noter huzurunda yapılacak kurayla belirlenecektir. Kira bedelleri; 1+1 konutlarda 10 bin, 2+1 konutlarda 12 bin ila 17 bin arasında, 3+1 konutlarda 15 bin ila 18 bin lira arasında, 4+1 konutlarda ise 18 bin ila 22 bin lira arasında olarak belirlenmiştir. Kira süresi üç yılla sınırlı olup üç yılın sonunda bu konutlar aynı usuller çerçevesinde diğer vatandaşlarımızın kullanımına sunulacaktır. Bu proje sadece İstanbul'la sınırlı kalmayıp büyük şehirlerimizden başlayarak ihtiyaç duyulan illerimizde de hayata geçirilecektir.

Konut alıcılarından gelen talepler dikkate alınarak 22 Eylül-19 Ekim tarihleri arasında borcunu erken ödeyip tapusunu almak isteyen yaklaşık 228 bin konut ve iş yeri alıcısı için de indirim kampanyası düzenledik. Kampanya kapsamında borcunun tamamını kapatmak isteyenler yüzde 25 indirimden yararlanmış, borcunun bir bölümünü kapatmak isteyenler de bakiyenin en az yüzde 25'inin ödenmesi koşuluyla yine yüzde 25'lik indirimden faydalanmışlardır. Dün itibarıyla sona eren indirim kampanyasına 12.615 konut alıcısı başvuruda bulunmuş olup 1 milyar 117 milyonu kısmi olmak üzere toplam 11 milyar 40 milyon liralık borç bakiyesi kapatılmıştır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 20

Şehit aileleri ve terör malullerimize yönelik faizsiz konut kredisi uygulamamız da devam etmektedir. Şartlarına uyan ve müracaatta bulunan her vatandaşımıza 2026 yılı için 1 milyon 233 bin TL faizsiz konut kredisi verilmiştir. 2026 yılında şu ana kadar 502 vatandaşımız bu krediden yararlanmış ve 607 milyon lira faizsiz konut kredisi kullanılmıştır.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; TOKİ'nin ülke genelindeki toplam konut üretimindeki payı yüzde 9'lar seviyesinden yüzde 11,7'ye yükselmiştir, ilk el konut satışındaki payımız ise yüzde 12,5 seviyesine ulaşmıştır. Yıllık ortalama konut üretimi de önemli ölçüde artırılmıştır. 2025 yılında tarihin en yüksek konut üretim rakamına ulaşarak 212.981 konutun ihalesi yapılmıştır. Aynı yıl 133.761 konutun satışı, 124.034 konutun da teslimi gerçekleştirilmiştir, 2026 yılının ilk dokuz ayında ise 135.892 konutun teslimi yapılmıştır. Yıl sonuna kadar da yaklaşık 119 bin konutun teslimi planlanmış olup toplamda 2026 yılı içinde 255 bin konutun teslimi gerçekleştirilecektir. Bu rakamlar bir ülke için son derece önemli bir üretim kapasitesini ifade etmekte olup bir yıl içinde yaklaşık 1 milyon vatandaşımızın sağlıklı ve güvenli konutlarda yaşamaya başlaması demektir. Ancak TOKİ'nin katkısı yalnızca konut üretimiyle sınırlı olmamış, üretilen her konut birçok sektörde ekonomik hareketlilik oluşturmuştur. Ekim ayı itibarıyla toplam 1.246 şantiyemizde 279 bin konut ve sosyal donatın inşası hızla devam etmektedir. Böylece TOKİ yatırım hacmi, şantiyeleri, çalışanları ve yüz binlerce paydaşıyla ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sunmayı sürdürmektedir.

Ayrıca, sayın milletvekillerimiz tarafından cevaplandırılması için Bakanlığımız kanalıyla İdaremize yöneltilen soru önergeleri titizlikle ele alınmakta ve cevaplandırılmaktadır. Bu çerçevede de 2026 yılı içinde milletvekillerimiz tarafından İdaremize tevdi edilen 143 soru önergesi Bakanlığımız kanalıyla cevaplandırılmıştır.

Sayın Başkanım, 2026 yılında çalışmalarımızı hızla sürdürürken 2027 yılına ilişkin hedeflerimizi de belirledik. Önümüzdeki dönemde sosyal konut üretimini artırarak devam edeceğiz. 500 bin sosyal konutun tamamlanmasına yönelik çalışmalarımızı planlanan takvim içerisinde kararlılıkla sürdüreceğiz. Afetlere dayanıklı şehirleşmeye yönelik çalışmalarımızı hızlandıracacağız. Vatandaşlarımızın yaşam kalitesini yükselten güvenli, sağlıklı ve sürdürülebilir yaşam alanlarının üretimine ağırlık vereceğiz.

Sözlerime son verirken, çalışmalarımıza destek veren başta Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerine, Sayın Cumhurbaşkanımıza, Sayın Bakanımıza, Sayıştay Başkanlığımızın değerli temsilcilerine ve emeği geçen bütün çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Bundan sonraki çalışmalarımızı da KİT Komisyonunun değerli üyelerinin ve Sayıştay Başkanlığımızın kıymetli temsilcilerin öneri ve tavsiyelerini dikkate alarak, kamu kaynaklarını etkin ve verimli kullanarak sürdüreceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle, yapılacak görüşmelerin ülkemiz, milletimiz ve Toplu Konut İdareimiz açısından hayırlara vesile olmasını temenni eder, hepinizi saygı ve hürmetle selamlarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2023 yıl Alt Komisyon Raporu'nda 2, 2024 yıl Alt Komisyon Raporu'nda 2 öneri bulunmaktadır.

Şimdi 2023 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 1:

İdarenin yatırımların finansmanında sıkıntı yaşamaması ve gelir kaybına uğramaması için yapılacak projelerin finansmanı konusunda ilgili kurumların nakit akışının hak ediş ödemelerine göre planlaması önerilir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, yanıt için buyurun.

TOKİ BAŞKANI MUSTAFA LEVENT SUNGUR - İdareimiz kamu hizmetleri kapsamında ihtiyaç duyulan bina ve tesislerin yapımını ilgili Bakanlığın talebi doğrultusunda 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu'nun ek 2'inci maddesinin (m) bendi, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 13'üncü maddesi ile yine 2985 sayılı Kanun'un 2'nci maddesine eklenen (g) bendi hükümleri çerçevesinde yürütmektedir. Bu kapsamda, İdareimiz hizmet payı da dikkate alınarak ilgili kurum ve kuruluşlarla imzalanan protokoller uyarınca ihale süreçleri ve yapım faaliyetleri gerçekleştirilmekte, ödeme ve mahsuplaşma işlemleri ise söz konusu protokollerde belirlenen esaslar doğrultusunda aynı veya nakdi yöntemlerle yürütülmektedir. Protokoller çerçevesinde ihalesi gerçekleştirilen ve yapımına başlanan işlere ilişkin alacakların takibi ile işin tamamlanmasını müteakip gerçekleştirilecek mahsuplaşma işlemleri ilgili kurum ve kuruluşlarla imzalanan protokol hükümleri doğrultusunda yürütülmektedir. Protokollerde iş bedelinin nakit olarak ödenmesi ve avans verilmesi öngörülmüş ise yükleniciyle ihale sözleşmesinin imzalanması sonrasında avans tutarı hesaplanarak ilgili kurumdaki talep edilmektedir. Protokoller kapsamında yüklenici hak edişleri ödendikçe Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin 54'üncü maddesi gereğince ödeme takip cetveli ve ilgili faturalar kurumlara iletilmekte, avans mahsubu sonrasında kalan tutarın İdareimiz hesaplarına aktarılması talep edilmektedir. Ödemelerin süresinde gerçekleştirilmemesi hâlinde ise ilgili protokollerde yer alan Yİ-ÜFE'nin güncellenmesine ilişkin hükümler çerçevesinde güncellenen alacak tutarları ilgili kurum ve kuruluşlardan yazılı olarak talep edilmekte, ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda yasal yollara başvurulacağı hususu da ilgililere bildirilmektedir. Bu kapsamda, İdareimizin kamu kurum ve kuruluşlarıyla imzaladığı protokollere dayalı yapım işlerinden doğan alacaklarının takibi düzenli olarak yapılmakta, hak ediş ödemeleri ilgili kurum ve kuruluşlardan yapılacak tahsilatların mümkün olduğunca uyumlu şekilde yürütülmesine yönelik gerekli takip ve koordinasyon sağlanmaktadır. Yürütülen çalışmalar neticesinde protokol kapsamındaki ilgili kurum ve kuruluşlardan 2023 yılı sonu itibarıyla oluşan idareimiz alacakları aynı ve nakdi yöntemlerle tahsil edilmiştir. Protokol hükümleri uyarınca iş bedelinin taşınmaz devri yoluyla karşılanmasının öngörüldüğü durumlarda ise protokol kapsamında belirlenen taşınmazların İdaremize devrini müteakip söz konusu taşınmazların ekspertiz bedelleriyle ilgili kurum nezdinde alacak kaydedilerek süreç yürütülmektedir. Yapılan harcamaların devredilen taşınmazların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 21

değerini aşması hâlinde ilgili kuruma yazılı olarak bilgi verilmekte ve protokolde belirlenen ödeme şekli çerçevesinde ek taşınmaz devri yapılması veya aradaki farkın nakden ödenmesi talep edilmektedir.

Sonuç olarak, İdaremiz ile kamu kurum ve kuruluşları arasında imzalanan protokoller kapsamında doğan alacakların takip ve tahsil işlemleri, ilgili protokol hükümleri doğrultusunda düzenli olarak yürütülmüştür. Vadesi geçmiş alacaklar bakımından protokollerde öngörülen güncelleme ve diğer yaptırımlar uygulanmakta; yapılan bildirimlere rağmen ödeme yükümlülüklerini yerine getirmeyen kurum ve kuruluşlar hakkında ise ilgili protokol hükümleri ve mevzuat çerçevesinde gerekli hukuki yollara başvurulmaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı?

Buyurun Sayın Zabun.

OSMAN ZABUN (Isparta) - Sayın Başkanım, Değerli Başkanım; teşekkür ediyoruz.

Yani burada ben şöyle bir soru yöneltiyim, hazır pratik bilgi varsa cevaplandırılabilirseniz memnun olurum. Yani diğer kamu kurum ve kuruluşlarından bu çerçeve içerisinde yapmış olduğumuz protokol ve tamamlamış olduğunuz işe dair tamamladığınız hâlde alacağınız olan kurum var mı, varsa yıl olarak en eski alacağınız hangi yıla ait?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Zabun.

Sayın Zabun'un sormuş olduğu bu soruyu geneli üzerindeki görüşmeler bittikten sonra size söz verdiğimde yanıtlayabilirsiniz.

Şimdi Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - ? - Sayıştay tarafından izlenmesinin uygun olacağını değerlendiriyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kurumun 2023 yılına ait 2 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 2:

2023 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yanıt için buyurun.

TOKİ BAŞKANI MUSTAFA LEVENT SUNGUR - Diğer bulgu ve öneriler de yerine getirilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle 2023 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2024 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Kurumun 2024 yılına ait 1 no.lu önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - 3/11/1997 tarihinde yürürlüğe konulan Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği'nin TOKİ'nin güncel mali işlemlerini ve faaliyet alanı oldukça gelişen idare uygulamalarını kapsamakta yetersiz kaldığı son derece açıktır. Bu yüzden söz konusu Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği'nin gerektiği gibi revize edilip ihtiyaçları karşılaması için yeterli çalışmaların yapılması önerilir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yanıt için buyurun.

TOKİ BAŞKANI MUSTAFA LEVENT SUNGUR - İdaremizin faaliyet alanı ve iş hacminde yıllar içerisinde meydana gelen gelişmeler, mali ve muhasebesel süreçlerde ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar ile Sayıştay denetim raporlarında yer verilen tespit ve öneriler dikkate alınarak mevcut Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği'nin güncellenmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

Bu kapsamda, İdaremizin güncel teşkilat ve faaliyet yapısı ile mali ve muhasebesel iş ve işlemlerini düzenlemek, bütçe ve hesap planı uygulamalarını güncel ihtiyaçlarıyla uyumlu hâle getirmek amacıyla yeni Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği hazırlanmıştır. Yönetmeliğin hazırlanması sürecinde, 3 Kasım 1997 tarihinde yürürlüğe giren mevcut yönetmeliğin dayandığı mevzuat ile İdaremizin zaman içerisinde değişen görev ve faaliyetleri birlikte değerlendirilmiş; güncelliğini yitiren hükümler gözden geçirilerek mevcut ihtiyaçları karşılayacak şekilde yeni düzenlemelere yer verilmiştir.

Diğer taraftan, mali ve muhasebesel süreçlerin daha etkin, güvenli ve güncel bir sistem üzerinden yürütülmesini sağlamak amacıyla geliştirilen yeni muhasebe yazılımı 1 Eylül 2026 tarihi itibarıyla devreye alınmış, İdaremizin hesap planının güncel ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına ilişkin çalışmalar da bu süreçte birlikte yürütülmüştür.

Gelinen aşamada, yeni Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği'nin hazırlanmasına ilişkin çalışmalar tamamlanmış ve yönetmeliğin yayımlanarak yürürlüğe konulmasına yönelik gerekli işlemlerde son aşamaya gelinmiştir. Söz konusu işlemlerin tamamlanmasını müteakip yönetmeliğin kısa süre içerisinde yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Sayıştayın öneriyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sayıştay tarafından izlenmesinin uygun olacağını değerlendiriyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 22

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kurumun 2024 yılına ait 2 no.lu genel önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - 2024 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi önerilir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yanıt için buyurun.

TOKİ BAŞKANI MUSTAFA LEVENT SUNGUR - Diğer bulgu ve öneriler de yerine getirilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Başkanım, hızlı geçtiniz ama diğer öneri ve şeylerde bir iki tane madde var, onları da görmek isterdik.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Geneli üzerinde değerlendirebilirsiniz artık, geneli üzerinde de devam edebilirsiniz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Çok kısa Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Beş dakika ilave süre veririm Sayın Tahtasız.

Evet, buyurun, Sayın Dindar.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürü ve çalışma arkadaşlarını saygıyla selamlıyor, hoş geldiniz diyorum. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; yoksulluğun derinleştiği dönemlerde barınma hakkı ve konut hakkı vatan savunmasıyla eş değer bir hak ve görevdir. TOKİ bu ülkede yalnızca konut inşa ederken bir kurum değildir ve son yaşadığımız depremden sonra önemi bir kere daha açığa çıkan önemli bir kurumdur.

TOKİ'ler milyonlarca insanın barınma hakkını, geleceğini ve insanca yaşama umudunu ilgilendiren kamusal bir sorumluluğa sahip kurumlardır. İşleyişte sorunlar olsa da kolektif konut yapımı fikrini doğru buluyor, bu amaçla verilen emeğe teşekkür ediyoruz.

Halkımızın erişimine açık, depremlere daha dirençli, engelliler ve yaşlıların erişimine uygun, çevre ve ekoloji öncelikleri gözetilmiş iyi konutların çoğaltılması, kira ve konut kredisinin orta vadede çözülmesi en temel politika olmalıdır. Maalesef bu kutsal hizmet, rant ve siyasal ayrımcılık vakaları, iş cinayetleri ve yanlış yönetilen projelerin gölgesinde kalmaktadır.

Barınma ve konut hakkı, iktidarın seçim dönemlerinde açıkladığı projelerden, törenlerde dağıtılan anahtarlardan ve reklam kampanyalarından ibaret değildir. Asıl mesele, yurttaşların güvenli, ulaşılabilir ve yaşanılabilir konutlara zamanında erişebilmesidir.

Ekim ayı içerisindeyiz ve hatta üç gün sonra Van depreminin yıl dönümü ama 23 Ekim 2011'de evi yıkılan yurttaşlarımıza başını sokabileceği bir konut sunamadık, hâlâ Van'da depremden kalma konteyner kentlerde kalan yurttaşlar var. 2023 depreminden sonra yıkılan ve ağır hasarlı olduğu için yıkılması gereken konutların yerine yenileri tam olarak henüz tamamlanmadı.

Değerli milletvekilleri, önümüzdeki 2023 ve 2024 yılı TOKİ Sayıştay Denetim Raporları; Kurumun mali yönetimi, ihale uygulamaları ve alacaklarının takibi konusunda önemli sorunları ortaya koymaktadır. Sayıştay raporlarını incelediğimizde, TOKİ projelerinin finansmanı ve kamu kaynaklarının yönetiminde sorun olduğu görülüyor. Her şeyden önce, Kurumun üst yönetimin erkeklerden ibaret olması ve kadın temsiline yeterince alan açılmaması, eril ve cinsiyetçi iş bölümünün bu Kurumda da olduğunu gösteriyor.

Yine, toplam istihdama göre yeterli sayıda engelli istihdam kotasının doldurulmadığı da görülüyor. Engelli istihdam kotasını doldurmayan Kurumlar hem 657'yi hem de 4857 sayılı İş Kanunu'nu ihlal ediyorlar. Özel işletmelerden yasalara uymalarını bekliyorsak kamu iktisadi teşebbüslerinin de buna özen göstermesi gerekiyor.

Sayıştayın 2023 Raporu'nda TOKİ'nin diğer kamu kurumları adına yürüttüğü projelerde hakediş ödemeleriyle Kurumdan tahsil edilen paraların uyumlu biçimde planlanmadığı belirtiliyor. TOKİ yaptığı işler karşılığında alacaklarını zamanında tahsil edemediği için borçlanmak zorunda kalıyor ve bu finansman maliyeti katlıyor. Daha da önemlisi, finansman planlanmasına ilişkin aynı sorun 2024 Raporları'nda da yer alıyor. Bu sorun 2025-2026 yıllarında da devam etmiş midir ve bugüne kadar ortaya çıkan ilave maliyet nedir?

2023 Sayıştay raporunda kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan taşınmaz satışlarından doğan alacakların kayıt, takip ve tahsilatında yetersizlikler tespit edilmiştir. Vadesi geçmiş alacaklar bulunmasına karşın bunların tahsili ve ilgili birimler arasındaki kayıt farklılıklarının giderilmesi için düzenli bir sistem kurulması gerektiği belirtilmiştir. Aradan geçen bu sürede sistemin tam olarak kurulup kurulmadığı bilgisini talep ediyoruz.

Değerli hazırun, bir tarafta kamuya olan borçlarını tahsil etmekte sorun yaşayan TOKİ, diğer tarafta konut sahibi olmak için yıllarca bekleyen, taksit ödemeye çalışan dar gelirli yurttaşlar var. Buradaki temel soru şudur: Kamuya ait milyarlarca liralık işlemlerde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 23

kayıt ve tahsilat sorunları yaşanırken hesap verebilirlik nasıl sağlanacaktır? Bu alacakların ne kadarı tahsil edilmiştir, hangi sorumlular hakkında işlem yapılmıştır?

Yine, 2024 Yılı Sayıştay Raporu'nda TOKİ'nin diğer kamu kurumları adına yürüttüğü bazı projelerde sözleşmede bulunmayan ve fiyatı belirlenmemiş işler için hesaplanan yeni birim fiyatların resmî analiz kullanılarak hesaplanan fiyatın yüzde 90'ını aştığı tespit edilmiştir. Oysa ilgili mevzuat bu oran için bir üst sınır öngörmektedir. Bu yeni fiyatlar hangi hesaplamalarla belirlenmiştir? İhale ve sözleşme süreçlerinde bu sınırın aşılmasını önlemekle görevli mekanizmalar neden etkili işlememiştir? Kamu kaynakları bakımından doğan risk nasıl giderilecektir?

2024 Yılı Sayıştay Raporu'nun bir başka önemli bulgusu bazı yapım işlerinde öngörülemeyen bir durum bulunmadığı hâlde iş artışlarına gidilmesidir. İş artışı belirli yasal koşullarla mümkündür. Ancak öngörülemeyen koşullar yoksa şu soruların yanıtlanması gerekir: İhale öncesi hazırlıklar yeterince yapılmış mıdır? Projeler ihtiyaçlara ve teknik koşullara uygun hazırlanmış mıdır? Sözleşmelerin uygulanması sırasında hangi denetim mekanizmaları işletilmiştir? Birçok KİT'te karşımıza çıkan şeffaflık, iç kontrol ve hesap verebilirlik sorunu burada da karşımıza çıkıyor. 2023 Yılı Raporu'nda TOKİ'nin muhasebe ve yazılım sistemlerinde yaşanan uyumsuzluklar, personel yetersizliği ve kullanılan yazılımın kurumun ihtiyaçlarını karşılayamaması nedeniyle bazı bilgi ve belgelerin Sayıştaya zamanında gönderilemediği de açıklanmıştır. Raporda ayrıca Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği'nin güncel ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenmesi gerektiği belirtilmiştir. Van'a bakalım, aynı programın İlkevim Arsa ayağında Van için 26.700 arsa açıklanmıştı. Buna rağmen Mayıs 2024'te Van'daki hak sahipleri tarafından arsa yerlerinin belirlenmediği ve teslimlerin geciktiği yönünde şikâyetler kamuoyuna taşındı. Bu başlık vadedilen proje ile hak sahibini fiilen erişebildiği imkân arasındaki farkın açıklanmasını gerektiriyor. Konu hakkında bir soru önergesi verdim. Mağdur vatandaşlar kurumdan hızlı dönüş bekliyor ama yıllardır bu soruna çözüm sunulmuyor. Yine, Van Gevaş örneğinde, TOKİ konutları yapılmış ama kanalizasyon altyapısı henüz yapılmamış. Gevaş Devlet Hastanesiyle birlikte bölgede entegre bir kanalizasyon altyapısı ihtiyacı mevcuttur. Buradan hareketle, mesele sadece konut yapmak değil bir bütün olarak kentsel dönüşümü olumlu anlamda planlamaktır. Gevaş'ta ki TOKİ'ler ve hastanenin kanalizasyonu göle mi deşarj edilecektir. Bu nasıl planlanıyor kamuoyuna açıklanmalıdır. TOKİ illere göre başvuru sayılarını, ayrılan konut ve arsa miktarlarını, ihale ve inşaat başlangıç tarihlerini, teslim sürelerini ve gecikme gerekçelerini şeffaf biçimde açıklamalıdır. Siyasi ayrımcılık iddiaları ancak karşılaştırılabilir verilerle ve eşitlik ilkesi temelinde denetlenebilir. Misal, nüfusu Van'dan daha az birçok şehirde Van'dan daha çok konut yapıldığı iddiasının yanıtını bekliyoruz.

Sayın Başkan, sonuç olarak Sayıştay bulgularının giderilmesi için hangi takvim uygulanmaktadır? Kamu kurumlarından tahsil edilemeyen alacakların güncel tutarı nedir? Yeni birim fiyatlar ve iş artışları hangi projelerde gerçekleşmiştir? Denetim ve muhasebe sistemlerindeki eksiklikler nasıl giderilmiştir? Sosyal konut ve arsa projelerindeki bölgesel dağılım ve teslim gecikmeleri hangi nesnel ölçütlere göre belirlenmektedir? Konut bir siyasi ayrımcılık değil barınma hakkıdır. Kamu kaynağı iktidarın mülkü değil halkın ortak kaynağıdır. TOKİ'nin başarısı, açıkladığı konut sayısı değil konutların zamanında, güvenli, erişilebilir ve eşitlik temelinde yurttaşlara ulaştırılmasıyla ölçülmelidir.

Sözlerimi bitirirken TOKİ konutlarının Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'ne uygun yapılması gerekliliğini ifade edeyim. Gözlemlediğimiz kadarıyla birçok yerde bu erişilebilirlik konusu ihmal edilmektedir. Kamu eliyle yapılan bu inşaatların tümünde tüm engel gruplarına uygun rampa, asansör, geçit, otopark, çevre düzeni ve genel yapılanma erişilebilirlik kriterlerine uygun yapılmalıdır diyor, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Biz de teşekkür ediyoruz.

Sayın Akalın, buyurun.

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, kıymetli TOKİ yöneticileri ve kurumlarımızın kıymetli temsilcileri; öncelikle, 6 Şubat depremlerinin ardından yürütülen konut çalışmalarında emeği geçen herkese teşekkür etmek istiyorum. Böylesine büyük bir afetin ardından 100 binlerce vatandaşımızın yeniden güvenli konutlara kavuşturulması son derece kıymetlidir. Evet, bugün burada, TOKİ'nin 2023 ve 2024 yılı faaliyetlerinin denetimini gerçekleştiriyoruz. Dolayısıyla açıklanan hedefler kadar bu hedeflerin gerçekleşme düzeyini ve kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığını değerlendirmek durumundayız. Ben de biraz bu kısım üzerinde değerlendirmeler yapmak istiyorum.

Sayın Başkan, TOKİ'nin, faaliyetlerine ilişkin açıklamalarını incelediğimizde aynı yıla ait gerçekleşme rakamları arasında açıklığa kavuşturulması gereken önemli farklılıklar olduğunu görüyoruz. 31 Aralık 2024 tarihinde TOKİ Başkanımız, 2024 yılı içerisinde 205.729 konutun ihalesinin yapıldığını ve 70.451 konutun teslim edildiğini açıkladı ancak 30 Nisan 2025 tarihinde yine bu Komisyon'da, 2024 yılı için 213.800 konutun ihale edildiğini ve 126 bin konutun teslim edildiği ifade ediliyor. Aynı kurum, aynı yıl için iki farklı ihale ve iki farklı teslim tarihi veya rakamı açıklıyor. İhale sayılarında 8.071, teslim sayılarında ise 55.549 konutluk fark bulunuyor. Şimdi, bu farklılıkların hangi kapsamda veya hesaplama yönteminden kaynaklandığını, yıl sonu verilerinde sonradan bir güncelleme yapıp yapılmadığını öğrenmek istiyoruz çünkü milyonlarca vatandaşın konut ihtiyacını karşılamakla görevli bir kurumun faaliyetlerini denetleyebilmemiz için öncelikle açıklanan rakamların açık, karşılaştırılabilir ve tutarlı olması gerekiyor.

Sayın Başkan, Türkiye'nin konut ihtiyacının ne kadar büyük olduğunu resmî veriler de ortaya koyuyor. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kendi açıkladığı verilere göre ülkemizin yıllık ortalama 600 bin konut ihtiyacı bulunmakta. TÜİK 2025 yılı verilerine göre nüfusun yüzde 27'si kiracı, üstelik hanelerin yüzde 84,7'si konut masraflarının bütçelerine az ya da çok yük getirdiğini

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 24

ifade ediyor. Merkez Bankasının 2026 yılının ikinci çeyreğine ilişkin piyasa değerlendirme verileri de oldukça çarpıcı. 100 metrekarelik bir konut için hesaplanan ortalama kira değeri Türkiye genelinde yaklaşık 25.800 lira, İstanbul'da ise 44.300 lira seviyesindedir. Bugün dar gelirli bir vatandaş için konut sahibi olmak giderek zorlaşırken kirada yaşamak da aile bütçelerini ciddi şekilde zorlamaktadır. Türkiye'de genişletilmiş asgari ücretle çalışan yani asgari ücret ve asgari ücretin yüzde 110'u kadar gelir elde eden vatandaşlarımızın sayısının 10 milyonun üzerinde olduğu düşünüldüğünde sosyal konut projelerinin zamanında tamamlanması hayati önem taşımaktadır. 2022 yılında büyük umutlarla açıklanan 250 Bin Sosyal Konut Projesi'nde konutların iki yıl içerisinde teslim edileceği duyurulmuştu ancak 2024 yılı sonunda yalnızca 7.727 konut teslim edilmişti; bu da açıklanan hedefin yaklaşık yüzde 3'üne tekabül etmektedir. Nisan 2025'te bu sayı 24.380'e yükseldi. Şimdi, 500 bin yeni sosyal konut hedefinden bahsediyoruz. Sürekli değişen bu rakamların sebebi nedir? Bizler anlayamadık; sayın TOKİ yetkilileri, lütfen, bizi aydınlatırlarsa çok memnun oluruz. Elbette yeni konutlar yapılmalı, yeni projeler hayata geçirilmeli ancak önceki 250 bin konutluk taahhüdün bugün hangi aşamada olduğunu, gecikmelerin nedenlerini ve güncel teslim takvimini vatandaşlarımızın bilmeye hakkı var diye düşünüyorum. Çünkü bir sosyal konutun teslimindeki gecikme, o konutu bekleyen aile açısından aylarca, bazen yıllarca daha kira ödemek anlamına gelmektedir.

Sayın Başkan, Sayıştayın tespitleri de üzerinde ciddiyetle durulması gereken hususlar içermektedir. TOKİ'nin 2024 yılı dönem net kârı 77 milyar 517 milyon liradır. Aynı yıl sonu itibarıyla kurumun toplam yabancı kaynakları yani öz kaynakları dışındaki yükümlülükleri 948 milyar lirayı aşmaktadır. Bu büyüklükte mali faaliyet yürüten bir kurumda muhasebe sisteminin güvenilirliği ve mali tablolarının doğruluğu son derece önemlidir. Üstelik Sayıştay, TOKİ'nin 1997 yılında yürürlüğe giren Mali İşler ve Muhasebe Yönetmeliği'nin güncel ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kaldığını ve mevcut sistemden üretilen mali tabloların gerçek mali durumu yansıtmakta yetersiz olduğunu belirtmektedir. Bu husus 2019 yılından itibaren önceki denetimlerde de gündeme getirilmiştir. Ayrıca, muhasebe sistemi ile yazılım arasındaki uyumsuzluklar nedeniyle bazı kayıt ve belgelerin Sayıştaya süresinde gönderilemediği tespit edilmiş. Şimdi, bir kamu kurumunda aynı muhasebe sorununun yıllarca devam etmesini nasıl açıklayacağız? Daha da önemlisi, Sayıştayın 2024 yılına ilişkin bir başka tespiti de var: TOKİ'nin yıl sonunda kurum ve kuruluşlardan 47 milyar 452 milyon lira alacağı bulunurken ilgili hesaplarında yaklaşık 44 milyar lira banka borcu görülüyor. Sayıştay diğer kamu kurumları adına yürütülen işlerde nakit akışının hak ediliş ödemelerine uygun planlanmaması nedeniyle borçlanmaya başvurulduğunu ve bunun finansman maliyetini artırdığını belirtiyor, o zaman buradan soruyorum: Kamu kurumları arasındaki ödeme ve tahsilat uyumsuzluğunun TOKİ'ye yüklediği toplam finansman maliyeti ne kadardır, bu maliyeti hangi kurum karşılamaktadır? Ayrıca, Sayıştay bazı yapım işlerinde yeni birim fiyatların mevzuata uygun belirlenmediğini ve öngörülemez bir durum bulunmadığı hâlde iş artışları yapıldığını tespit etmiştir. Bu işlemler nedeniyle sözleşme bedellerinde ne kadar artış meydana gelmiştir, hatalı fiyatlandırmaların mali karşılığı hesaplanmış mıdır, varsa fazla ödemeler için hangi idari işlemler yapılmıştır?

Sayın Başkan, TOKİ'nin görevi son derece önemli. Bu kurumun güçlü, güvenilir ve başarılı olmasını hepimiz istiyoruz ancak başarıyı yalnızca açıklanan veya sunumları yapılan proje sayılarıyla ölçmek Türk halkına yapılacak büyük bir haksızlık olur. O sebeple ihale edilen konut ile teslim edilen konutun, açıklanan kâr ile katılan finansman maliyetinin, verilen taahhüt ile gerçekleşen sonucun birlikte değerlendirilmesi ve bu şekilde açıklanması gerekmektedir. Bizim beklentimiz açıktır: TOKİ'nin faaliyetlerine ilişkin rakamların açıklığa kavuşturulması, Sayıştay bulgularının giderilmesi ve vatandaşlarımıza verilen konut taahhütlerinin gerçekleşme takviminin kamuoyuyla paylaşılmasıdır. Çünkü her açıklanan konut hedefinin arkasında yıllardır evine kavuşmayı bekleyen bir aile bulunmaktadır. Bu insanların beklediği şey yeni bir rakam açıklanması kadar daha önce verilen sözlerin yerine getirilmesidir diyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Teşekkür ediyoruz Hocam.

Sayın İrmez, buyurun.

MEHMET ZEKİİRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Komisyonumuzun değerli milletvekilleri, kurum temsilcileri, Sayın Genel Müdür; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Şimdi, kamu iktisadi teşebbüsleri içerisinde en özgün konuma sahip ve yurttaşın derdine çözüm olması gereken kurumların başında gelen TOKİ'nin hesap dökümünü incelemek üzere buradayız.

Üzülerek belirtmem gerekir ki tablolara, rakamlara ve Türkiye'deki mevcut barınma krizine baktığımızda, özellikle sayın Toplu Konut İdaresi Başkanının çizdiği olumlu tablodan eser yok çünkü kurumun bizzat varoluş nedenini oluşturan konut ve barınma sorunu doğrudan iktidarın politikaları sonucunda kökleşmiş ve çözülemezdir. Sayın Sungur konut ve barınma ihtiyacının bir yatırım aracına dönüşmesinin dar gelirli, daha doğru bir ifadeyle açlık değil ölüm sınırında yaşayan yurttaşların konuta erişmesini engellediği tespitinde bulunuyor. Elbette ki biz de bu tespite katılıyoruz fakat iş yalnızca tespit etmekle bitmiyor. Önemli olan kurum olarak mevcut durumun çözümünü ortaya koyabilmektir. Kendisi sorunun doğrudan iktidarın politikalarından kaynaklandığını açıkça söylemekten kaçınsa da biz onun yerine de söyleyelim. Şimdi, barınma sorununun, evsizliğin, kiraya mahkûm olmanın ve ay sonunu getirememenin müsebbibi elbette ki bu iktidar, bu iktidarın mevcut politikaları, doğasında bağlı oldukları bakanlık ve ölümüne savundukları kapitalist ekonomik sistemdir. Bugün Türkiye'nin en hayati ve acil meselelerinin başında ekonomik kriz ve bunun akabinde barınma krizi yer alıyor. Yurttaş canından bezmiş bir biçimde evsizliğin acısını çekiyor. Eskiden emekli olan bir yurttaş kıdem ikramiyesiyle kendine rahatça bir ev alabiliyorken üstüne de artırabiliyorken şimdi bırakın ev almayı, ikramiyesi bir evin çeyreğine bile yetmiyor ve TOKİ hem 2023 yılında da hem de 2024 yılında da milyarlarca lira net kâr açıklıyor. 2023 yılında 42,1 milyar TL, 2024 yılında da 77,5 milyar TL. Ancak burada durup sormamız gerekiyor tabii ki. Bu kadar büyük bir gelir fazlası varken

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 25

yurttaşların uygun fiyatlı konut ihtiyacı ne ölçüde karşılanıyor? Kârın büyümesi tek başına kamu hizmetinin başarılı olduğu anlamına gelir mi? Elbette ki gelmez ve gelmiyor da çünkü Türkiye'nin ekonomik tablosu ortada; yoruma yer bırakmayacak biçimde açık ve sarıh. Görmek istemeyenlere, duymak istemeyenlere biz bir kez daha hatırlatalım buradan. TOKİ'nin her ne kadar "asrın projesi, sosyal konut projeleri" diye kamuoyuna duyurduğu projeler olsa da 2023 ve 2024 yıllarını kapsayan konut üretimi verileri çarpıcı bir biçimde önümüzde duruyor. Bakın, konut üretiminin her iki yılda da yaklaşık yüzde 74'ü afet konutlarına ayrılmış durumda. Tabii ki buna karşı çıkacak değiliz. O büyük yıkımın ardından yaraların sarılması elbette birincil önceliktir. Hele de enkaz altında yurttaşlarını kurtaramayan bir devletin en birincil görevidir ama sosyal devlet olma iddiasındaki bir yapı diğer yurttaşlarını asla yüzüstü bırakamaz. Rakamlara bakmak gerekir. Dar ve orta gelir grubuna 2023'te yüzde 17,3; 2024'te yüzde 20,5 konut verilirken alt gelir grubuna yani ölüm sınırında yaşayan o yoksul yurttaşa düşen pay 2023'te sadece yüzde 2,28; 2024'te ise sadece yüzde 2,48. Buradan soruyoruz ve cevabını istiyoruz: 2025'te ve 2026'da da bu utanç verici oranlar acaba kaçla sınırlı kaldı? Devasa kârlar açıklayan bu kurum yoksulun derdine ne kadar derman oldu? "Ev vereceğiz." dediniz, zamanında teslim ettiniz mi? Ödeme planları zaten el yakıyor. Zaten geçim sıkıntısı çeken, ay sonunu getiremeyen insanlara bir de bu taksit belasını yüklüyorsunuz. Yetmiyor gibi memur zammına endeksli olarak iki yılda bu taksitleri artırıyorsunuz. Buradan soruyoruz: Milyonlarca insan bu ülkede asgari ücretle geçinmeye çalışmıyor mu? Bir asgari ücretli yılda kaç kez zam alıyor ki siz o garibanların ödeme planına yılda 2 kez zam yapıyorsunuz? Rakamlar ortada. Örneğin, bir yere 1.000 veya 2.000 adet konut yapılacak. Başvuru sayılarına bakıyoruz; talep arzın neredeyse 100 katı. Hem öyle sanılmasın ki evler de muazzam. Kente en uzak noktada olur genellikle ve ulaşım sorunu da yıllarca çözülmez. Ev sahibi olan yurttaş bir de kötü işçilikle, baştan savma evlerle uğraşmaya çalışır.

Tabii ki bulunduğum ile, vekili olduğum Şırnak'a değinmeden elbette ki geçmem de mümkün değil. Türkiye'de her kentin tüm yurttaşları aynı kaderi paylaşmakta, bunu deneyimleyerek yaşıyoruz ama bir de ekonomik darboğazın neredeyse hiçbir iş kolunun bulunmadığı kentler var. Sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında son sırada yer alan kentler var. Bunların başında da tabii ki Şırnak geliyor. Bakınız, elimde Şırnak'ta devreye konulan 1.521 kişilik sosyal konut projesi var. Ev fiyatları değişkenlik gösteriyor. 60 ile 100 metrekareyle sınırlı olan konutlara bakıyorsunuz, neredeyse 3 milyondan başlıyor; 3,5 milyona hatta 4 milyona, 5 milyona kadar çıkabiliyor. Bu fiyatlar Şırnak'taki mevcut konut piyasasının hakikaten çok çok üzerinde. Yani el insaf diyoruz. İnsanlar bunu hakikaten nasıl ödeyecek? Şırnaklının mevcut geçim sıkıntısından kaynaklı da bunu ödemesi de elbette ki mümkün değil. Aylık taksitlere bakıyorsunuz; asgari ücretin yarısı kadar. Şırnak'ta insanlar karın tokluğuna çalışırken, ölüm sınırında yaşarken nasıl bu taksitlerle başa çıksın? TOKİ halkın sırtından kâr elde etme kurumu değil halka konut sunma ve barınma sorununu sonlandırma yeridir. Bu kamu kurumunun esas görevi budur. Konut fiyatlandırması o kentin gelir durumuna göre, bizlerin değil bizzat bakanlıkların yayınladıkları sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasına göre tekrardan düzenlenmeli. Bir kentin mevcut ekonomik gerçekliği göz önüne alınmadan, masa başında alınan kararların toplum nazarında hükmü yoktur. Ayrıca, 500 Bin Konut Projesi'nde Şırnak ve ilçelerinde yapılması planlanan evler için bugüne kadar herhangi gibi çivi de çakılmış değil. Bu çalışmaların ne zaman başlayacağını Şırnaklılar merak ediyor. Tabii ki sadece Şırnaklar değil tüm Türkiye hakikatleri duymak istiyor, sorunlarına çözüm üretilmesini bekliyor.

Kurumun yönetim anlayışından ihale düzenine, kurumsal kapasitesinden taşeronlaşmaya kapı aralayan yapısına, güvencesizliği körükleyen uygulamalarından proje ve planlamalarına kadar her şey baştan aşağı problemlidir. İlk olarak açık ihale düzeninden kaçıldığını görüyoruz ve bunun arkasına sığınılan en büyük kılıf da büyük deprem felaketi. Hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza bir kez daha rahmet diliyorum. Bakın, açık ihale oranı 2022'de yüzde 81 iken 2023 yılında yüzde 43,3'e çıkılıyor ve korkarım ki bu vahim tablo artarak devam ediyor. Neden mi? Çünkü bu ülkede yanlıştan dönmek yerine tutturulan bir yanlış ısrarla derinleştiriliyor da ondan. Evet, deprem süreci yıkıcı ve yıkıcı, çözüm bekleyen insanlar var, evet, acele davranılması da gerekiyor ama bu durum kapalı kapılar arkasında hangi pazarlıkların yapıldığı bilinmeden yandaş şirketlere sermaye kazandırma organizasyonuna çevriliyor. Bunun da çok iyi farkındayız.

Bir diğer konu: Sayıştay raporunda önemle vurgulanan bir husus var TOKİ'nin kamu kurum ve kuruluşlarından alacaklarına yönelik. 2023 sonu için 33,52 milyar TL, 2024 yılı içinse yaklaşık 47,45 milyar TL. Bu kurum cevabında "Alacaklar zamanında tahsil edilmeye çalışılıyor." dese de mevcut durum hiç de öyle değil. TOKİ alacaklarına ulaşamadığı için gidip faizle kredi çekiyor. Bir de yurttaşın vergisi zamanında yapılmayan ödemelerden dolayı faize akıtılıyor. Hangi kurumda ne kadar alacak var veya kaldı, bunun ayrıntılarıyla bizimle paylaşılması elbette ki gerekiyor.

Bakın, bir başka skandal daha var: Milyarlarca lira kâr açıkladığıyla övünen TOKİ çıkıp "Personelimiz yetersiz, o yüzden Sayıştayın istediği belgeleri yetiştiremiyoruz." diyor. Bu bir mazeret mi, uydurulan ucuz bir kılıf mı? Milyarlık kurumda "Personel yok." diye Sayıştay belge verilememe lüksü olabilir mi? Yetmedi; hesaplar hâlâ 1997 yılından kalma mali işler ve muhasebe yönetmeliği ile yürütülüyor. Sayıştay her yıl yırtıyor, "Bu yönetmeliği yenileyin." diyor ama ne yenileyen var, ne dokunan çünkü düzen aynı düzen, zihniyet aynı zihniyet.

Sözümüz şimdi emeğe, alın terine getirmek istiyorum. Buradan İstanbul Sazlıbosna TOKİ inşaatında direnen, emeğine sahip çıkan tüm emekçi kardeşlerimi yürekten selamlıyorum, haklı mücadelelerinin sonuna kadar arkasındayız. Peki, ne yaşıyor orada? Arnavutköy Sazlıbosna TOKİ inşaat şantiyesinde işçiler açıkça sömürülüyor. Kimin marifetiyle? Ana yüklenici İlgin İnşaat ve taşeron İEM Mühendislik eliyle işçilerin üç aydır maaşı yok, sigortalar asgari ücretten yatıyor, kalanı elden veriliyor; yetmiyor, hakkını arayan işçi kapı önüne konuluyor. Başlarını soktukları yer ise tavanı akan, insanlık dışı koşullarla dolu konteynerler. Bakın, bu sadece en

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 26

güncel örnek, sakın münferit sanmayın. Bugün Türkiye'de piyasa yanlısı emek rejimini ulaştığı vahşi nokta işte tam da budur. TOKİ kamusal üretimden tamamen kopmuş, şantiyelerini tamamen taşeron çarkına teslim etmiştir.

Daha bir ay önce Menemen Doğaköy'deki TOKİ şantiyesinde 250 işçi aylardır tek kuruş alamadığı için iş bıraktı, eyleme başladı. Ağustos ayında Isparta'da TOKİ inşaatının çatısına çıkan işçiler "İki buçuk aydır evimize ekmek götürüremiyoruz." diye haykırdı. Örnekler bir değil, bin değil, memleketin dört bir yanında tablo aynı. Bu kimin eseri? Elbette ki hepimiz de biliyoruz. Bu, insanı hiçe sayan kapitalist piyasacı düzenin eseri, kamu kaynaklarını peşkeş çekenlerin eseri, bu, zincirleme sömürü ve taşeron sistemi düzeninin ta kendisidir.

Peki, TOKİ bu tablonun neresinde, bunlarla başa çıkmak için ne yapıyor? Sayıştay raporlarında ya da çıkıp kürsüde konuşan TOKİ Başkanı Sungur'dan emekçinin hakkını savunan tek bir cümle duymadık. Elbette ki bunu gerçekten duymak da istiyoruz. Rakamlara bakın: Kurumun kendi kadrolu personel sayısı sadece 618 ama taşerondan aldığı hizmetle çalışan insan sayısı 272. Siz kendi evinizde güvencesizliği hâkim kılarsanız, kamusal üretimi bitirip her şeyi taşerona devrederseniz o işçi hakkını alamaz, perişan olur, aylarca ekmeksiz bırakılır ve bu sömürü düzeni ülkenin her yerinde karşımıza bir kural olarak çıkar. Sonuç ne? Kazanan kamu değil, kazanan yurttaş değil, kazanan işçi değil, emekçi değil, zenginleşen bir avuç yandaş sermayedar, tıpkı o devasa ihaleleri kapatıp paraları cebe indiren 5'li çete gibi, tıpkı emekçinin kanı ve teri üzerinden doymak bilmez patronlar gibi.

Sonuç olarak, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve değerli hazırun; TOKİ'nin başarısını açıkladığı milyarlarca liralık kârla değil, bu ülkede kaç yoksulun başını sokacak bir eve kavuştuğuyla, kaç işçinin alın terinin karşılığını aldığıyla ölçmek zorundayız.

Buradan bir kez daha soruyorum, soruyoruz: Kamu kaynakları kimin için kullanılıyor, ihaleler kimleri zengin ediyor, yoksul neden hâlâ barınamıyor, emekçi neden hâlâ hakkını alamıyor? Bizim talebimiz açık, umut bir yatırım aracı değil, temel bir haktır. Kamu kaynakları sermayenin değil, halkın yararına kullanılmalıdır. İhaleler açıktan yürütülmeli, Sayıştay bulguları giderilmeli, taşeron sömürüsüne son verilmeli ve yoksul yurttaşların ödeme gücüne uygun sosyal konutlar üretilmelidir. TOKİ'nin görevi kâr rekorları kırmak değil, bu halkın barınma hakkını güvence altına almaktır.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Toparlayalım Sayın İrmez.

MEHMET ZEKİİRMEZ (Şırnak) - Herkes için barınma, herkes için güvenceli çalışma, insanca bir yaşam istiyoruz diyerek dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Sayın Olan, buyurun.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri, Sayıştayın ve TOKİ, Toplu Konut İdaresinin değerli temsilcileri; aslında temel bir soruyla başlamak gerekiyor: Bir kamu kurumunun başarısını, kasasına giren parayla mı yoksa çözmekle yükümlü olduğu soruna ne kadar çözüm ürettiğiyle mi ölçeceğiz? TOKİ'yi değerlendirirken tam da bu sorunun cevabını bulmalıyız. Barınma, Anayasa'nın 57'nci maddesiyle devlete sorumluluk olarak yüklenmiş temel bir haktır.

Deprem bölgesinde iki yılda yüz binlerce konutun inşa edilmesinde başta inşaat işçileri olmak üzere emeği geçen herkesin hakkını teslim etmek zorundayız. Bizim eleştirimiz tabii ki TOKİ'nin varlığına değildir, eleştirimiz, bu büyük kamusal kapasitenin hangi amaçla kullanıldığına yöneliktir.

Sayıştay raporunda TOKİ'nin kâr elde etmek amacıyla çalışmadığı, kamu yararını öncelediği belirtiliyor. Peki, rakamlar bu ifadeyi doğruluyor mu, bir bakalım: 2020'de satışlardan elde edilen kârın satışlara oranı yüzde 15 iken bu oran 2023'te yüzde 71'e, 2024'te de yüzde 65'e çıkmış. TOKİ 2024'te 37 milyar liraya mal ettiği konut ve taşınmazları 107 milyar liraya satmış. Dönem net geliri 2020'de 2,2 milyar lirayken 2024'te 77,5 milyar liraya ulaşmış. Aslında bu rakamlara baktığımızda, KİT'lerin kârlılık oranına, bir yerde de yani enflasyonun suçlusunun da aslında KİT'ler olduğunu görürüz. Yani Hükûmet marketleri suçluyor veya serbest piyasayı suçluyor ama bence asıl suçlu burada KİT'lerin kâr oranında gizlidir yani dört yılda yaklaşık yüzde 35.

Bu gelirin kaynaklarına baktığımız zaman, satışların yaklaşık üçte 1'i arsa satışlarından geliyor, tam bir gayrimenkulcü yani kamuya ait araziler önemli bir gelir kaynağı. Diğer taraftan, konut almak için borçlanan yurttaşlar var. TOKİ'nin faiz geliri 2024'te 21,5 milyar liraya çıktı, üç yıl önce bu tutar 1,9 milyar lira iken üç yılın içinde yaklaşık 10 kat artıyor faiz geliri. Taksitler memur maaş artışına endeksli. Yurttaş borcunu ödemekte zorlanırken kurumun faiz geliri büyüyor. Şimdi sormak gerekiyor: Kamu arazilerinden ve borçlanan yurttaşlardan elde edilen bu gelir, barınma hakkını genişletmek için ne kadar kullanılıyor? Çünkü asıl çelişki buradadır. TOKİ'nin geliri büyüyor ama yoksulun konuta erişimi aynı ölçüde büyümüyor ve gittikçe küçülüyor.

Sayıştayın verilerine göre 2024'te uygulamaya geçen 209 bin 572 konutun yalnızca 5.107'si alt gelir grubu ve yoksullar için yapıldı; oran sadece yüzde 2,4 yani yoksula ulaşma oranımız sadece 2,4. Son altı yılda üretilen 642 bin konutun sadece 15 bini bu kesimlere ayrıldı. Evet, 642 bin konuttan sadece 15 bin; oran yüzde 2,3 yani her 100 konuttan yalnızca 2'si yoksullara gitti çünkü yoksulun gittikçe alım gücü düşüyor. 500 bin sosyal konut kampanyasında basına yansıyan gelir sınırı Türkiye genelinde aylık 127 bin, İstanbul'da 145 bin lira, konut fiyatı 1,8 milyon liradan başlıyor, yüzde 10 peşinat isteniyor ve taksitler altı ayda bir artırılıyor.

Şimdi, burada sormak lazım: Asgari ücretli veya normal bir memur nasıl TOKİ'den konut alacak? Çünkü taban 127 bin Türkiye genelinde. Asgari ücretle geçinen, emekli maaşıyla yaşamaya çalışan bir aile bu borcu nasıl ödeyecek?

Vekili olduğum Bitlis'e ayrılan 2.363 konut için de aynı soruyu soruyoruz. Bitlis Türkiye'de 81 ilin içinde gayrisafı millî hasıladada 78'inci sırada, sondan 4'üncü. Kaç Bitlisli hane bu koşullarda konut sahibi olabilir? TOKİ'nin kırk yılda yaklaşık 1,5 milyon konut üretmesine rağmen kamunun elinde yoksullara uzun süreli kiralayabileceği bir konut stoku bulunmuyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 27

İlk kiralık sosyal konut uygulaması bu yıl Eylül ayında 1.071 daireyle duyuruldu. Başvuruda evli olma şartı aranması ise boşanmış kadınları, şiddetten kaçan kadınları ve yalnız yaşayan yaşlıları dışarıda bırakabilecek bir yaklaşım ortaya koyuyor. Barınma ihtiyacını medeni durumu göz önüne alarak belirlememek gerekiyor, belirlenemez de zaten.

Gelelim kurumun nasıl yönetildiğine: 2024... TOKİ'nin kasasına giren paranın yüzde 85'i başka kamu kurumları adına yürüttüğü işlerden geldi ve bu rakam 445 milyar lira. Aynı yıl 504 ihaleyle 558 milyar liralık iş ihale edildi. TOKİ'nin okul veya hastane yapması mesele değil. Bu büyüklükteki kamu harcamalarının hangi bütçe ve denetim mekanizmalarıyla yürütüldüğüdür. Bir bakanlığın kendi bütçesinden yaptığı yatırım 5018 sayılı Kanun'a tabidir. İşler TOKİ üzerinden yürütüldüğünde ise bütçe disiplini ve Meclis denetimi bakımından ciddi sorular ortaya çıkıyor. Üstelik Sayıştaya göre TOKİ'de iç kontrol sistemi, iç denetim birimi ve stratejik plan bulunmuyor, yönetim kurulu ve denetim kurulu da yok. Milyarlarca liralık kamu işini yöneten bir kurumda mali tabloların güvenilirliği konusunda da altı yıldır çözülemeyen sorunlar var, bunu arkadaşlarımız da dile getirdi, TOKİ'nin muhasebe yönetmeliği 1997 tarihli ve 2001'de kaldırılmış bir fonun tüzüğüne dayanıyor; neredeyse otuz yıllık bir tüzük. Sayıştay bu sistemin ürettiği mali tabloların gerçek mali durumu yansıtmakta yetersiz kaldığını belirtiyor, aynı sorun 2019'dan 2024'e kadar raporlara girmiş, idare alt komisyonu hak vermiş ama Sayıştayın son tespitine göre henüz çalışma yapılmamış.

2024 bütçesi 26 Temmuzda, 2023 bütçesi 29 Ağustosta onaylandı. Net satış hedefi 510 milyar lira iken gerçekleşme 107 milyar lirada kaldı, çok uzak bir rakam yani tahmini rakam. Vergi ve harç giderleri 187 milyon liradan 41 milyar liraya yükseldi. Sayıştay bu artışı yüzde 21.840 olarak kaydetti ancak ne yazık ki her zaman olduğu gibi nedenini açıklamıyor yani yüzde 21.840 olarak kaydedilen bir artışın nedenini de Sayıştay açıklamıyor. Buradan da bunu Sayıştay yetkililerine soralım.

İhalelerde de yeni birim fiyatlarının yasal sınırı aştığı öngörülebilir işler için usulsüz iş artışlarına gidildiği tespit edildi. Örnekler arasında engelli rampası, asansör, engelli tualeti ve yangın dedektörü var. Bunlar bir kamu binasında önceden planlanması gereken temel ihtiyaçlar. Kamu kaynağı ihale hazırlığındaki eksikliklerin sonradan karşılanması için kullanılmamalıdır, projeler baştan usulüne ve yönetmeliğe göre uygulanmalıdır.

Bir de borçlanma meselesi var: TOKİ üç yılda kamu bankalarına 36 milyar lira borçlandı. Dört yılda 19,4 milyar lira faiz ödedi. 2024 sonunda kamu kurumlarının TOKİ'ye borcu 44,3 milyar lira iken TOKİ'nin bankalara borcu 44 milyar liraydı. Devletin bir kurumu diğerine borcunu zamanında ödemiyor, sonuçta kamu kurumu faiz ödüyor; aynı sorun dört yıldır raporlarda yer almasına rağmen ne yazık ki sorunun çözümü noktasında bir ilerleme yok. Öte yandan Sayıştay 10 taksitini ödeyemeyen 6.788 hanenin -yani bunlar yoksul hanesi, kamu kurumu da değil, farklı bir birim de değil- sözleşmesinin feshedilmesini öneriyor. Yoksullara gelince sözleşme feshi talep ediliyor. Toplam borç 258 milyon liracık yani hane başına yaklaşık 38 bin lira, bir asgari ücret. Bu öneriye kesinlikle katılmıyoruz yani bir yandan 44 milyar lira faiz vereceksiniz ama öte yandan toplam borç, yoksulun borcu olan 258 milyon lira için sözleşmenin feshedilmesi, 6.788 hanenin içinde yaşayanları dışarıya atıyorsunuz. Neden "Katılmıyoruz." dedik? Çünkü kamu kurumlarından milyarlarca liralık alacağını tahsil edemeyen, 77,5 milyar lira net gelir açıklayan bir idare 38 bin lira borç nedeniyle yurttaşı evinden kapının önüne sokağa atmamalıdır.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Sayın Olan, toparlayalım.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Borçlar yeniden yapılandırılmalı, ödeme gücüyle yaşayanlara süre tanınmalı, kimse barınma hakkından mahrum bırakılmamalıdır.

Sayın Başkan, değerli üyeler, Toplu Konut İdaresinin değerli temsilcileri; şunun altını yeniden çizmemiz önemli ki bizim itirazımız konut üretimine değil, kamu kaynaklarının kullanımındaki önceliklere ve denetim eksikliklerine yöneliktir. Yoksullara ayrılan konutun oranı yüzde 2,3'te kalırken, mali tabloların güvenilirliği altı yıldır sağlanamıyorsa bu hesapların tasvibine katılmamız mümkün değil. Talebimiz şudur: TOKİ'nin mali yönetimi 5018 sayılı Kanun ve Meclis bütçesi çerçevesinde denetlenebilir hâle getirilmeli, iç denetim kurulmalı, konut üretiminde yoksulların payı artırılmalı, kamunun elinde kiralık sosyal konut stoku oluşturulmalıdır, ödeme gücüne sahip yaşayan yurttaşların borçları gelirlerine göre düzenlenmeli, işçilerin ücretleri güvence altına alınmalıdır.

Biz TOKİ'nin başarısını kasada biriktirdiği parayla değil, kaç insanın güvenli bir konutta kavuştuğuyla ölçeriz diyerek teşekkür ediyorum, konuşmamı sonlandırıyorum,

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Biz de teşekkür ederiz.

Sayın Temür...

ALİ TEMÜR (Giresun) - Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

TOKİ Başkanımı ve ekibini tebrik ediyorum.

TOKİ, yüz binlerce konut yapmanın yanı sıra, bakanlıklarımızın Türkiye genelinde ihtiyacı olan kurumlarımızın hizmet binalarının, hastanelerimizin, okullarımızın halkımızın hizmetine sunulmasında büyük bir özveriyle çalışan bir ekiptir. Bu konuda TOKİ Başkanım ve kurum çalışanları teşekkürü hak ediyorlar. Ülkemiz için yüz akısınız, sizlere canı gönülden teşekkür ediyorum. Başarılarınızın devamını diliyorum.

Bu konuda Giresun'da, seçim bölgemde bir spesifik konuyu gündeme getireceğim Sayın Başkanım: Giresun Tıp Fakültesi Morfoloji binası sizin kontrolünüz altında yapılan bir bina. 2025-2026 yılında talep edilen ödenekler çıkartıldı. Biz bu binanın bir an önce bitirilmesini istiyoruz. 2026 yılı içerisinde morfoloji binamızın yapımının tamamlanmasını hedefliyoruz. Bu konuda yüklenici firmayla görüştüğümüzde ağustos, eylül ayına doğru teslim edebileceğini bize ifade etmişti ama şu ana kadar zannediyorum yüzde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 28

90'lar civarında bir gerçekleşme, fizikî gerçekleşmesi var. Bu konuda sizden destek bekliyoruz ve bu morfoloji binamızın bir an önce bitirilmesi noktasında ilgi, alaka istiyoruz.

Ben tekrar çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Ekibinize ve sizlere teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YÜKSEL COŞKUNYÜREK - Biz teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Sayın Aksal, buyurun.

FATMA AKSAL (Edirne) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, TOKİ'nin değerli yöneticileri, Sayıştay ve bakanlıklarımızın kıymetli temsilcileri; ben de toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Vatandaşlarımızın güvenli, sağlıklı ve ulaşılabilir konutlara kavuşması sosyal devlet anlayışımızın en önemli sorumluluklarından biridir. TOKİ ülkemizin dört bir yanında hayata geçirdiği sosyal konutlarla dar gelirli ailelerimizin ev sahibi olma hayalini gerçeğe dönüştüren çok önemli bir görev ifa etmektedir. 6 Şubat depremleri sağlam yapılaşmanın ve planlı şehirleşmenin hayati önemini hepimize bir kez daha göstermiştir. Kaybettiğimiz vatandaşlarımıza burada Allah'tan bir kez daha rahmet diliyorum. Deprem bölgesinde konutların, iş yerlerinin ve yaşam alanlarının yeniden inşasında büyük sorumluluk üstlenen TOKİ'mizin yöneticilerine, mühendislerine ve sahada emek veren bütün çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

TOKİ'nin Edirne'mize katkılarını da özellikle ifade etmek istiyorum. Bir yandan sosyal konut yatırımlarıyla hemşehrilerimizin yuva sahibi olmasına katkı sağlarken diğer yandan şehrimizin tarihî kimliğini ve doğal güzelliklerini öne çıkaran önemli çalışmalar da TOKİ Başkanlığımızın destek ve katkılarıyla hayata geçirilmiştir. Selimiye Cami'mizin çevre düzenlemesi Mimar Sinan'ın eşsiz eserinin ihtişamını daha görünür kılmış, Türk-İslam mimarisinin başyapıtına yakışır bir çevre oluşturulmuştur. Saraçlar Caddesi'ndeki sokak sağlıklaştırma çalışmaları da şehrimizin tarihî dokusuna, estetiğine ve çarşı kültürüne değer katmıştır. Söğütlük Millet Bahçemiz ise Meriç ve Arda nehirlerinin eşsiz güzelliğini Edirne'mizin yeşiliyle buluşturan bir eser olmuştur. Yürüyüş ve bisiklet yolları, spor ve çocuk oyun alanlarıyla her yaştan hemşehrimize hitap eden bu güzel alan ailelerimizin birlikte vakit geçirebildiği, gençlerimizin spor yapabildiği, büyüklerimizin huzurla dinlenebildiği kıymetli bir buluşma noktasıdır. Toplu Konut İdarelerimizden beklentimiz Edirne Merkez'de ve ilçelerimizde sosyal konut ve kentsel dönüşüm yatırımlarının ihtiyaçlar doğrultusunda sürdürülebilmesidir.

Başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere Bakanlığımıza, TOKİ Başkanlığımıza ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Aksal, teşekkür ediyorum.

Sayın Tahtasız, buyurun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Genel Müdür, Sayıştayın kıymetli temsilcileri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

2024 bulgu 7.4.2'den başlamak istiyorum. TOKİ'nin 2024 yılı Sayıştay denetiminde gündeme gelen yeni birim fiyat iş artışı ve mali denetim eleştirileri hakkında Bakanlık tarafından kamu zararı bulunmadığı açıklanmış. Bu değerlendirmenin dayanağı olan teknik inceleme ve hesap raporları nelerdir? Denetim bulguları doğrultusunda hangi düzenleyici işlemler yapılmıştır? 2022-2026 yılları arasında TOKİ tarafından gerçekleştirilen yapım ihalelerinin toplam sözleşme bedeli ne kadardır? En yüksek tutarda ihale alan ilk 20 yüklenici firma hangileridir? Bu firmaların toplam ihalelerden aldığı pay ne kadardır? İhalelerin kaçında açık ihale, kaçında diğer usuller uygulanmıştır? Son beş yılda TOKİ projelerinde ilk sözleşme bedeli ile kesin hesap bedeli arasındaki toplam fark ne kadardır? İş artışları ve fiyat farkları nedeniyle ortaya çıkan ek maliyetin ne kadarı kamu tarafından karşılanmıştır? Süresinde tamamlanmayan ve maliyeti artan projeler nedeniyle sorumlular hakkında hangi idari ve mali yaptırımlar uygulanmıştır?

Yine, 2024 bulgu 7.4.3; bulguda finansman ve nakit akışından bahsediyor. Bu bağlamda 2023 yılında finansman ihtiyacının karşılanmasını temin etmek üzere idare tarafından kamu bankalarından kredi borçlanması yapılmış. Toplam 11,25 milyar TL finansal borçlanmanın tamamı banka kredi borçlanmasıdır. Yine, 2023 yılında uzun vadeli kredi, anapara ve faiz tahakkuk tutarlarına bakıldığında bankalara olan kredi borcu 41 milyar bulurken anapara borcu 23 milyar lira, ödenen faiz 18 milyar lira yani anapara borcunun yüzde 78'i kadar faiz ödemişsiniz. 2024 yılında idare tarafından kamu bankalarından kredi borçlanması yapılmadığını görüyoruz. Bu kapsamda 2024 yılında yeni kredi borçlanması yapılmadığı belirtiliyor. Mevcut kredilerin anapara ve faiz geri ödemeleri ne şekilde gerçekleşti? 2025 ve 2026 yılının ilk dokuz ayında TOKİ'nin yeni kredi kullanımı, anapara geri ödemeleri ve faiz giderleri nasıl oluştu?

İdare tarafından faizlere ödenen tutarlar bu kadar fazlayken vatandaşın alınan yurt dışı harcı paylarına da değinmek istiyoruz. İdarenin gelir kaynaklarından yurt dışı çıkış harçları 2023 yılında 130 milyon 419 bin TL olarak gerçekleşmiş. 2023 yılında yurt dışı harcı tutarı 150 lira iken 2024'te yüksek bir artışla 500 TL oldu. İdarenin bu kapsamda 2024 yılı yurt dışı harcı geliri 150 milyon 980 bin TL olarak gerçekleşti. Buradan elde edilen gelirler hangi kalemlere harcanıyor? 2025'te 1.000 lira olan harç 2026'da 1.250 TL oldu. Bu harçlar, 2025 yılı ve 2026 yılının ilk dokuz ayında idarenin aldığı yurt dışı harcı ne kadar olmuştur?

Şimdi, genel üzerine... TOKİ dar gelirli vatandaşlarımızı ev sahibi yapmak, sağlıklı, güvenli ve yaşanabilir konutlar üretmek amacıyla kurulmuş önemli bir kurumumuz ancak bugün ülkemizde milyonlarca vatandaşımız barınma kriziyle mücadele ederken ev sahibi olmak bir yana, kirasını ödeyebilmek büyük bir sorumluluk getiriyor. 2022 yılında büyük vaatlerle açıklanan 250 Bin Sosyal Konut Projesi'nin teslimatları hâlâ tartışılırken şimdi de Yüzyılın Konut Projesi adı altında 500 bin yeni konut sözü verilmiştir. Oysa vatandaşlarımızın ihtiyacı her seçim öncesi yeni vaatler, gösterişli törenler ve kura çekilişleri değil, zamanında teslim edilen, depreme

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 29

dayanıklı ve gerçekten ödenebilir konutlar olmasıdır. Bir tarafta yıllardır konutunu bekleyen hak sahipleri, diğer tarafta artan taksitler, teslim edilmeyen arsalar, kura sonrasında iptal edilen hak sahiplikleri ve teslim edilen konutlardaki birçok eksiklikler bulunmaktadır. Sosyal konut dar gelirli vatandaş için yeni bir borç yüküne dönüşmemeli, barınma sorununa gerçek bir çözüm olmalıdır. Yüksek enflasyon, yüksek faiz ve yanlış ekonomi politikalarıyla birlikte ev fiyatları aşırı şekilde yükselmiş; gençlerimiz için ev almak hayallerine giremeyecek kadar uzaklaşmıştır. Yine, aynı şekilde, fahiş şekilde yükselen kiralarda ev ekonomisini tepetaklak etmiş, insanlar kiraya çalışır duruma gelmiştir. Ne yazık ki TOKİ'nin bu konudaki girişimleri de yetersiz kalmakta. Ne ucuz kiraya verilen konutlar ne de piyasaya göre daha uyguna satılan evler vatandaşın yarasına merhem olmamakta. Temennimiz, vatandaşımızın uygun şartlarda, uygun fiyatlarla başını sokabilecek bir konuta erişebilmesidir. TOKİ'nin başarısı açıklanan konut vaatleriyle, atılan temellerle veya çekilen kurallarla değil anahtar teslim edilen, teslim edildikten sonra hak sahiplerinin eksiklerle uğraşmadığı, güvenle oturulabilen ve vatandaşın bütçesini zorlamayan konutlarla ölçülür. Çünkü Çorum ilimizde de yapmış olduğunuz konutların birçoğunda hatalar bulunmakta ve vatandaşlarımız maalesef, kendileri bu borçlarla uğraşırken bir de evdeki tadilatlarla uğraşıyor.

Bu çerçevede bazı sorularımız olacak. 2022 yılında başlatılan 250 Bin İlk Evim Sosyal Konut Projesi'nin iki yıl içerisinde tamamlanacağı açıklanmıştı. TOKİ Başkanının 2025 yılındaki açıklamasına göre 96.192 konutun ihalesi gerçekleşmiş ama yalnızca 7.727 konut teslim edilmiş. Bugün itibarıyla 250 bin konutun kaç teslim edildi, kaç inşaat hâlinde, kaç tanesinin ihalesi henüz gerçekleşmemiştir? 250 bin konutun tamamının teslimi için bir tarih verebilecek misiniz?

2022 yılında verilen iki yıllık teslimat sözü neden yerine getirilememiş? Dört yıl önce başlatılan ve iki yıl içinde teslim edileceği açıklanan İlk Evim İlk Arsam ve İlk İşyerim Projesi'nin tamamının teslim edilmeden 500 Bin Konut Projesi'nin açıklanması seçim yatırımı mıdır? İlk Evim Sosyal Konut Projesi, geciken projelerin illere göre dağılımı nedir? Gecikmeler nedeniyle kaç yüklenici firmaya ceza uygulanmış, kaç sözleşme feshedilmiştir?

2025 yılında açıklanan 500 Bin Sosyal Konut Projesi'nde bugün itibarıyla kaç konutun ihalesi tamamlanmış, kaçının temeli atılmış, kaçının inşaatına fiilen başlanmıştır? Bu rakamları 81 il ve ilçeler itibarıyla açıklamanızı istiyoruz. 500 Bin Konut Projesi'nde ilk teslimlerin Mart 2027'de başlayacağı duyuruldu. İlk etapta kaç konut teslim edilecek? 500 bin konutun tamamını hangi tarihte bitirmeyi planlıyorsunuz? 500 Bin Konut Projesi'nde 5 milyon 242 bin geçerli başvuru yapıldığı, kural sonucunda ise 506.499 hak sahibi belirlendiği açıklanmıştır. 500 bin konut için 506.499 hak sahibi belirlenmesinin gerekçesi nedir? İlave 6.499 hak sahipliği hangi kategoride kaynaklanmaktadır? Yeni projede konutların kesin metrekaresler, fiyatları ve bazı konum bilgileri ihale sonrasında netleşmektedir. Vatandaşın kesin fiyatını ve yerini bilmediği bir konut için başvuru yapması nasıl bir tüketici güvencesiyle desteklenmektedir? Sonradan belirlenen şartları kabul etmeyenlerin haklarını nasıl koruyacaksınız? 500 Bin Konut Projesi'nde taksitlerin konut tesliminde değil, sözleşme tarihini takip eden ayda başlayacağı belirtilmektedir, konutuna taşınamayan dar gelirli vatandaşın hem kira hem TOKİ taksiti ödemek zorunda kalmasını önlemek için herhangi bir tedbir aldınız mı? Taksitlerin teslim tarihine ertelenmesi değerlendiriliyor mu?

Son beş yılda TOKİ'den konut kazandığı hâlde peşinatı veyahut taksitleri karşılayamadığı için sözleşme imzalamaktan vazgeçen vatandaş sayımız kaçtır? Ödeme gücü nedeniyle kaç sözleşme feshedilmiş? Bu kişilerden toplam ne kadar kesinti yapılmıştır? Bugün itibarıyla konut ve iş yeri satışından kaynaklı toplam alacak tutarı ne kadardır? Yine, 500 Bin Konut Projesi'nde genç başvuru sahipleri için anne ve babalarının konut sahibi olması da hak sahipliğini etkileyen şartlar arasındadır. Kendi üzerine evi bulunmayan ve ailesinden ayrı yaşayan gençlerin bu nedenle evlenmesinin gerekçesi nedir? Bu şartlar nedeniyle kaç başvuru reddedilmiştir? Kurada asıl hak sahibi olduğu hâlde aylar sonra hak sahipliği iptal edilen vatandaşların şikâyetleri kamuoyuna yansıyor. Bugüne kadar kaç kişinin kura sonrası hak sahipliği iptal edildi? Başvuru şartları neden kura öncesinde kesin olarak denetlenmemiştir, itiraz üzerine kaç kişinin hakkı iade edilmiştir? 500 Bin Konut Projesi'nde 5 bin TL başvuru bedeli tahsil edilmiş, toplam ne kadar başvuru parası toplanmıştır, ne kadarı iade edilmiş, ne kadarı hâlen iade edilmeyi beklemekte? Bu paraların bankalarda değerlendirilmesinden faiz geliri elde edilmiş midir?

İstanbul'daki 100 bin konut kurasına ilişkin çekiliş numaraları ve başvuru listeleri hakkında kamuoyuna yansıyan iddialar bulunmakta. Şöyle ki: 100 bin konutu kazananların tamamı altı rakamlı başvuru numarasına sahip olanlar; yedi haneli başvuru numarasına sahip kimseye daire çıkmadı. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz? Bir kura da kullanılan yazılıma ilişkin bağımsız teknik denetim yapılmış mıdır? Noter tutanaklarını, tüm başvuru kayıtlarını ve çekiliş sonuçlarını karşılaştırılabilir biçimde yayınlayacak mısınız?

Teslim edilen TOKİ konutlarında su, elektrik, ısınma, asansör, rutubet ve eksik imalat sorunlarına ilişkin vatandaş şikâyetleri var. 2025 ve 2026 yıllarında kaç konut için teknik kusur ve eksik imalat başvurusu yapıldı tarafınıza. Bunların kaç tanesi giderildi? Yüklenicilere ne kadar ceza uyguladınız? TOKİ'nin teslim edildiğini açıkladığı konutların tamamı fiilen oturulabilir durumda mıdır? Anahtar verilmesine rağmen elektrik, su, kanalizasyon, yol ve diğer sorunlu altyapı eksikleri nedeniyle kullanılamayan konut sayınız kaçtır?

6 Şubat depreminden etkilenen 11 ilde bugüne kadar kaç konutun inşaatı tamamlanmış; kaçının anahtar teslim edilmiş ve kaçına fiilen yerleştirme yapılmıştır? Anahtar teslimi yapıldığı hâlde konutuna yerleşemeyen kaç afetzedede bulunmaktadır? Bunların barınma ve kira destekleri nasıl sürdürülebilmekte? Deprem bölgesinde tamamlanan konutlara ilişkin zemin güvenliği, altyapı, su baskını ve eksik imalat alanında kaç şikâyet aldınız? Kaç konutta teknik inceleme yapıldı? Kaçında onarım veya güçlendirme ihtiyacı duyulmuştur?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 30

İstanbul'da 15 bin kiralık sosyal konut yapılacağını açıkladınız. İlk etapta 1.071 konut için başvurular alınmış, kalan 13.924 konut ne zaman tamamlanacak? Üç yıllık kiralama süresi dolan aileler için yeni bir sosyal kiralama hakkı veya barınma güvencesi bulunmakta mıdır? Kiralık sosyal konut projesini diğer illere de yaymayı planlıyor musunuz?

Son beş yılda TOKİ projeleri için ne kadar tarım arazisini, mera ve orman alanını kullandınız?

Çorumlu sorunları hakkında da günümüz itibarıyla Çorum'da İlk Evim Sosyal Konut Projesi kapsamında kaç konut verdiniz? Bu konutların kaç tane teslim edildi, kaç tane teslim edilmeyi bekliyor, teslim edilmeyen konutlarda son durum nedir, gecikmenin nedenleri nelerdir?

Yine, Çorum da emekliler için yapılan Kuruçay Silimkent TOKİ konutları; burası yapımından teslimine kadar sorunlu bir projeydi. 2018 yılında temeli atılan 743 konutun, Silimkent TOKİ konutlarının altı yıl sonra ancak yüzde 10'u teslim edildi, sonrasında diğerleri de peyderpey teslim edildi ancak eksikler hâlâ devam ediyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Toparlayalım Sayın Tahtasız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Müteahhitte yaptığı işe sahip çıkmadığı ve kaçıp gitti ve burada oturan emekli vatandaşlarımız eksikleri kendileri tamamladı. Ben bu konuyla alakalı Kurumunuzla da defalarca görüştüm ama ne hikmetse aynı firma iflas ediyor, kaçıyor ama daha sonra başka bir şirket adı altında burada aynı kişi işlemlere devam ediyor yani bunu biz anlayamıyoruz. Şimdi, TOKİ, yaptığı ihaleyi, ihale sözleşmesini ve teslim alırken burayı kim denetliyor? Bu denetleyen kişiler kim? Bu denetlemelere rağmen eksik, kusur bulduğunuz hâlde burayı neden teslim alıyorsunuz? Bunu gerçekten anlamış değiliz.

Yine, Silimkent TOKİ konutlarındaki emekli vatandaşlar aidatlarının yüksek olmasından şikâyetçiler. Sorduğumuzda cevap şu: "İşte, burada eksiklikler var, firma gitti, biz bu yüzden sizden topladığımız aidatlarla bu çevre düzenlemesini ve eksikleri gideriyoruz." diyorlar.

Yine, Silimkent TOKİ konutlarının da hak sahipleri tapu paralarını ödemelerine rağmen tapularını alamadılar. Tapunun bu kadar gecikmesinin sebebi nedir? Bu vatandaşlar tapularını ne zaman alacak?

Yine, Alaca'daki TOKİ konutları zemin etüdünden dolayı geç kaldı ve temeli dahi yeni atıldı. Alaca'daki projenin hızlandırılmasını istiyoruz ve bu proje ne zaman teslim edilecek? Bu konuda bilgi.

Osmancık TOKİ hâlen daha ihale sürecinde; buranın ihalesinin bir an önce yapılmasını talep ediyoruz. İhaleyi ne zaman yapacaksınız?

Yine, İskilip'de TOKİ ikinci etap ihalesinin bir an önce yapılmasını bekliyor. İhaleler ne zaman yapılacak? Yani Osmancık'ta, İskilip'de, Alaca'da müddeler verildi ama hâlâ bir işlem yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Toparlayalım Sayın Tahtasız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Dodurga ilçemizin TOKİ projesi yapılması konusunda Kurumunuza müracaatı var.

Yine, aynı şekilde Oğuzlar ilçemizin de TOKİ projesi yapılması konusunda müracaatı var. "2027 yılının başında yapacağız." denildi, müddeler verildi, açıklamalar yapıldı ama ne Dodurga'da ne de Oğuzlar ilçemizde hâlâ bir işlem yapılmadı.

Yine, savunma sanayi yatırımlarıyla ilçemizde konut sorunu ciddi had safhaya ulaşan Sungurlu ilçemiz var. Bakın, Sungurlu'da 240 konutluk TOKİ projesi ilan edildi, müddesi verildi ancak şu anda TOKİ'nin internet sitesinden dahi bu proje kaldırıldı. Bu projenin kaldırılmasının sebebi nedir? Sungurlu'ya 240 proje yapılacak mı, yapılacaksa ne zaman başlayacak?

500 Bin Konut Projesi kapsamında Çorum'daki projeler ne durumda? İlçeler ve merkezde durum nedir? Ben bütün ilçelerimizle alakalı kapsamlı bir rapor istiyorum.

Bir de Komisyon üyemiz olmadığı için Adana'nın sorunlarını da söylemek zorundayım. Milletvekilimiz Sayın...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Kısa, iki dakika Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, bakın, hayır...

Sayın Tahtasız, lütfen...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Yeter ya! Yirmi dakikadır konuşuyorsun. Ayıp ya!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ayıp değil ya.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Ayıp ya, bırak ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Deprem bölgesindeki illerde olduğu gibi Adana'nın özelinde deprem konutlarıyla ilgili çok sayıda şikâyet var. Özellikle yüklenici...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL OK (Balıkesir) - O zaman bütün illeri sayalım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Çok kısa Başkanım, iki dakika sürmeyecek.

İSMAİL OK (Balıkesir) - Kendi seçim bölgesini söyledi, geneli söyledi; başka iller ne demek!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Adana'da 407 personelle bu aksaklıklara müdahale edildiğini, bu konuda şikâyetlerin büyük oranda çözüldüğünü belirtmişsiniz ancak Adana'daki konutlarda asansörlerin çalışmadığı, hasta ve yaşlıların evinde âdeta mahsur

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 31

kaldığı bildirilmesine rağmen haftalardır çözüme kavuşturulmadığı, yağmurlarda evlere su sızdığı, su baskınlarının olduğu iletiliyor. Bu kapsamda, Adana'da depremde etkilenen diğer illerde sizlere ulaşan şikâyetlere ilişkin nasıl bir yol izliyorsunuz? Bazı sorunlara yönelik neden haftalarca çözüm üretilmiyor? Yüklenici firmalara bu konuda yaptırımlar uyguluyor musunuz?

Sayın Başkan, son olarak şunu ifade etmek istiyorum: Vatandaşımız,- kurada kazanmak değil ev sahibi olmak istiyor; temel atma töreni değil evinin anahtarını istiyor; ömür boyunca ödeyemeyeceği bir borç değil insanca yaşayabileceği güvenli bir yuva istiyor. TOKİ'nin asli görevi de bu beklentiyi karşılamak. Sorunlarımızın her birine genel ifadelerle değil, ilçe, proje, tarih, gerçekleşme oranı ve mali tutarlar üzerinden somut bilgiler vererseniz sevinirim.

Dinlediğiniz için teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ederiz Sayın Tahtasız.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, TOKİ'mizin çok değerli Başkan ve yöneticileri, Bakanlığımızın çok değerli temsilcileri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, akşamın bu saatinde...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, dinler misin? Biz dinledik sizi.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Dinliyorum.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Tahtasız, şöyle: Adana'yla ilgili hususları, Adanalılar öyle asansör vesaire konularını şikâyet etmiyorlar, TOKİ'den çok memnun olduklarını ve TOKİ projelerinin artarak devam etmesini istiyorlar. Yani iki dönem Adana milletvekiliği yapan birisi olarak onu dile getireyim. Sayın Başkanım, yani bu noktada Adana'ya göstereceğiniz ilgi ve alaka gerçekten beni de Komisyonumuzu da memnun edecek diyorum.

Şimdi, Başkanım, ben aslında başka şeyler söyleyecektim ama mümkün olduğu kadar da kısa tutarak bitireceğim. Öncelikle, bir teşekkürümü edeyim. Yani TOKİ hakikaten son yirmi yılda Türkiye'de gerçekten önemli işlere imza attı, hele ki 6 Şubat depreminden sonra kendini çok daha iyi ispatladı. Burada konuşuldu, Sayın Başkanın konuşmalarında yapılanlar anlatıldı, anlatmasına da gerek yok, ya, bu toplumun içinde, siyasetle ilgilenen bir vatandaş olarak her şeyden önce, bu gelişmeleri hep birlikte izledik. Allah razı olsun bu hizmetleri yapanlardan. Yüz yılın felaketin altından kalkıldı. Sayın Bakanımız Murat Kurum Bey'e, Sayın Cumhurbaşkanımıza -bu konuda defalarca gitti, takip etti ve o yaptığı hizmet ve sizlere verdiği cesaret dolayısıyla- teşekkür ediyorum. Yani "Yiğidi öldür ama hakkını teslim et." derler, bu noktada TOKİ bizim millî gururumuz olmuştur.

Şimdi, Ankara hep böyle gariban kalır, Ankara'nın özellikle taşrası. Bu konuda çok fazla bir şey söylemek istemiyorum ama Başkanım da biliyor zaten. O noktada, ülkemizin başkenti sadece merkezden ibaret değil, bir de kırsalı var, buralarda da gerçekten ihtiyaçlar var. Bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

Sayın Tahtasız gitmeden söyleyeyim...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Gitmiyorum, gitmiyorum, Başkana bir şey söyleyeceğim.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Vallahi Çorum'da neredeyse her ilçeye, her sokağa girmişsiniz Değerli Başkanım yani gerçekten Sayın Tahtasız TOKİ'nin Çorum'daki, ilçelerindeki projelerini saya saya bitiremedi.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Bitmiyor Başkan, çok gecikiyor.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - İnşallah, inşallah, önemli olan başlanmış, devam etmesi. Dolayısıyla Çorumlular adına ben de teşekkür ediyorum, gerçekten ülke adına teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, birkaç konu gündeme geldi. Belki bunlardan bir tanesi diğer kamu kurum ve kuruluşlarından olan alacaklarla alakalı. Yani ben de eski bir KİT Genel Müdürü olarak kamu kurum ve kuruluşlarından olan alacaklar ezelden beri hep sorun olmuştur. Genellikle şöyle bakılır: Devletin bir cebinden çıkıyor, öbür cebine giriyor şeklinde. Bu tür uygulamalar var. Evet, bunların tahsil edilmesi sizin mali gücünüz, mali yönetim açısından son derece önemli ama TOKİ dediğimizde, teknik kapasitenin yanında mali kapasite de son derece önemli. Bu noktada ben Kurumun kâr ediyor olmasının bugün bu Komisyonunda eleştirilere konu edilmesini aslında biraz garipsedim. Genellikle bizim Komisyon tarafından KİT'ler geldiğinde "Neden kâr etmiyorsun?" şeklinde hep sorgulanır. Hatta ben de kâr o kadar önemli değil, önemli olan işlevleri... Bugün bir Kurumumuz var işlevlerini hakikaten yerine getiriyor, biraz önce söyledim, çok önemli projeleri, devasa projeleri gerçekleştiriyor ve bunları yaparken de kâr ediyor. E, kâr olacak çünkü bu kurum mali kapasitesini ne kadar yükseltirse, otofinansmanla, kârla ne kadar sağlarsa bunun birinci şeyi öncelikle mevcut mali kapasitesini fiyat artışları karşısında koruması gerekiyor. Onun için, kâr etmişse bu anlamda önemli bir başarı elde ettiğini de düşünmek lazım. İkincisi ise, mali kapasitesini daha çok artıracak ki bizlerin de burada talep ettiği yeni projeler devreye girecek, mevcut projeler çok daha kapsamlı bir şekilde, başarılı bir şekilde gerçekleştirilecek. Bundan dolayı da ben teşekkür ediyorum.

Tabii, muhasebe sistemleri konusu... Ben bir muhasebe finansman profesör olarak da söyleyeyim ki her zaman önem verdiğim, birçok konumda gündeme getirdiğim bir husus. Bu noktada da gerekli çalışmalar yapılmış, yazılımla ilgili çalışmalar bitmiş, yönetmelik hazırlanmış. Dolayısıyla bu da önemli, güzel bir haber diye söylüyorum.

Bir de tabii, önemli bir proje, özellikle sosyal konut kirası konuşuldu, söylendi. Kira projesi gerçekten son derece önemli. Konut alma eşiğinin altında olan vatandaşlarımıza yönelik düşünülmüş olan bu sosyal güvence nitelikli projeyi desteklemek lazım. İstanbul'da başlayan bu projeyi buradaki uygulama örneğiyle birlikte geliştirerek ülke çapında ama öncelikle de Ankara'da, Ankara taşrasında başlanmasında bir fayda olacağını, öyle bir talebimiz olduğunu ifade etmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 32

Gölbaşı'ndaki projelerimiz devam ediyor. Bu projelerin de artarak devam etmesini talep ediyoruz, daha önce de aktardık, yine yazılı olarak da Sayın Başkanım, sizlere iletceğiz.

Akşamın bu saatinde çok fazla da vakit almak istemiyorum, asıl söz almamın sebebi de teşekkür etmektir. Başkanım, çok teşekkür ediyorum anlayışınız için, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Estağfurullah, biz de teşekkür ederiz Sayın Karakaya.

Evet, Sayın Türkmenoğlu, buyurun.

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Değerli Başkanım, KİT Komisyonumuzun üyeleri; aslında bugün burada KİT Komisyonumuzun çok önemli bir Kurumunun bütçesini, muhasebesini yapmak üzere buradayız. Ülkemizin ve şehirlerimizin ihyası ve geleceği adına yürütülen bu çalışmalar takdire şayandır. TOKİ sosyal konuttan deprem konutlarına, kentsel dönüşümden millet bahçelerine, kamu binalarına kadar ülkemizin her köşesinde devasa yatırımlara imza atmıştır. Bugüne kadar Türkiye'de TOKİ ne yapar diye baktığımızda, Türkiye'de son yıllarda 1 milyon 770 bin tane konut yapmış ve teslim etmiş. Başka ne yapmış? 6 Şubat Maraş depreminin neticesinde 11 ilimizde 455 bin konut yapmış ve teslim etmiş ama bir vizyon çizmiş TOKİ, o vizyon da "Ben önümüzdeki bir buçuk yıl içerisinde 81 ilimi kapsayan 500 bin konut yapacağım." dedi, bu da bir vizyondur. Buradaki arkadaşlarımızın hepsine biz tabii ki saygı duyuyoruz. Şehirlerimizin, ülkemizin meselelerinin konuşulmasını, vatandaşımızın dile getirdiği beklentileri burada ifade etmeyi önemsiyoruz ancak meseleyi hakkıyla ve hakkaniyetiyle değerlendirmek yalnızca eksikleri ifade etmek değildir. Yapılan çalışmaları da da ortaya koyacağız, gayretini ve şehrinin geleceği için hedefleri de aynı amaçla ele alacağız. Şimdi, mesele bizim üzüm yemek mi, bağcıyı dövmek midir? Benim burada gördüğüm muhalefetin anlayışı üzüm yemekten öte, biraz da hedefe TOKİ'yi koyup bağcıyı dövmek. Şimdi...

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Biz bağcıyı dövmüyoruz, gerçekleri anlatıyoruz.

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Anlatacağım işte, gerçekler burada.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Tamamlanmıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Hatibi dinleyelim lütfen.

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Bakın, gerçekler burada, 1 milyon 700 bin konut yapmış bu TOKİ, ya 455 bin...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - İlkevim Arsa Projesi tamamlandı mı, tamamlanmadı mı?

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Herkes seni dinledi ya, sen de dinlesene ya; ayıp ya!

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Bayar ağabey, bir dakika...

İSMAİL OK (Balıkesir) - Yirmi dakika konuştun ya Sayın Tahtasız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ayıbı senden mi öğreneceğiz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, lütfen...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Bizden öğreneceksiniz!

İSMAİL OK (Balıkesir) - Arkadaş, yirmi dakika konuştun, kimse müdahale etmedi.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Herkes seni yarım saat sabırla dinledi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Arkadaşlar... Arkadaşlar, hatibi dinleyelim, lütfen...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Edep yahu!

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Ya, Bayar ağabey, bir saniye, bir dakika...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfen... Lütfen... Lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - 250 bin konut tamamlandı mı?

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Herkes seni yarım saat sabırla dinledi be!

İSMAİL OK (Balıkesir) - Gerçekten ayıp!

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ya, ayıbı senden mi öğreneceğiz; tamamlandı mı, tamamlanmadı mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfen...

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Bayar ağabey...

İSMAİL OK (Balıkesir) - Bak, yirmi dakika konuştun, kimse müdahale etmedi.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Söylediklerinin yüzde 90'ı yalandı senin, yalan!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Özsoy...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Yalan sensin! Yalan sensin!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sensin yalan!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Özsoy...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Hayatın yalan, sürekli algı oluşturuyorsun, ayıp be!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Özsoy, lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ya, 250 bin konut tamamlandı mı kardeşim?

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Adamı dinle!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Özsoy...

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Ya, Bayar ağabey, bir saniye...

İSMAİL OK (Balıkesir) - Yirmi dakika konuştun kimse müdahale etmedi, ya bırak!

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 33

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Eleştiriye açık olacaksınız!
SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sen de adamı dinleyeceksin!
BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Özsoy, lütfen...
Evet, toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.32

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.33

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)
BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel COŞKUNYÜREK (Bolu)
SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)
KÂTİP: Durmuş Ali KESKİNKILIÇ (Karabük)

----- 0 -----

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, kaldığımız yerden devam ediyoruz.
Buyurun Sayın Türkmenoğlu.

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Evet, bu ifade ettiğimiz Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda gelelim bizim Van şehrimize ve Doğu Anadolu'ya. Bugüne kadar TOKİ'nin Van şehrine yaptığı yatırım tutarı 174 milyar Türk lirası. Ne yapmışız? Teslim etmişiz 30 bin konut, 537 köy evi, 78 tane tarım köy konutu, 437 tane dükkân, 48 tane ofis, 496 lojman. Biz bunu teslim etmişiz depremden dolayı, 17 bini depremdir. Erzincan'a satmışlar... Ama bir şey ifade edeyim, demin Şırnak Milletvekilimiz güzel bir şey söyledi, "Bunlar yüksek fiyata satılıyor." dedi.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Bitlis.

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Arkadaşlar, rakamlar her zaman gerçeği yansıtır yani bilgi sahibi olmadan fikir zaten üretilmiyor. Ben size buradan küçük bir rakam vereceğim, 2011 yılında depremimiz oldu Van'da, 17 bin küsur binayı bir sene sonra, 2012'de konutları teslim ettik. Başkanım, konutları kaçta sattık biliyor musunuz? 75 bin TL. İki yıl ödemesiz, yirmi yıl vadeyle 75 bin TL'ye sattık. Şimdi, biz 2014'te de ödemelere başladık, iki yüz on ay gibi bir süre var burada ve biz şu anda on bir yıldır bu paraları ödedik. Daha yarısını ödemişiz, 75 binin 35 binini ödemişiz, daha henüz geri kalan dokuz yıllık bir ödememiz var, aylık ödeme tutarı 345 TL. Şu anda o gün konutu alan arkadaşımız bugün de ödüyor 345 TL. Peki, bugün TOKİ'nin o hak sahibi arkadaşımızın TOKİ'sini sattığı zaman kaçta satacak? 5 milyon lira arkadaşlar. 75 bin TL'ye TOKİ vermişiz, şu anda o konutlar 5 milyon, bilemedin 4 milyon oldu. Yani Toplu Konutta fiyat yüksektir, demin hocamın dediği gibi muhasebe çalışmalarını, ben muhasebeci değilim ama ne? Tüccarım sonuçta, matematiksel hesabı da çok iyi biliyorum. Yüksek fiyatlardan bahsediyorlar, yahu yüksek fiyattan bahsediyoruz arkadaşlar ama dönüp de Şırnak'ta -örnek veriyorum- veya Van'da en son çıkan 500 bin konut kapsamında Mahmut ağabey, 6.804 tane konutun ihale sürecine kaç kişi girdi biliyor musunuz? 64 bin kişi. Yahu arkadaş para yoksa bu 64 bin kişi nasıl giriyor yani pahalıysa niye 64 bin kişi giriyor? Bu yirmi yıllık...

MAHMUT DİNDAR (Van) - O, oradaki yoksulluğu gösterdiği için.

KAYHAN TÜRKMENÖĞLU (Van) - Ağabey, doğrudur, yirmi yıllık bir süreç bu. Adam konutunu alacak, yirmi yılda ödeyecek. Biz bunları niye rakamlarla anlatıyoruz? Yani burada Türkiye'de değil, dünyada böyle bir TOKİ'nin örneği yok. Şimdi, biz bunu... Hani diyor ya "Yiğidi öldür, hakkını yeme." Biz bu şehirleri ihya ederken, yaparken her alanda şimdi 530 bin metre karelik benim şehrimde 4 tane millet bahçesi yapmış, TOKİ yapmış. İlkevim Arsa Projesi kapsamında 4.254 tane arsa tahsis yapılmış ve nihayetinde Sayın Başkanım, özellikle hassaten rica ediyorum, bir insan geçmiş tarihini bilemediği, yaşayamadığı zaman geleceğini kurgulayamaz. 1915 yılında Van ilinde eski Van şehrimiz Ruslar ve Ermenilerin Taşnak ve Hınçak çeteleri tarafından yakılmış, yıkılmış, yüz yıldır sahipsiz bir şehir. Bir taraftan Kültür Bakanlığımız bunu ayağa kaldırıyor, bir taraftan Vakıflar Genel Müdürlüğümüz bunun restorasyon çalışmalarını yapıyor, TOKİ de bize bir vizyon çizdi, eski Van şehrinin minyatürünü yani eski Van şehrini yeniden ayağa kaldıracğız. İçinde kahvaltı salonları, butik otelleri, restoranlar, kafeteryalar, el sanatları, atölyeler, dükkânlar, sergi alanları kent turizmine kazandırılacak. İhalesi yapıldı, bitti, hassaten bu konuda elinizi üzerimizden çekmeyin, biz bir yıl içerisinde bunu bitirelim. Bizim geçmişten bugüne gelen -şeyimizde nedir- vizyon projemizin de o bölgede bir eseriniz olsun diye -vardır bir sürü eserleriniz ama- bu eski tarihi de yeniden ayağa kaldırmak için bunu da özellikle hassaten sizden rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii ki konuşulacak çok şey var ancak ben son olarak şunu söylüyorum. Biz Mahmut'la iyi bir dostuz, benim hemşerim, Van'da milletvekillerimiz olarak hep şunu söylüyorum, buradan son bir çağrı yapayım: Van'da sorunları değil, çözümleri; umutsuzluğun değil, kalkınmanın şehri hâline getirmek için beraber ve birlikte bütün çalışmalara ortak olalım. Eleştirmek en basit çözümdür ama gerçekten icra etmek, yapmak meşakkatli bir iştir. Bunun için sizin de Van'la ilgili ne kadar sevdalı olduğunuzu biliyorum. TOKİ Başkanına da ve TOKİ heyetime de dünden bugüne kadar hizmet etmiş Bakanlığımıza da Vanlılar adına ben bir milletvekili olarak, şehrin bir vatandaşı olarak arkadaşlar, şükranlarımı sunuyorum. Van, TOKİ sayesinde yeniden bir Van oldu, yeniden bir şehir planlaması yapıldı. Eksikliklerimiz var mı? Var. Sorunlarımız vardır, onları da biz çözeceğiz yani sorun olmayacak bir şey yok. Yüzyılın sorunlu, birikimli bir şehri var, onları da beraber çözeceğiz Allah'ın izniyle diyorum. Sizi ve heyetinizi Başkanım, kutluyorum, tebrik ediyorum, Sayıştayımıza teşekkür ediyorum, Cumhurbaşkanlığı Strateji Başkanlığımıza teşekkür ediyorum, Maliye

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 34

Bakanlığına teşekkür ediyorum. Milletvekili arkadaşlarımıza, olumlu veya olumsuz görüş belirten bütün arkadaşlarımıza saygı duyuyorum. Komisyon Başkanımıza da sabrı için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Türkmenoğlu.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Buyurun.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Biz sunumumuzda TOKİ'nin hakkını verdik, zaten sunumumuzda söyledik.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, peki ama bakın, sizinle ilgili olumsuz bir şey söylemedi, gayet olumlu şeyler söyledi.

Lütfen, lütfen, lütfen ama karşılıklı...

MAHMUT DİNDAR (Van) - Şimdi, biz öneri ve eleştirilerimizi yapıyoruz ki arkadaşlarımız eksiklerini görsün, daha iyi hizmet versinler.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Eyvallah, teknik olarak...

MAHMUT DİNDAR (Van) - Bu anlamda bir...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Zabun.

OSMAN ZABUN (Isparta) - Sayın Başkanım, değerli komisyon üyesi arkadaşlar; vallahi yani ne diyeyim, şimdi, bazı muhalefetteki arkadaşlar konuşurken kendimi uzayda filan hissettim ama bu arada da bir hikâye vardır bize anlatılan, o hikâye aklıma geldi. Şimdi, vatandaşın bir tanesi, o eski dava takipçileri vardı, dava takipçilerine gidiyor, "Ben boşanmak istiyorum, bana bir dilekçe yaz, okuma yazma bilmiyorum." diyor. Dava takipçisi soruyor "Dilekçe kaç paralık olsun." diye. Diyor ki "Nasıl yani?" "2,5 liralık dilekçe var, 5 liralık dilekçe var." diyor. Nihayetinde adam "5 liralık olsun benim dilekçe." diyor. Yazıyor dava takipçisi dilekçesini, götürüyor mahkemeye veriyor. Duruşma günü geliyor, hâkim çıkıyor, "Oğlum ne diyorsun?" diyor "Efendim, benim okuma yazmam yok, bu dilekçeyi siz bir okuyun, ondan sonra ben de ona göre bir şeyler söyleyeyim." Hâkim dilekçeyi okumaya başlıyor, davacı vatandaş ağlıyor, hâkim okuyor, vatandaş ağlıyor, hâkim okuyor, vatandaş ağlıyor. Hâkim en sonunda diyor ki: "Oğlum, ya, niye ağlıyorsun" "Efendim, benim başıma neler gelmiş de haberim yokmuş." diyor. Şimdi yani işin özü, bunları duyunca insan böyle hissediyor. Öbür taraftan bu bir tarafa yani ben şunu ifade etmek istiyorum: TOKİ çok problemlili yönetiliyor, çok sorunlar var, çok sıkıntılar var, çok beceriksiz ve marifetsiz bir yönetim var, o yüzden 1 milyon 750 bin konut üretti; Türkiye'de rekor. Çok kötü konutlar üretiyor, içine girilmez, o yüzden depremlerde bir tane binası yıkılmadı, hasar görmedi. Yine, çok kötü, çok pahalı konutlar üretiyor, o yüzden 500 bin konuta 7 milyon vatandaş müracaat etti. Yani bu da bir tarafa, şunu ifade etmek istiyorum: TOKİ, ya gerçekten dünyada eşi benzeri olmayan bir süreç yaşıyor ve bundan dolayı ne kadar tebrik etsek, ne kadar teşekkür etsek azdır ama burada şöyle bir özellik var, Türkiye'nin en gözde KİT'lerinden bir tanesi, hiç tartışmasız, bütün dünya da bunu takdir ediyor, dünyanın başka bir yerinde böyle bir örnek maalesef yok yani, şimdi, bu kadar gözde olmak da beraberinde bazı şeyleri getiriyor yani herkesin gözü sizde, nazar boncuğu gibi, kusurları da herkes bunu çok ciddi şekilde ele alıyor. O yüzden, bence bu üst seviyedeki konumu korumak için daha çok çalışmak gerekiyor. Benim bunu ortaya koyacağınızdan da herhangi bir kuşku yok Allah'ın izniyle. Yine, TOKİ hani doğrudan destek veriyor, doğrudan vatandaşımıza konut üretiyor ama bir de dolaylı desteği var, 1 milyon 750 bin konut üreterek piyasada konut arzında önemli bir katkı sağlamış ve bunun bir sonucu olarak da piyasada konut fiyatları birçok vatandaşımızın da alabileceği seviyelerde kalmıştır yer yer; bunu da ifade etmek istedim.

Ben tekrar bütün TOKİ çalışanlarımıza bu güzel projeyi baştan sona istikrarlı bir şekilde ve başarılı bir şekilde sürdürdüklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Zabun.

Sayın Karaman, buyurun.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Evet, Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın TOKİ Başkanı, Başkan Yardımcıları, değerli yöneticiler, Sayıştayımızın değerli denetçileri, diğer kurum ve kuruluşlardan gelen arkadaşlar; hepinizi sevgi, saygı ve hürmetle selamlıyorum, hoş geldiniz.

TOKİ Başkan ve ekibine öncelikle bu brifing için çok teşekkür ediyorum. Ülkemizin en kapsamlı konut hamlesini yapan TOKİ asrın felaketinde çok iyi bir sınav verdi, bunun için özellikle teşekkür ediyorum. Gerçekten biz 6 Şubat 2023'te deprem bölgesine gittiğimizde ümitlenmeliyiz ama ama hakikaten buralar nasıl düzelecek diye deprem bölgesinin bir milletvekili olarak çok korkmuştum ama gerçekten Çevre Bakanlığımız ve TOKİ bu işi başardı, bunun için özel teşekkür ediyoruz.

Değerli Başkanım, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Çevre Bakanı Sayın Murat Kurum ve ekibi, TOKİ Başkanı ve ekibi hakikaten gayretli çalışmalarıyla 450 bin konutu yapmayı başardı ve deprem bölgesi, Allah'a şükür, şimdi yaşanabilir bir şehir oldu. Ayrıca, depremde hepimizin dikkatini çeken bir konu ise hakikaten her yer yıkılmış ama TOKİ konutlarında, Allah'a şükür, hiçbir bina yıkılmamıştı, bu da TOKİ'nin güvenilirliği, ülkemizin iyi yönetildiğini ispat için de önemli bir delildi, dolayısıyla da bunun için de teşekkür ederiz.

Evet, sahadan gelen talep ve isteklerimize hakikaten TOKİ ve yönetimi çok önem veriyor, bunun için ayrıca mutlu olduğumuzu belirtmek istiyorum çünkü milletvekili olarak sahadan gelen taleplerin geri dönüşü bizim için çok önemli, olur ya da olmaz, bunun ötesinde geri dönmek, "Onu şöyle yapıyoruz." gibi çözümler bulmak bizim için önemli, onun için hakikaten buna da teşekkür

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 35

ediyorum. Bugüne kadar 1 milyon 770 bin konut yapması da dünyada teşekkür edilecek bir konu, dolayısıyla 5 Ekim 2025 tarihinde 500 bin sosyal konutu Cumhurbaşkanı açıklandıktan sonra hakikaten halkımız da buna çok ilgi gösterdi ve biraz önce gerçi TOKİ'nin brifingde "5 milyon" diyor ama ben biliyorum, 7 milyon civarında müracaat var. Bu da demek ki işimiz daha da zorlaşıyor yani 10 misli, 11 misli müracaat varsa hâlâ TOKİ'nin gelecekte büyük, çok daha büyük işler yapmasını gerektiriyor.

Evet, şehir buluşmalarında -biz biliyorsunuz, AK PARTİ olarak şehir buluşmaları yapıyoruz- hepimiz orada görevliyiz, gidiyoruz, diğer şehirlerin durumunu da gözden geçirdiğimizde oradaki ufak tefek problemlere de gösterdiğiniz ilgi için de hakikaten çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, birazcık da müsaade ederseniz seçim bölgem Erzincan'a gelmek istiyorum. Biraz önce gerçi Van milletvekilimize biz muhalefetten gelen şeyler için demiştim ama siz üzerinize aldınız, Van'a çok şey yapmak bizim için çok iyidir, Van'a daha çok yapılsın; bizim öyle bir kıskançlığımız yok. Seçim bölgem Erzincan'ımıza toplam 12 bin konut yapılmış, 1.811 konutun yapımına devam ediliyor, 1.862 konut da planlandı. Bu bizim açımızdan son derece önemlidir, gerçekten deprem bölgesi olan Erzincan'da toplu konutun yaptığı her şey bizim için çok önemlidir. Bu önemli çalışmalarla hemşehrilerimizin güvenli yuvalara kavuşmasına katkı sağlayan başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, Çevre Bakanımız Sayın Murat Kurum'a, TOKİ Başkanımıza, ekibine, herkese çok teşekkür ediyorum ancak depremin her zaman gündemde olduğu Erzincan'ımızı Çevre Bakanlığımızın kentsel dönüşüm çalışmaları ve TOKİ yatırımlarıyla depreme dayanıklı hâle getirmek için çalışmaların biraz daha hızlanarak devam etmesi lazım. Hedefimiz Erzincan'ımızı depreme dayanıklı, örnek bir şehir hâline getirinceye kadar bu çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektir.

Ayrıca, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı konut seferberliği kapsamında Erzincan ili Çadirkaya beldemizde konut planlaması yapılmamıştır. Bunu birkaç kere de sizlerle görüştük, bu da bölgede yaşayan vatandaşlarımızı üzmektedir. Bu beldemizde bugüne kadar TOKİ tarafından hiçbir konut yapılmamıştır, buraya, Çadirkaya beldemize konut yapım planlamasını istiyoruz.

İkinci bir isteğimiz, ilimizin Refahiye ilçesinde devam eden TOKİ konut yapımı yavaşladı, acilen önlem alınmasını istiyoruz ve böylece bu çalışmaların sürdürülmesini ve deprem bölgesi olan Erzincan'ın hakikaten depreme dayanıklı bir şehir olarak örnek gösterilmesini istiyoruz, konutların yapımı bitinceye kadar da Erzincan'da çalışmalarımızı sürdürmek istiyoruz.

Diğer taraftan, Erzincan'da, bildiğiniz gibi, hakikaten bir Vasgirt Deresi Projemiz var, burada da konutlarımız var, onun için bunun da bir an önce bitirilmesini istiyor, çalışmalarınızda başarılar diliyor, teşekkür ediyorum, herkese saygılar sunuyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Karaman.

Buyurun Sayın Kaya.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın TOKİ Başkanı, Bakanlığımızın ve Sayıştayın değerli temsilcileri; Antalya Milletvekili olarak TOKİ'yi ilgilendiren konularda bazı görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Antalya'mızda vatandaşlarımızın karşı karşıya olduğu en önemli sorunlardan biri her geçen gün artan konut ve kira fiyatlarıdır. Bugün asgari ücretle çalışan vatandaşlarımız, emeklilerimiz, gençlerimiz için ev sahibi olmak giderek zorlaşırken kiralarnı ödeyebilmek dahi ciddi bir ekonomik mücadeleye dönüşmüş durumda. TOKİ tarafından Antalya'mızda 13.213 sosyal konut yapılmasının planlanmasını elbette olumlu karşılıyoruz, vatandaşlarımızın güvenli ve uygun koşullarda konut sahibi olmasını destekliyoruz. Ancak burada üzerinde durmamız gereken mesele yalnızca kaç konut yapılacağı değil bu konutların nerede, kimler için ve hangi koşullarda üretileceğidir. Açıklanan programda 13.213 konutun 12 bini Döşemealtı ve Konyaaltı ilçelerimizi kapsayan merkez projesine ayrılmıştır. Manavgat'a 500, Serik'e ise 150 konut öngörülmüştür. Bu ilçelerimiz için öngörülen konut sayılarının mevcut ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalacağını düşünüyoruz. Bu nedenle, konut sayılarının artırılmasını ve Antalya'mızın diğer ilçelerinde de sosyal konut yatırımlarına daha fazla ağırlık verilmesini talep ediyoruz. Çünkü Antalya'mızın 19 ilçesinin her birinin kendine özgü dinamikleri var. Sosyal konut projelerinin de ilçelerimizin gerçek ihtiyaçları dikkate alınarak planlanması gerektiğine inanıyoruz.

Burada turizm çalışanlarımızın barınma sorununa da dikkat çekmek istiyorum. Antalya'mızda turizm çalışanlarımızın önemli bir bölümü yılın yalnızca altı ayında çalışabiliyor, sezon sona erdiğinde düzenli gelirleri kesiliyor, yüksek kira fiyatları karşısında barınma sorunları da daha da ağırlaşıyor. Turizm sektöründe çalışan vatandaşlarımızı da sektörde tutabilmemiz gerekiyor çünkü sezon sonunda yaşanan işsizlik ve barınma sorunları nedeniyle birçok çalışanımız farklı sektörlere yönelmek zorunda kalıyor. Bu durum turizm sektörümüzün nitelikli personel ihtiyacını karşılamasını da zorlaştırıyor. Turizm çalışanlarımızı sektörde tutabilmek, Antalya turizminin geleceği ve sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. Bu konuyu daha önce de Meclisimizde gündeme getirmiştik, TOKİ tarafından turizm çalışanlarımıza yönelik sosyal konut ve kampüs tipi lojman projelerinin hayata geçirilmesini önermiştim. Buradan TOKİ Başkanımıza ve yönetimine bir çağrıda bulunmak istiyorum: Antalya'mızda özellikle turizm tesislerinin yoğun olarak bulunduğu bölgelerde çalışan vatandaşlarımızın barınma sorununa yönelik özel sosyal konut ve lojman projelerinin geliştirilmesini talep ediyoruz. Bu projelerin ilgili bakanlıklarımız, yerel yönetimlerimiz ve turizm sektörü temsilcileriyle iş birliği içerisinde hayata geçirilmesinin büyük fayda sağlayacağına inanıyoruz. Çünkü turizm çalışanlarımızın barınma sorununu çözmek, aynı zamanda yetişmiş personelimizi sektörde tutmak ve Antalya turizminin geleceğine yatırım yapmak demek olduğunu düşünüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 36

Kıymetli milletvekilleri, kıymetli hazırun; Antalya'mız her geçen yıl büyüyen, nüfusu artan bir ilimiz. Bugün açıklanan, daha doğrusu, önceden açıkladığınız 13.213 konutluk proje önemli bir adım ancak önümüzdeki yıllarda da vatandaşlarımızın konut ihtiyacı devam edecektir. Bu nedenle, Antalya'mızın önümüzdeki beş ve on yıllık dönemlerdeki konut ihtiyacının şimdiden belirlenmesi ve sosyal konut üretiminin düzenli biçimde sürdürülebilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer önemli konu da vatandaşlarımızın ödeme gücüdür. Sosyal konut projelerinde yüzde 10 peşinat ve iki yüz kırk ay vade imkânı sunulmaktadır. Bu imkân önemli olmakla birlikte özellikle asgari ücretli, emekli ve dar gelirli vatandaşlarımızın uzun vadede taksitlerini ödeyebilmeleri de gözetilmelidir. Taksitlerde yapılacak dönemsel artışların vatandaşlarımızın gelirleriyle uyumlu olması, sosyal konut projelerinin amacına ulaşması açısından son derece önemlidir. Buradan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımıza sormak istiyorum: Antalya'mızın 19 ilçesinin konut ihtiyacı dikkate alınarak hazırlanmış uzun vadeli bir sosyal konut planlaması bulunmakta mıdır? İlçelerimizde planlanan konut sayılarının artırılması ve yeni projelerin hayata geçirilmesi için önümüzdeki dönemde nasıl bir çalışma yürütülecektir? Bizim beklentimiz, Antalya'mızın bütün ilçelerindeki konut ihtiyacının dikkate alınması ve vatandaşlarımızın ödeme güçlerine uygun koşullarda ev sahibi olabilmeleridir. Atılacak her olumlu adımı desteklemeye, Antalya'mızın ve hemşehrilerimizin ihtiyaçlarını dile getirmeye devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Sayın Ok, buyurun.

İSMAİL OK (Balıkesir) - Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, TOKİ'mizin Değerli Başkanı ve yöneticileri, Sayıştayımızın değerli temsilcileri, Bakanlıklarımızın kıymetli çalışanları; öncelikle, sözlerime başlarken hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Sözlerimi fazla uzatmayacağım çünkü TOKİ'nin yaptıklarını burada anlatmak gerçekten herhâlde sabaha kadar sığmaz. Hani bir söz vardır: "Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az." diye. TOKİ'nin başarısı sadece Türkiye'nin değil uluslararası kamuoyunun da gündeminde. TOKİ sadece ucuz konut yapmıyor, TOKİ son derece sağlam binalar inşa ediyor. Bunu asrın felaketinde deprem bölgelerimizde de gördük. Tabii, arkadaşlarımız mutlaka birçok ile, ilçeye gittiler. Deprem sonrası, o malum büyük deprem sonrası bir ay Kahramanmaraş'tan hiç ayrılmadık. En sağlam binalar TOKİ'mizin yaptığı binalardı ve bu binalar karargâh gibi kullanıldı, iyi ki yapılmış. Emeği geçenlerden yöneticileri başta olmak üzere bütün çalışanlarına -projeler dâhil olmak üzere- işçilerimize huzurlarınızda teşekkürü bir borç biliyorum.

Biraz önce de söylediğim gibi, sözlerimi fazla uzatmak istemiyorum. Geçen yıl bu vakitlerde Balıkesir'imizin Sındırgı ilçesi beşik gibi sallanıyordu. Yine devletimiz, TOKİ'miz üzerinden bir yıl geçmeden ağır hasarlı raporu olan ve yıkılan bütün binaları şu anda bitirdi. Dolayısıyla hem Çorum adına hem Balıkesir'imiz adına sizlere teşekkür ediyorum, ekibinizi kutluyorum. Hepinizden Allah razı olsun, sağlık sıhhatle başarılarınız daim olsun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ok.

Buyurun Sayın Özsoy.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sayın Başkanım, çok kıymetli komisyon üyeleri, çok kıymetli TOKİ yöneticileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında değişik bir konuşma hazırlamıştım ama vazgeçtim. TOKİ çalışanlarını ayakta alkışlıyorum. Hepsine çok teşekkür ediyorum. 99 depremini yaşayanlar, 2023 depremini yaşayanlar aslında TOKİ'nin ne kadar büyük bir kuruluş olduğunu, nereden nereye geldiğimizi çok iyi görmeleri lazım ama maalesef bazıları kulakları var, duymuyor; gözleri var, görmüyor.

Ben sizlere başarılar diliyorum, tebrik ediyorum. Allah yardımcınız olsun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Özsoy.

Sayın Aşıla, buyurun.

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli hazırun; hepinizi sevgi saygı, muhabbetle selamlıyorum.

Ben Genel Kurulda da hep bir dakikalık konuşmalar yapıyorum. Burada otuz saniyeye sığdıracağım, kendi kendime öyle söz verdim.

Öncelikle, tabii, TOKİ'nin kurucu başkanı -84'te- Vahit Erdem ağabeyi saygıyla anıyorum. Allah ondan razı olsun. Biz Vahit ağabeyi anarken "Kendisine gelen çikolatayı bile evine götürmezdi." derdi. Bizim rahmetli eniştenin çok yakın arkadaşıydı. Geçen bunu kendisine de söyledim -çok mutlu oldu- "Biz seni böyle hatırlıyoruz." diye.

Tabii, arkadaşlarımız TOKİ'nin yaptıklarını, nasıl yaptıklarını, yapması gerekirken yapmadıklarını, hepsini anlattılar. Ben başka bir soru soracağım: TOKİ ev yaptı, apartman yaptı, statlar yaptı, millet bahçeleri yaptı, sosyal donatılar yaptı. TOKİ ne zaman fabrikalar yapacak, endüstriyel tesisler yapacak, üretime dönük faaliyetlerde bulunacak diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Aşıla.

Evet, buyurun, Sayın Ataş.

DURSUN ATAŞ (Kayseri) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli bürokratlar, TOKİ'mizin Başkanı ve çalışanları; ben sadece teşekkür için söz aldım. Sabahtan bu yana aranızda bulunamadım MKYK toplantımız vardı, orada da çalıştık, buraya geldik. En azından bir teşekkür etmek istedim. Gerçekten takdirle karşılıyoruz. Biraz önce vekilimin söylediği gibi artık binaları bıraktık, konutları bıraktık, devletin zaten bütün binalarını yapıyorsunuz ve çok güzel işler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 37

başarıyorsunuz artık fabrikalara kadar döndük. Her kurumumuzun tabii ki bu şekilde çalışmasını dileriz. Sizler bizim yüz akımızsınız. İsmail vekilimin söylediği gibi, tüm dünyada gıptayla bakılan bir kurum hâline geldiniz. Nazar değmesin, çalışmalarınızı takdir ediyoruz, teşekkür ediyoruz, başarılarınızın da devamını diliyoruz. Hepinizin elinize, yüreğinize sağlık diyorum. Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Ataş.

Sayın Demir, buyurun.

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kıymetli milletvekillerim, değerli TOKİ yöneticilerimiz, TOKİ Başkanımız, çok kıymetli Sayıştayımızın temsilcileri ve kıymetli hazırun; ben teşekkür için söz istedim. Birkaç tane de şeyi söylemek istiyorum. Gerçi söyleyeceklerini söyledikten sonra Mehmet İrmez vekilimiz buradan gitti ama kendisiyle aynı komisyonun üyesiyiz, birkaç tane de alt komisyonda beraber çalışma yapıyoruz.

Şırnak'la ilgili başvurular noktasında son dönemde 1.400 tane konuta 11.500 tane başvuru olmuş. Hani dedi ya "Buraların ödemeleri yüksek, buraları kimse ödeyemiyor." O zaman, niye bu kadar insan başvurdu, niye bu kadar talep var, 1.400 kişiye karşılık niye 11.500 kişi?

Bunun yanında, az önce İsmail Ok vekilim, Balıkesir Milletvekilimiz "Anlayana sıvrisine saz, anlamayana TOKİ az." demek istedi herhâlde. Bu atasözünü değiştirdiğiniz için de size teşekkür ediyorum. Bu kadar iş yaptığınız için artık davul zurnaya gerek yok, TOKİ dokunmadığı yer 81 il, 923 ilçe, hatta bütün beldeler, 1.700 tane beldeye de dokunmuş vaziyette. Bu konuda sizlere özel olarak teşekkür ediyorum.

Aynı zamanda Mehmet Aşıl vekilime de cevap niteliğinde değil ama sadece bilgilendirme olsun diye söyleyeceğim. Kütahya'da hem merkezde hem Simav'da sanayi tesisleri şu anda TOKİ tarafından yapılıyor. Ankara'da da ANĞİM Saray şu anda TOKİ tarafından yapılıyor. Türkiye'nin en büyük, en ihtisamlı sanayi tesisleri pozisyonunda, işletmelerin de kullanılabileceği pozisyonunda olan yerler. Ben bu anlamda, bu başarıya imza atan, başta Levent Başkanım olmak üzere tüm TOKİ çalışanlarına, hassaten tüm Kütahyalı hemşehrilerimiz adına, sizi takdir eden tüm milletvekilleri adına, sizi takdir eden tüm vatandaşlar adına herkesin huzurunda teşekkür ediyorum. İyi ki varsınız, çalışmaya devam. "Biz cevabı en güzel yaptığımız işlerle vereceğiz." diyorsunuz, bunu da gösteriyorsunuz. Allah hepinizden razı olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Demir.

Buyurun Sayın Keskinkılıç.

DURMUŞ ALİ KESKİNKILIÇ (Karabük) - Sayın Başkanım, TOKİ'nin değerli, kıymetli çalışanları; ben de sadece teşekkür için söz aldım.

Gerçekten, deprem bölgesinde yapmış olduğunuz çalışmalar, Türkiye'de ortaya koyduğunuz çalışmalar, Türkiye'nin her köşesinde yaptığınız dar ve orta gelir grubu konutlar için ben teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunuyorum. Gerçekten Türkiye'nin her tarafında eserleriniz var. Gerçekten sizleri tebrik ediyorum, Sayın Bakanımı tebrik ediyorum. Allah sizlerden razı olsun, Allah eksikliğinizi vermesin diyorum.

Teşekkürlerimi ve minnetlerimi sunuyorum efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Keskinkılıç.

Evet, son iki konuşmacı...

Şimdi Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de TOKİ Başkanımıza ve kıymetli heyetine öncelikle Komisyonumuzda hoş geldiniz diyorum. Toplantıya sonradan katıldım. Muhakkak kurumumuzun daha iyi hizmetler verebilmesi için çok güzel eleştiriler de, öneriler de olmuştur.

Sayın Başkanım, deprem bölgesinde çok yakından çalıştık. Yaptığınız çalışmaları sadece bizler değil, milletimiz de takdir ediyor. Başta Hatay olmak üzere tüm deprem bölgesi neredeyse bir şantiye idi. Bugünler için de vatandaşlarımız artık sıcak yuvalarına yerleşmeye başladılar. Bu manada, toplu konut idaresinin faaliyetleriyle ilgili söylenecek bir şey yok. Üzerinize düşeni fazlasıyla yaptınız, Allah hepinizden razı olsun.

Ben sadece bir hususta aslında toplu konut idaresinden bir manada destek talep edeceğim. Sizlerle beraber, sahada hep birlikte çalışırken yapmış olduğumuz bir gözlem vardı, "orta hasar garabeti" diyoruz biz ona. Bu "orta hasar" meselesini bizim literatürümüzden kaldırmamız lazım diye düşünüyoruz. Değerli milletvekillerimiz de konuya uzak olan arkadaşlarımız anlasınlar diye küçük böyle bir orta hasar meselesini açmak isterim. Kıymetli milletvekillerim, depremin binalara vermiş olduğu hasar durumuna göre Bakanlığımızın bir skalası var: "Ağır hasarlı, orta hasarlı ve hafif hasarlı" diye. Ağır hasarlı konutlar direk devletimiz tarafından eğer şartlar sağlanıyorsa hak sahibi yapıp toplu konut idaresinin onlara birer konut yapması yolu açılıyor. Ancak "orta hasar" dediğimiz mesele sadece 2023'te yaşanan depremde değil, öncesindeki Elâzığ Sivrice ve İzmir depreminde de başımıza çok büyük problemler, sıkıntılar açtı. Orta hasar şu arkadaşlar: Depremin bir hasar durumu aslında fakat Sayın Cumhurbaşkanımız da depremin ilk anında "Ben orta hasarı da ağır hasar sınıfına ilave edeceğim. Dolayısıyla, orta hasar sahibi vatandaşlarımız da hak sahibi olsun." diye bir beyanatı oldu fakat ondan sonraki süreçte maalesef bu beyanatın tam arkasında kurumlar olarak duramadık. Sizlerden ricam, hâlâ daha deprem bölgesinde maalesef orta hasar meselesini tartışıyoruz. Bizim artık kendi literatürümüzden bunu çıkartıp bir yapı depremden sonra ya hasar almıştır ya da almamıştır. Hasar almışsa zaten onun hak sahibi olması için koşullar ve yöntem ortadadır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 38

Dolayısıyla, Toplu Konut İdaresi bu konuda ben görüş olarak da Bakanlığı bu manada etkileyeceğini düşündüğüm için, hiç değilse bundan sonraki süreçlerde bu orta hasarla ilgili yaşadığımız sıkıntıları, problemleri yaşamayalım diyorum.

İkincisi, toplumun her kesimine göre konut yapıyoruz. En son, hiçbir gayrimenkulü olmayan vatandaşlarımıza, ekonomik düzeyi çok aşağıda olan kesimlere yönelik projeleriniz oldu. Bu projelerinize ilaveten bizim de bir önerimiz var. Bugün Türk ekonomisinin lokomotif dediğimiz sanayi tesislerimizde yaklaşık 2 milyon 300 bin mavi yakalı kardeşimiz, abimiz, hemşehrimiz, vatandaşımız çalışıyor. Bu 2 milyon 300 bin çok büyük bir rakam. OSB'lerde çalışan -Ticaret Bakanlığının açık kaynak verilerinden aldım bunu- bu 2 milyon 300 bin kardeşimizin çalışmasıyla Türkiye ekonomisi büyüyor, genişliyor. Bu vatandaşlarımıza, bu arkadaşlarımıza yönelik de bir proje geliştirilmesinin doğru olacağını düşünüyor, tekrardan yapmış olduğunuz tüm çalışmalarda sizlere ve ekibinize başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

Son konuşmacı olarak Sayın Kıratlı, buyurun.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın TOKİ Başkanım ve şahsında TOKİ'mizin değerli bürokratları; öncelikle sunumunuz ve ortaya koyduğunuz çalışmalar, vizyonunuz için de ayrıyeten teşekkür ediyorum ama konuşmamın öncesinde şuna değinmek istiyorum: Bugün daha çok 6 Şubat depremleri ve yakın tarihte yaşanan felaketler üzerinden TOKİ'nin başarısını değerlendiren konuşmalar yapıldı ve genelde de hep çok teşekkürle sonuçlanan konuşmalar yapıldı ama ben biraz daha geriye gitmek istiyorum, 1999 depremine gitmek istiyorum. Google amca bu konuda çok net, girdiğimizde hiçbir şekilde yalan söylemiyor ve o günü de açıkça ortaya koyuyor. 1999 depreminde sadece kamu binalarını yapan bir devlet anlayışından bugün hamdolsun Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde sosyal devlet anlayışıyla her felakette milletin yanında olan bir devlet anlayışına büründük ve o günden bugüne sadece 6 Şubat depremlerinde mi? Hayır. Şöyle geriye dönüp baktığımızda az önce Kayhan Bey ifade etti, Van'da, Elâzığ'da, İzmir'de sadece depremlerde mi? Hayır. Her felakette orada olan ve insanların yaralarını sarmaya çalışan bir TOKİ var; bu anlayıştan dolayı her bir ferdinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Tabii, 6 Şubat asrın felaketine de ayrı bir paragraf açmak istiyorum. 6 Şubatta 11 ilimizi etkileyen ve çok büyük bir yıkıma yol açan, asrın felaketini yaşadığımız bir depremi yaşadık; bu vesileyle, 6 Şubat depremlerinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum. Tabii, yaşadığımız acı çok büyüktü. Canlarımızı kaybettik; insanlarımız evlerini, iş yerlerini, umutlarını, bir ömür boyunca biriktirdiklerini de kaybetti. Böylesine ağır bir felaketin ardından kısa sürede yüzlerce şantiyenin kurulması ve dünyada eşi benzeri görülmemiş bir çalışmayla şehirlerimizin yeniden ayağa kaldırılması çok büyük bir iradenin, güçlü bir koordinasyonun ve olağanüstü bir emeğin sonucudur. Tabii, sunumunuzda ifade ettiniz; TOKİ eliyle 350 bin, diğer kurumlarımızla beraber toplamda 455 bin konutu kısa süre içerisinde hak sahiplerine teslim ettik. İşimiz bitti mi? Hayır. Önümüzde daha açıkladığımız 500 Bin Sosyal Konut Projeleri var. Sadece konutları mı yaptık? Hayır. Altyapıları yaptık, kamu binalarını yaptık, yaşam alanlarını yaptınız, Allah razı olsun. Tabii, bu rakamların her birinin ardında bir insan, bir aile, yeniden kurulan hayaller ve yeniden kurulan hayatlar var. Teslim edilen her bir anahtar bir ailenin yarına yeniden umutla bakabilmesidir. Elbette ki kaybettiğimiz canları geri getiremeyiz ama geride kalan vatandaşlarımızın yanında olmak, onları güvenli yuvalarına kavuşturmak en büyük sorumluluğumuz; TOKİ'nin bu sorumluluğunu yerine getirmesindeki emeğini 86 milyon vatandaşımız adına bir kez daha takdirle karşılıyor ve teşekkür ediyoruz.

Tabii, burada Sayın Tahtasız birçok konuda görüşlerini ifade etti. Şunu da bekledik: Evet, muhalefet görevini yapacak ama arada bir de olsa -hani bozuk saat günde 2 kere doğruyu gösterir ya- arada bir kere de olsa çıkıp yapılan hizmetlere bir teşekkür etmek herhâlde çok ağır gelmese gerek.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - "Bozuk saat" ifadesini size aynen iade ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Hatibi dinleyelim, lütfen.

ALİ KIRATLI (Mersin) - İnanın, vatandaşımızın nezdinde yapacağınız bu doğru konuşmalar sizin açınızdan da siyasetiniz açısından da gerçekten doğru karşılanacaktır ve haklılık payını bulacaktır.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Bozuk saat kendinizsiniz, aynaya bakarak konuşuyorsunuz.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Bunu şundan ifade ediyorum: TOKİ temsilcilerimiz çok iyi biliyor, Mersin'de de şu ana kadar -belki Van kadar olmasa da- epey bir sosyal konut yaptık. Şu anda Mersinli hemşehrimim belki de bu konuşmayı cankulağıyla dinleyecek.

Değerli TOKİ Başkanım, en son, biliyorsunuz, Yenişehir Çavak Konutlarını yaptık, Aydıncık'ta yaptık, Bozön'de yaptık. Vatandaşlarımızın, gerçekten, dar gelirli vatandaşlarımızın, orta gelirli vatandaşlarımızın düşük aidatlarla, düşük taksitlerle ev sahibi olabilmesinin önünü açtık fakat bitirdiğimiz konutlara maalesef vatandaşlarımız giremiyor, sebebi şu: Yerel yönetimler üstlerine düşen vazifeyi yapmadıkları için. Bakın, Yenişehir'de 1.078 konutu yaptık, hak sahiplerine teslim ettik; şu anda o 1.078 konutun suyu yok Başkanım, su yok; insanlar abdestini alamıyor, elini yüzünü yıkayamıyor, bulaşığını yıkayamıyor; hâlâ 1980'lerin İzmir'ini -bugün 2026 olmuş- Mersin'de bizim insanımız yaşıyor. Taşıma suyla o TOKİ'ye sular taşıyor. Buradan başta Mersin Büyükşehir Belediyesi ve MESKİ olmak üzere herkesi göreve davet ediyorum. Bir kere, burada bir siyasi hamasetle, hamasi siyasetle hareket etmek yerine yapılan projeyi desteklemek, vatandaşımızın hayat konforunu yükseltmek ve kolaylaştırmak her birimizin ortak sorumluluğu diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 39

Yine, o TOKİ konutlarının maalesef yolları çok dar. İşte, bin konut diyoruz, 2 bin konut diyoruz; her birini 3'le, 4'le çarparsak 4-5 bine, 10 bine yakın insanın hayatını idame ettireceği yerlerden bahsediyoruz. Yollarımız çok kötü. Kanalizasyon zaten apayrı bir konu. Yerel yönetimler üstlenmediği için TOKİ onu da kendi içinde çözme gayretinde bulunuyor; o yüzden, biz buradan özellikle yerel yönetimleri de göreve davet ediyoruz.

Tabii, sosyal konut seferberliğinde gösterdiğiniz gayretin ve çabanın da şahidiyiz Değerli Başkanım.

Tabii, Çorum'a da çok fazla hizmet gitmiş, Çorum'u da kıskandık yani herhâlde Çorum'un hizmet almadığı hiçbir beldesi ve ilçesi kalmamış.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Onu da...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Hatibi dinleyelim, lütfen.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Bu büyük seferberliğin önünü açan, depremzede vatandaşlarımıza verdiği sözlerin takipçisi olan Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Tahtasız, bakın, hazmetmeyi öğrenirseniz demokrasi adına çok büyük ilerleme kaydederez.

Sahadaki gayretinden, çalışmalarından ve koordinasyonu sağlamasından dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız, milletimizin evladı, hani o şantiyede emekçi olan Sayın Murat Kurum Bakanımıza çok teşekkür ediyorum.

Değerli TOKİ Başkanımıza ve onun şahsında TOKİ'nin bütün yönetimine, mühendisinden işçisine kadar emek veren herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Bir şeyi daha ilave etmek istiyorum: Olabiliyor, yaptığımız işlerde işler bittikten sonra eksiklikler olabiliyor Başkanım; o noktada da iletişim kurduğumuzda, inanın "Biz yaptık, oldu. Vatandaş gitsin, burada otursun." demiyor TOKİ; ekiplerini gönderiyor, oradaki bir prizlin tamirine varana kadar yaptırıyor. Bu konudaki hassasiyetinden dolayı da ayrıca teşekkür ediyorum. Milletimizin duasına vesile olan bu hizmetlerinizde başarılar diliyor, hepinizi de saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kıratlı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sayın Başkan, küçük bir düzeltme yapacağım; vicdani olarak, duydum, eğer cevap vermezsem rahatsız olurum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - 1999 yılında sayın milletvekilimiz "Devletimiz sadece kamu binaları yaptı, vatandaşımıza konut yapmadı." dedi ama şimdi, o dönem Milliyetçi Hareket Partisinin de iktidar ortağı olduğu bir dönemdi, Bayındırlık Bakanlığı Milliyetçi Hareket Partisindeydi. O dönem devletimiz sadece kamu kurumları yapmadı; bakın "Google'a sordum." diyor, ben de şimdi Google'a sordum, 44.107 adet geçici konut yapılmış, 150 bin insan bu geçici konutlara yerleştirilmiş; peşine kalıcı konutlar yapıldı, peşine "Evinin Yapana Yardım" modeliyle de vatandaşlarımızın evlerinin yapılmasıyla ilgili de bir çalışma başlatıldı.

Afetleri yarıştırmıyorum ama devletimiz her dönem afetzedenin yanında olmuştur; az olmuştur, fazla olmuştur. Dün, 1999 yılında da devletimiz sadece kamu binalarında değil, vatandaşlarımızın haneleriyle ilgili de aksiyon almıştır, çalışma yapmıştır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

Evet, böylece geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

Şimdi, sözü Sayın Başkanımıza vermeden önce bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum.

Sayın Başkanım, sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi "web" sayfasında yayımlanmasından itibaren on beş gün içinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz

Sayın Başkanım, şimdi sayın milletvekillerimizin sorularını yanıtlamak üzere sözü size veriyorum.

Buyurun.

TOKİ BAŞKANI MUSTAFA LEVENT SUNGUR - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; çok teşekkür ederiz.

Ben, öncelikle, bütün bu yapıcı eleştiriler için her vekilimize hassaten teşekkür ediyorum kurumum adına ve şahsım adına. Bunlarla ilgili tüm işlemleri ve tüm düzeltmeleri en hızlı şekilde yerine getireceğimizi beyan etmek istiyorum.

Tabii, sorulan soruların büyük bir kısmı bizim yazılı olarak cevaplayabileceğimiz nitelikte olduğu için ben çok hızlıca ana konularla ilgili bir iki tane şeyi ifade etmek isterim.

Birincisi: Tabii, bizim yaptığımız tüm kampanyalarda, konut ana projelerinde -yani 50 Bin, 100 Bin, 250 Bin ve şimdi 500 Bin Konutta- ana esasımız şehirlerin nüfus dağılımına göre konut sayılarını belirlemek oluyor ancak bu 500 Bin Konutta bir farklılık yapmak zorunda kaldık. Bunu da burada, Komisyonunda birçok deprem bölgesi milletvekili olduğu için onların bileceklerini biliyorum ama tekraren söylemekte fayda var: Biz deprem bölgesindeki illerimize biraz daha pozitif ayrımcılık yaptık bu konuda çünkü birincisi, burada nüfus hareketleri olmuştu, biz o anki nüfuslara göre bir değerlendirmeye konut rakamlarını belirlediğimizde şehirlerin hakkını vermiş olmayacaktık. Yapılan tek şey sadece bu manada bir pozitif ayrımcılıktır, geri kalanların tamamı şehirlerdeki ve ilçelerimizdeki nüfusa oranla verilmiştir.

Tabii, bir diğer durum da -sayın vekilimize ben aslında o konuyla ilgili cevap verirken de söyleyeceğim ama çok hızlı- bazı şehirlerimizde yer bulmayla ilgili ciddi sıkıntı yaşıyoruz. Mersin Milletvekilimiz biliyor, bizim bugüne kadar, mesela gecikmelerin ana sebebi... Tabii ki 2023 yılının 6 Şubatında olan deprem bizim önceliğimizi belli bir süre için başka bir yere çevirmemize neden olmuşsa da biz asla 250 Bin Sosyal Konut Kampanyası'ndaki yapımdan geri durmadık ama gecikmelerdeki en önemli sebep yerlerin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 40

bulunmasındaki zorluklardır. Yani bunların en önemli örneklerinden bir tanesi Mersin'dir; yine, Antalya da bizim yer bulmayla ilgili çok ciddi sıkıntı yaşadığımız illerden hem merkezde hem ilçelerde; işte, Manavgat bunlardan bir tanesi, çok zorlanıyoruz; Demre, aynı şekilde, çok zorlanıyoruz yani bunlarda yer bulurken çok zorlanıyoruz. Yine, geldiğimizde, özellikle Muğla merkezde... Siz de sayın vekilimiz de sordu; evet, biz orman ve mera alanlarını bu konutları yapabilmek için çıkartıyoruz, tarım arazilerinden uzak durmaya çalışıyoruz ama özellikle bazı vasfını yitirmiş alanlarda, özellikle bu alanlar haricinde bulunması mümkün değilse ancak o zaman ilgili kurumlarıyla görüşerek onların da rızasını alarak bu alanlarda, vasfını yitirmiş yerlerde değiştirerek buralarda konut inşa ediyoruz.

Yine, çok önemli gördüğümüz, bizim de zaman zaman hem antrenmanını yaptığımız hem de çalışmaya başladığımız sanayi kuruluşları için, sanayi için... Biz, hem sanayi tesisleri üretmek için hem de sanayi çalışanları için özel projeler üretme hususunda gerçekten çaba sarf ediyoruz. Birkaç tane örneğimiz var ama bunları genişleterek, artırarak devam ettireceğiz.

Sayın Vekilim, turizm çalışanlarıyla ilgili Antalya'da biz bir proje yaptık, bence çok da önemli bir noktada gidiyordu, biraz sekteye uğradı ancak biz, şimdi, özellikle turizm bölgelerinde, yeni ürettiğimiz alanlarda turizm çalışanları için özel alanlar oluşturarak bu alanların gerekirse turizm yatırımcıları tarafından yapılması ve sadece o alanların o amaçla kullanılması dâhilinde satışını da yaparak destekleyeceğimiz yeni bir projeye ilgili çalışma yapıyoruz. Bunu da çok önemli görüyoruz. Bunu ben özellikle belirtmek istedim çünkü yaptığımız ana işlemleri yaparken sizlerin istekleri ve eleştirileri doğrultusunda da hareket etmeye özel özen gösteriyoruz.

Sayın Vekilim, tabii, çok sorunuz vardı, tabii, bunların hepsini biz detaylı olarak cevaplandıracağız ama son olarak ben özellikle şu kısmı belirtmek istiyorum: Şimdi, TOKİ'nin kârı olarak gözüken hiçbir şey Toplu Konut İdaresinin -hani ben bunu belirtmek istiyorum- kârı değildir yani Toplu Konut İdaresi sonuçta bütün yaptığı işlemleri maliyet esaslı olarak üretmektedir. Biz bütün konutlarımızı maliyeti üzerinden satıyoruz yani İdarenin kârı veya zararı söz konusu olmamaktadır. İdare kazandığı her bir kuruşu, arsa satışlarıyla ama diğer bağlanmış gelirlerle kazandığı her bir kuruşu sosyal konut üretiminde kullanır ve bunlardan hiçbir şekilde gelir elde etmez. Dolayısıyla, burada ben buranın ekonomik modelini çok basitçe tanımlamak istiyorum çünkü önemli; İdare, kendisine verilen kaynaklarının tamamını sadece ve sadece nakit akışını yönetmek için kullanır efendim. Biz iki yılda harcayarak yaptığımız bir konutun vatandaşa satışını yirmi yılda yönetmek zorunda olan bir İdareyiz. Dolayısıyla, bu İdarenin buradaki nakit akışını götürebilmesi için bu kaynakları kullanması gerekmektedir. Konu bu kadar özette, belki bu kadar basit şekilde anlatılabilir.

Sayın Başkanım, ben tekrardan hem sizlere hem de tüm vekillerimize yapıcı bütün eleştirileri için teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı 2023 ve 2024 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Önce 2023 yılı sonuç bölümünü okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2023 yılı bilançosu ve 42.147.119.459,90 TL gelir fazlasıyla kapanan gelir ve gider hesabı tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2024 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2024 yılı bilançosu ve 77.517.381.313,76 TL gelir fazlasıyla kapanan gelir ve gider hesabı tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 2023 ve 2024 yıllarına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara ben teşekkür ediyorum, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli Komisyon üyelerimiz, toplantımıza, Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim Şirketinin 2023 ve 2024 yıllarının bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam ediyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerimizin, Sayıştay temsilcilerinin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdürümüze veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

VAKIF İNŞAAT RESTORASYON VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KAYNAR - Sayın KİT Komisyonu Başkan ve üyeleri, Sayıştay Başkan ve üyeleri; Şirketimiz, 1977 yılında kurulmuş olup kuruluş amacı her türlü inşaat, donanım, onarım, restorasyon, taahhüt işleri, proje hazırlamak, inşaat işlerinde müşavirlik ve mühendislik etütleri yapmak, restorasyon mimarı,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 41

sedefkâr, sanat tarihçisi, kalemkâr ve bunlara benzer meslek erbabı gruplarını kadrosunda bulundurmak. Bu meslek gruplarıyla ilgili okul, enstitü, araştırma merkezi ve bunun gibi eğitim tesisleri kurmak, yönetmek, işletmek ve işletilmesini sağlamak ve Türkiye genelinde yaptığı yüzlerce restorasyon çalışmasıyla eşsiz tarihî ve kültürel değerlerimizin aslını bozmadan bilimsel kurallar çerçevesinde estetiği ve fonksiyonu gözeterek geleceğe aktarmaktır.

Şirketimiz pek çok önemli inşaat ve restorasyon işlerini başarıyla gerçekleştirmiştir. Bu projeler arasında İstanbul'da Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane binası restorasyonu, Vahdetin köşkları koruluğu, Fatih Sultan Mehmet'in yargılandığı bina, Edirne'de Ayşekadın Cami Merkez Saray Hamamı, Elâzığ'da, eski Hükümet Konağı, Trabzon'da Türk Eğitim Vakfı binası restorasyonları şirketimiz tarafından yapılmıştır. Bunlar birkaç tane örnek, bunları çoğaltabiliriz. Şirketimiz eski eser restorasyonlarında konuyu bilinçle ele almakta, bu alanda faaliyet gösteren diğer özel sektör kuruluşları için de emsal teşkil eden standart belirleyici başarılı çalışmalarda bulunarak bu eserlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında önemli rol almaktadır.

Şirketimiz, iş hacminin artırılması amacıyla restorasyon çalışmalarının yanı sıra kentsel dönüşüm faaliyetlerini de sürdürmektedir. Kentsel dönüşüm çalışmalarımız İstanbul ili Ataşehir ilçesi, Üsküdar ilçesi, Maltepe ilçelerinde devam etmektedir. Şirketimiz 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2'nci maddesi uyarınca Kamu İhale Kanunu'na tabi olup, kamu ihale mevzuatına tabi olmaksızın kamu kurumlarından doğrudan iş alınıp yapılmasına yönelik yapılacak mevzuat değişiklikleriyle iş hacminin daha da artırılmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda 20/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Alt Komisyon toplantısında bu hususta mevzuatta ne gibi yasal değişiklikler yapılabileceği hakkında sözlü öneride bulunulmuş ve Şirketimiz tarafından Toplu Konut İdaresi ve Vakıflar Genel Müdürlüğünün görüşleriyle 9/12/2024 tarihinde ve 24/1/2025 tarihinde KİT Komisyonu Başkanlığına gönderilmiştir.

Restorasyon ve kentsel dönüşüm uygulamalarındaki standardın yükseltilmesinde Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim Şirketi üzerine düşen görevin bilincinde olup bütün faaliyetlerinde devlet ciddiyeti ve özel sektör dinamizmiyle çalışmalarını artırarak devam ettirmektedir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, teşekkür ederim.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2023 ve 2024 yılı Alt Komisyon Raporu'nda bulgu ve öneri bulunmamaktadır.

Şimdi geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyemize ben söz vereceğim.

Sayın Olan, buyurun.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Evet, Sayın Başkanım, tekrar selamlıyorum.

Aslında, Vakıf İnşaat baktığımız zaman restorasyon mimarını, sedefkârı, sanat tarihçisini, kalemkârı kadrosunda bulunduracak, bu meslekler için okul, enstitü açacak. Amaç güzel ama çalışma bu mu, buna bakmak gerekiyor. Şirketin 2024 sonunda 17 çalışanı var, 3'ü fiilen TOKİ'de çalışıyor, geriye 14 kişi kalıyor. Bu 14 kişilik şirketin 7 kişilik Yönetim Kurulu var yani iki çalışana bir yönetim kurulu üyesi düşünüyorum. Bu 7 üyeye 2024'te 3 milyon 987 bin lira ödenmiş, dört yıl önce 840 bin liraydı. Üyelerin hepsi kamu görevlisi, asıl maaşlarını da ayrıca alıyorlar. Bu kurulda kimler var? Şirketin bize gönderdiği öz geçmişlere baktım, bir restorasyon şirketin yönetim kurulunda bir restorasyon mimarı yok, bir sanat tarihçisi yok. Vakıflar Genel Müdürlüğünü temsilen oturan üyelerden biri bir bakanlığın özel kalem müdürü, müdür yardımcısı, biri basın müşaviri, denetlediğimiz yıllarda aynı koltuklarına bakan danışmanları oturmuş. Kişilerin şahsıyla bir derdimiz yok elbette ki tabii ki hepsi kendi alanında değerli olabilir ama sormak lazım, özel kalem müdür yardımcısı yüz yıllık bir yapının restorasyonuna ilişkin hangi kararı verecek? Bu koltuklar restorasyon için mi yoksa ek gelir için mi sorusu da akıllara gelmiyor değil. Pekî, 14 kişi restorasyonu nasıl yapıyor? Yapmıyor. Sayıştay açıkça yazmış, şirket işlerinin büyük kısmını alt yükleniciler eliyle gerçekleştiriyor. Şirket işi alıyor, kamu ihale mevzuatına tabi olmadan seçtiği özel firmaya yaptırıyor, üzerine kendi payını koyuyor. Dört yıldır tek büyük işi var, Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane; 2016'da başlamış, on yıldır sürüyor, üçüncü etabın sözleşme bedeli 660 milyon lira. 2024 yılının sonunda bilançoda birikmiş hak ediş 1 milyar 5 milyon lira, sözleşme bedelinin yüzde 52 üzerinde ve iş bitmemiş. Bu farkın ne kadarı fiyat farkı, ne kadarı iş artışı? Alt yüklenici kim, nasıl seçildi? Şimdi, asıl meseleye gelmek lazım. Şirketin kârı 2022'de 8,7 milyon lira iken 2024'te 276 milyon lira oluyor yani 32 kat artmış. Restorasyondan mı? Hayır. Konut satışından. Ortaklar Ataşehir'de kamu arsasını şirkete sermaye olarak koymuş, şirket özel bir müteahhitte yarı yarıya kat karşılığı sözleşme yapmış, binanın yarısı müteahhide kalmış, şirkete kalan 41 daire açık artırmayla satılmış. 2024'te 382 milyon liralık satışın maliyeti 40 milyon lira, yüzde 90 kâr çünkü arsa şirkete sermaye olarak eski değeriyle gelmiş, inşaatı da müteahhit kendi payı karşısında yapmış. Satılan şey kamunun arsası.

Değerli üyeler, bu şirketin iki ortağı var, biri TOKİ, diğeri de Vakıflar Genel Müdürlüğü. Bu ikisinin ortak şirketi İstanbul'da kamu arsasında konut yaptırıp açık artırmayla en yüksek teklifi verene satıyor, daire başına ortalama 8 milyon lira. Şimdi, sırada Maltepe ve Üsküdar var. Buna restorasyon şirketi demek gerçekten çok zor.

Genel Müdürlüğümüzün konuşma metninde "2018'den bugüne yaklaşık 250 konut ve ticari alanın dönüşümü tamamlandı." deniliyor. Sayıştay raporlarında tamamlanmış tek proje var, 139 bağımsız bölüm. Diğer yüz küsur nerede? Aynı metinde "Türkiye genelinde yüzlerce restorasyon." deniyor, sayılan iş sadece dokuz, yedisi 2014'ten önce. Son olarak, son on yılda İstanbul dışında tek bir iş yok. Bitlis'te Ahlat mezarlığı var, medreseler var, eski Bitlis evleri var, kamunun restorasyon şirketi oraya gitmiyor, Ataşehir'de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 42

daire satıyor. Bu arada belirtiyim, Bitlis Milletvekiliyim. Daha vahimi var, Genel Müdür bu Komisyona sunduğu metinde ne istiyor, aynen okumak lazım. Kamu ihale mevzuatına tabi olmaksızın iş alınıp yapılmasına yönelik mevzuat değişiklikleri yani ihalesiz iş istiyorsunuz Sayın Müdürüm. TOKİ ve Vakıflar da buna destek veren görüş yazmış. Düşünün bir defa, idare işi ihalesiz şirkete verecek, şirket işi zaten ihalesiz alt yükleniciye verebiliyor, iki adımda Kamu İhale Kanunu tümüyle devreden çıkıyor. Aynı metnin son paragrafında şirketin ihalelerde rekabet ortamına katkı sağladığı yazıyor. Rekabete katkı sağlayan şirket rekabetsiz iş ister mi? Bu aslında mantıksız bir talep. Bu talebe kesinlikle biz karşıyız.

Denetime geliyorum, Sayıştay dört yılda bu şirket için tek bir bulgu yazmamış, sıfır açıkçası. Şimdi faaliyet raporlarına göz atmak gerekiyor. "Web" sitesinde "Geçmişten geleceğe açılan köprü" yazıyor ama bir tane geçmişe dair bir faaliyet raporu sunulmuyor, yazmıyor. Faaliyet raporlarının kamuoyuyla paylaşılması bir sorumluluktur diye düşünerek konuşmamı tamamlıyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Olan.

Evet, Sayın Genel Müdürüm, Sayın Vekilimizin sormuş olduğu sorulara, değerlendirmelere yanıt vermek isterseniz buyurun, sözü size veriyorum, yazılı da verebilirsiniz.

VAKIF İNŞAAT RESTORASYON VE TİCARET AŞ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KAYNAR - Evet, yazılı vermek konusunda hemfikirim. Sadece şunu söylemek istiyorum: Bize kamu kaynağının nasıl kullanılacağı konusu göreve başladığımızdan beri tebliğ edilmiştir, basiretli tüccar gibi davranmamız istenmektedir. Bu konuda iş bazında personel bulunduruyoruz, Sayın Vekilimin söylediği gibi çekirdek kadromuzu tabii, istediğimiz gibi personel alımı yapamadığımızdan dolayı o konuda iş bazında şantiyelerimizde yeri geldiği zaman 150 kişi çalıştırdığımız da oluyor, 200 kişi de çalıştırdığımız da oldu. Edirne'de ben saymadım, sırf Edirne'de yüzlerce eser yaptık, ben bunları tek tek sayabilirim. Türkiye'nin çok çeşitli yerlerinde bizim şantiyelerimizde faaliyet gösterip sonradan Türkiye'de bu konuda emek sarf eden bir sürü mimarlarımız, restorasyon mimarlarımız hâlâ daha görev yapmakta. Bunu da özellikle belirtmek istiyorum. Görüşlerine saygı duyuyorum fakat biz ticari amaçlı bir şirket değiliz ama bu konuda da basiretli tüccar gibi davranmak zorundayız, bunu belirtmek istedim sadece. Diğer konuları yazılı olarak kendilerine teferuatlı bir şekilde yollama imkânına sahibiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim Şirketinin 2023 ve 2024 hesap dönemine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup genel görüşmeye sunacağım.

Önce, 2023 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim Şirketinin 6/6/2024 tarihindeki Genel Kurulunda kabul edilen 2023 yılı bilançosu ve 69.100.863,01 TL dönem kârıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2023 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Şimdi, 2024 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim Şirketinin 24/4/2025 tarihindeki Genel Kurulunda kabul edilen 2024 yılı bilançosu ve 275.813.782,49 TL dönem kârıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2024 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Vakıf İnşaat Restorasyon ve Ticaret Anonim şirketinin 2023 ve 2024 yıllarına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır. Tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Ben de teşekkür ederim, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Değerli üyelerimiz, gündemimize 21/10/2026 Çarşamba günü saat 14.30'da Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi ile Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün 2023 ve 2024 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum, hayırlı akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 19.42